

Maigret

**Georges
Simenon**

**Maigret
gyanút
fog**

8

8000
10000

Georges Simenon
Maigret gyanút fog

agave
könyvek

„Maigret annyira időtlen és örök, mint Párizs maga.”
The Washington Post

„Simenon regényei súlyosak, tömörek,
hihetetlenül változatosak, és olyan frappánsak, mint a jó
popdalok.”

Luc Sante

„Mint egy Balzac-regény, amely nélkülöz minden
terjengősséget.”

Marcel Aymé

„Könyvet tartott a kezében, ferdén az olvasólámpa felé döntve.
Láttam, hogy egy Simenon-regény, s ez némileg felbátorított –
talán annak a jele, hogy van benne emberi érdeklődés.”

Graham Greene

„Egy nagyon szép Simenon-regényt kezdtem olvasni.
Félek, hogy nem lesz elég bátorságom leeresztkedni a
lidércnyomás legmélyéig, amit Simenon oly elviselhetetlen
művészettel ír le.”

François Mauriac

„Picasso előtt máshogy festettek. Trenet előtt máshogy
énekeltek. És Simenon előtt máshogy írtak.”

Frédéric Dard

„Az ember legszívesebben állandóan megtapsolna, hogy volt!-ot
kiáltana, aztán még egyszer hogy volt!-ot. Micsoda egészség ez a
Tiéd, kedves Simenon, sohase fogy el, mindig megbízhat
benne, azért vagy egyre pontosabb, egyre bölcsebb, ezért nem
téveszted soha szem elől, mi is a lényeg, és ezért írod
sorozatban a remekműveket, egyiket a másik után.”

Federico Fellini

„Mintegy tíz nappal ezelőtt mindannyiunkat súlyos simenonitis támadott meg, és minden bizonnyal nevetett volna, ha ott lát bennünket, ugyanabban a szobában, amint Richard Heyd a *Levél a vizsgálóbíróhoz-t*, Jacqueline Heyd a *Fekete esőt*, Jean Lambert, a vejem az *Epilepsziás rohamot*, Catherine lányom a *Afurnes-i poármestert* olvassa belefeledkezve, jómagam pedig tizenkét korábbi regényét olvastam újra tizenegy nap alatt.”

André Gide

A szerző eddig megjelent művei az Agave kiadásában:

Georges Simenon: Maudit nyaralni megy

Georges Simenon: Maigret et l'Inspecteur Malgracieux
Copyright © Georges Simenon Limited, a Chorion Company,
1947

Hungarian translation © Sóvári Judit, 2010

A magyar fordítás az alábbi kiadás alapján készült:
Georges Simenon: Maigret et l'Inspecteur Malgracieux,
Párizs, Presses de la Cité, 1947
Fordította: Sóvári Judit

ISBN: 978 61 5504 907 1

Agave Könyvek

Felelős kiadó: Varga Bálint, Meznerics Gergely

A borítót és a kötetet tervezte: Kuzskó Rajmund

Felelős szerkesztő: Csurgó Csaba

Sorozatszerkesztő: Kálai Sándor

Szerkesztő: H. Kovács Mária

Korrektor: Boncz Éva

Készült: a Kaposvári Nyomda Kft.-ben, 2011-ben – 110073

Felelős vezető: Pogány Zoltán igazgató

Műfaj: Krimi

A hajnalban a templomba siető ministránsfiú azt állítja, gyilkosságot látott, de a kisváros rendőrei hazugnak vélik, hiszen se holttest, se vérnyom, se más szemtanú.

Az éjszaka közepén telefonon hívják a bűnügyi rendőrség központját. A hívó előtt a rendőrök szidalmazza, majd lövés dörren. A nyilvános telefonfülke mellett egy gyémántkereskedő holtteste hever, mellette egy pisztoly, zsebében gyémántok.

Egy szerény anyagi körülmények között élő családapát lelőnek az ablakon át, amikor este lefekvéshez készülődik. Vagyona nincs, haragosa nincs, indíték nincs.

A párizsi kávézó a szokott időben nyit ki, mint mindennap, de ezúttal idejekorán beül egy vendég, aki aztán egész nap nem mozdul a helyéről. Alig fogyaszt valamit, nem beszél, csak ül, és figyel, mindössze egyszer telefonál, és egy nő ül le mellé kis időre. Záráskor alig akar távozni, és miután kilép a kávézóból, szinte azonnal lövés dörren. Az összesereglő járókelők lábánál azonban egy másik férfi fekszik holtan.

Négy történet, amelyekben Maigret a tőle megszokott komótos következetességgel gombolyítja fel az egyes esetek szálait, bármilyen rejtélyesek legyenek is azok.

Tartalomjegyzék

Maigret gyanút fog

1. Egy úr, aki nem szereti jobban az életét, mint a rendőrséget
2. Lognon felügyelő balszerencséje és sértettsége
3. Egy túlságosan békés bérlő és egy úr, aki nem most jött le a falvédőről

A ministránsfiú tanúvallomása

1. A hatórai misére hívó két harangszó
2. Madame Maigret herbateája és a főfelügyelő pázásai
3. A sárga ház bérlője

A világ legmakacsabb vendége

1. A Café des Ministères, avagy Joseph birodalma
2. A fehérbor kedvelője és a csigás nő
3. Különös történet a halott nőről, aki talán nem is a halott

Nem szokás megölni a szegény fickókat

1. Az inget viselő férfi meggyilkolása
2. A beteg májű gyilkos és a kanárik kedvelője
3. A horgász nyomában
4. Maurice Tremblet negyedik élete

Egy úr, aki nem szereti jobban az életét, mint a rendőrséget

A fiatalember könnyedén lecsúsztotta füléről a fülhallgatót.

– Mit is mondtam, bácsikám? Ó, igen!... Amikor a kislány megjött az iskolából, és a feleségem meglátta, hogy a teste tele van piros foltokkal, először azt hitte, hogy skarlát és...

Lehetetlen volt befejezni egy kicsit is hosszabb mondatot; az egyik falat teljesen beborító hatalmas Párizs-térképen már megint kigyulladt egy lámpácska. Ez alkalommal a 13. kerületben jelzett. Daniel, Maigret unokaöccse, miközben bedugta a lyukkártyát a kapcsolótábla egyik csatlakozójába, ezt morogta:

– Mi az már?

Közönyösen hallgatta, ismételte az asztal sarkán ülő főfelügyelőnek:

– Veszekedés két arab között egy bisztróban az Italie téren.

Éppen folytatni akarta a kislánya történetét, amikor újabb fehér fény gyulladt ki a falitérképen.

– Halló!... Hogyan?... Autóbaleset a La Chapel le körúton?...

A függöny nélküli ablakokon át látszott, hogy szakad az eső, hosszú és áztató nyári zápor, amely tisztán kivehető volt az éjszakában. Egy kicsit fülledt, de jó idő volt a

rendőrségi segélyszolgálat tágas termében, ahová Maigret behúzódott.

Nem sokkal korábban az Orfèvres rakparti irodájában tartózkodott, telefonhívást várt Londonból azzal a nemzetközi csalóval kapcsolatban, akit a nyomozói találtak meg a Champs-Élysées egyik luxusszállójában. A hívás ugyanúgy érkezhett éjfélkor, mint egykor, Maigret-nek pedig semmi más dolga nem akadt, amíg várakozott, egyedül unatkozott az irodájában.

Így megparancsolta a telefonközpontosnak, hogy az összes hívását irányítsa át a rendőrségi segélyszolgálatra, az utca másik oldalára, ahová átment beszélgetni unokaöccsével, aki őrségen volt azon az éjjelen.

Maigret mindig is szerette ezt a hatalmas, nyugodt, patikatisztaságú termet, amely ismeretlen volt a párizsiak többsége előtt, de mégis Párizs szíve volt.

A város minden kereszteződésében vannak olyan pirosra festett készülékek, amelyek üvegét elég betörni ahhoz, hogy automatikusan telefonos kapcsolatba kerüljünk a kerületi és egyben a központi rendőrőrsrel.

Ha valaki segítséget kér ilyen vagy olyan okból, abban a pillanatban kigyullad egy lámpa a hatalmas térképen. És az ügyeletes a legközelebbi őrs parancsnokával egy időben hallja a hívást.

Lent, a főkapitányság sötét és csendes udvarában két, rendőrökkel teli kocsi várakozott bevetésre készen. Hatvan rendőrőrsön várakoztak még autók és biciklis rendőrök.

Megint kigyúlt egy fény.

– Öngyilkossági kísérlet altatóval a Blanche utca egyik bútorozott albérletében... – ismételte a hallottakat Daniel.

Egész nap, egész éjjel, a főváros drámai élete így rajzolódik ki kis fényekkel a falra; egyetlen autó, egyetlen

járőr nem hagyja el anélkül a rendőrállomásokat, hogy útjának okát ne jeleznék a központba.

Maigret mindig is ragaszkodott ahhoz, hogy a fiatal felügyelőknek továbbképzésként el kellene tölteniük legalább egy évet ebben a teremben, hogy megismerjék a főváros bűnügyi földrajzát, ő maga is szívesen jött ide egy-két órára üres idejében.

Az egyik ór éppen kenyeret és kolbászt evett. Daniel újra belevágott mondandójába:

– Feleségem azonnal hívta Lambert doktort, és mire megérkezett egy félórával később, a piros foltok eltűntek. Csak csalánkiütés volt... Halló!...

Pont kigyulladt egy lámpa a 18. kerületben. Közvetlen hívás volt. Valaki, egy pillanattal ezelőtt, betörte a Caulaincourt és a Lamarck utca sarkán lévő segélyhívó üvegét.

Egy kezdőt mindez teljesen magával ragadott... Képzeletben látni a kihalt kereszteződést az éjszakában, az esőfüggönyt, az elázott kövezetet az utcai gázlámpák fényével, messzebb a kivilágított kávézókat és egy férfit vagy egy nőt, aki meggyorsítja lépteit, vagy talán tántorog, akit követnek, valakit, aki fél, vagy segítségre van szüksége, kezét egy zsebkendőbe csavarja, hogy betörje az üveget...

Maigret, aki gépiesen ránézett unokaöccsére, látta, hogy az összehúzza szemöldökét. A fiatalember tekintete meghökkent volt, majd rémült.

– Hát ez! Bácsikám... – hebegte.

Hallgatta még egy pillanatig, majd máshová dugta a kártyát.

– Halló!... Damrémont utcai körzeti iroda? Maga az, Dambois? Hallotta a hívást? Egy lövés volt, nem igaz? Igen,

nekem is úgy tűnt... Azt mondja?... Már elindult az autójuk?

Ez azt jelenti, hogy kevesebb mint három perc, és a helyszínen lesznek, mivel a Damrémont utca egészen közel van a Caulaincourt-hoz.

– Elnézést, bácsikám... De teljesen váratlan volt! Először egy hangot hallottam, a készülékbe kiabálta: „Sz... a zsarukra!” Rögtön utána egy durranás.

– Megmondanád a Damrémont utcai őrs parancsnokának, hogy azonnal ott vagyok, és addig ne nyúljanak semmihez?

Maigret már a kihalt folyosókat szelte, lement az udvarra, és beugrott egy gyors kisautóba, amit a rendőrség tisztjeinek tartanak fenn.

Még csak este negyed tizenegy volt.

– A Caulaincourt utcába... Teljes gázzal...

Valójában ez nem az ő munkája. A körzeti rendőrség a helyszínen volt, és majd miután megkapták a jelentésüket, akkor fogják eldönteni, hogy ez a Bűnügyi Rendőrségre tartozik-e. Maigret a kíváncsiságának engedelmeskedett. És volt még egy emléke, ami akkor jutott eszébe, amikor még Daniel beszélt.

Múlt tél elején – októberben volt, azon az éjszakán is esett –, éppen az irodájában tartózkodott, amikor tizenegy óra felé kapott egy telefonhívást.

– Maigret főfelügyelő?

– Hallgatom.

– Maigret főfelügyelő személyesen?

– Igen...

– Nos, akkor lesza...

– Hogyan?

– Mondom, lesza... Most löttem le az ablakon át a két nyomozóját, akiket ideküldött megfigyelésre a járdára... Felesleges újakat küldeni... Nem maga fog hűvösre tenni...

Durranás.

A lengyel akcentus egyből eligazította a főfelügyelőt.

Mindez a Birague és Saint-Antoine utca sarkán lévő kis szállodában – micsoda véletlen! – történt, ahol egy veszélyes lengyel gonosztevő rejtőzött, aki északon kirabolt több tanyát.

Két rendőr valóban figyelte a hotelt, mivel Maigret úgy döntött, hogy személyesen jár el hajnalban a letartóztatásnál.

Az egyik nyomozó a helyszínen meghalt, a másik felépült öt hét kórházi kezelés után. Ami a lengyelt illeti, ő egész egyszerűen fejbe lötte magát a főfelügyelővel folytatott beszélgetés után.

Ez az egybeesés ütött szöget Maigret fejébe a segélyszolgálat nagytermében. Húszévnnyi szolgálata alatt nem ismert csak egy hasonló ügyet: öngyilkosság telefonban, szitkozódásokkal kísérvé.

Nem rendkívüli, hogy hat hónap elteltével ugyanaz vagy legalábbis majdnem ugyanaz megisméltődött?

A kisautó átszelte Párizst, és a Rochechouart körül ragyogóan kivilágított mozijainál és táncklubjainál járt. A sarkon túl már kihalt volt a meredek Caulaincourt utca, csak egy-egy autóbusz kapaszkodott le-fel a lejtőn, és néhány sietős utas az esőtől elázott járdákon.

Sötét sziluettek csoportja tűnt fel a Lamarck utca sarkán. A rendőrautó néhány méterre állt meg ebben az utcában. Az ablakokban emberek, házmesterek a küszöbökön, de az eső megritkította a kíváncsiszkodókat.

– Jó napot, Dambois!

– Jó napot, főfelügyelő úr!

Dambois egy fekvő alakra mutatott rá a járdán, legfeljebb egy méterre a segélyhívó oszloptól. Egy férfi térdelt a test mellett, egy környékbeli orvos, akit sikerült értesíteni. Pedig kevesebb mint tizenkét perc telt el a lövés óta.

A doktor felegyenesedett, felismerte Maigret közismert alakját.

– A halál azonnal beállt – mondta, letörölvén átázott térdét, aztán az esőcseppekkel borított szemüvegét. – A lövést közvetlen közélről adták le, a jobb fülbe.

Maigret gépiesen eljátszotta, hogy golyót ereszt a fülébe.

– Öngyilkosság?

– Úgy tűnik...

Dambois felhívta Maigret figyelmét egy pisztolyra, amelyhez még senki nem nyúlt, és amely fél méterre hevert a halott kezétől.

– Ismeri őt, Dambois?

– Nem, főfelügyelő úr... De mégis, nem is tudom miért, mintha valakire emlékeztetne a negyedből.

– Óvatosan meggyőződne róla, hogy van-e nála tárcsa?

A víz már Maigret sapkájáról is csordogált. Az őrsparancsnok odanyújtott neki egy viharvert tárcát, amelyet az imént vett ki a halott felöltőjéből. Az egyik zsebben hat darab százfrankos bankjegy volt, és egy női fénykép. Egy másikban pedig Michel Goldfinger 38 éves gyémántkereskedő, Lamarck utca 66/b szám alatti lakos nevére kiállított személyi.

A személyiben található fénykép a járdán még mindig furcsán kicsavart lábakkal heverő férfié volt.

A tárcsa utolsó rekeszében, amely patenttal záródott, Maigret talált egy apróra összehajtogatott selyempapírt.

– Idevilágítana az elemlámpával, Dambois?

Elővigyázatosan kibontotta a csomagot, és egy tucatnyi csillogó apró kő, foglalat nélküli gyémánt ragyogott a lámpa fényében.

– Nem mondhatnánk, hogy rablás volt a tett indítéka – dörmögte az őrsparancsnok –, vagy hogy a nyomor vezetett öngyilkossághoz... Mit gondol, főnök?

– Kikérdezte a szomszédokat?

– Lognon felügyelő épp azzal van elfoglalva...

Hárompercenként autóbusz siklott le a lejtőn. Hárompercenként, a másik oldalon, autóbusz kapaszkodott fel rá, kapcsolgatva a sebességi fokozatokat. Kétszer-háromszor Maigret felkapta a fejét, mert a motor zaja késésben volt.

– Különös... – dünnyögte magának.

– Micsoda?

– Hogy bármelyik másik utcában kétségkívül lenne információnk a lövésről... Majd meglátja, hogy Lognon nem fog semmit megtudni a szomszédoktól, a domb miatt, ami utórobbanásokat idéz elő a karburátorban.

Nem tévedett. Lognon, akit kollégái Balfácán felügyelőnek hívtak, mivel mindig a dolgok után kullogott, az őrsparancsnok felé közeledett.

– Kikérdeztem vagy húsz embert... Vagy nem hallottak semmit, a többségük ebben az időszakban rádiót hallgatott, ráadásul most egy gálaműsort közvetítettek a párizsi adón, vagy azt válaszolták, hogy egész nap ilyen zaj van... Már megszokták... Csak egy idős nő, jobbra a második ház hatodik emeletén, állítja, hogy két durranást hallott... Viszont többször kellett neki megismételni a kérdést, mert süket, mint az ágyú. A házmestere megerősítette ezt.

Maigret becsúsztatta a tárcát a zsebébe.

– Fényképeztesse le a holttestet! – szolt Dambois-nak. – Ha a fényképeszek végeztek, szállítsák a Törvényszéki Orvostani Intézetbe, és kérje meg Paul doktort, hogy végezze el a boncolást! A fegyvert pedig, mihielyt levették róla az ujjlenyomatokat, küldje el Gastinne-Renette szakértőnek!

Lognon felügyelő, aki talán ebben az ügyben jó alkalmat látott az előmeneteléhez, ádázul a járdát nézte zsebre dugott kézzel, morcos ábrázatát eső áztatta.

– Velem jön, Lognon? Tulajdonképpen a maga körzetében történt...

És mindketten elindultak. A Lamarck utca jobb oldalán haladtak. Az utca néptelen volt, és csak a két kis kávéház fényét lehetett látni az utca egész hosszában.

– Elnézését kérem, öregem, hogy olyan dologgal foglalkozom, ami nem rám tartozik, de van itt valami, ami nyugtalanít... Valójában még nem tudom pontosan, hogy mi... Valami nem áll össze, érti?... Mindenesetre maga vezetí hivatalosan a nyomozást.

De Lognon méltán érdemelte ki a Balfácán felügyelő csúfnevet, most sem vette jó néven Maigret közbelépését.

– Nem tudom, hogy érti-e... Egy olyan fickó, mint Gyilkos Stan, aki biztos volt benne, hogy mire eljön a reggel, letartóztatják, és aki egyébként tudta, hogy több mint egy hónapja a nyomában vagyok.

Stan jellemére vallott, hogy a végsőkíg harcol, mint egy fenevad, mert az volt, és inkább golyóval a fejében végzi, mint guillotine által. Nem akart egyedül távozni, dacból, a társadalommal szembeni végső gyűlöletében leterítette a két nyomozót, akik leselkedtek utána.

Mindez beleillett a képbe. Még a telefonhívása is Maigret-nek, aki legbensőbb ellenségévé vált, az utolsó szitkozódás, a végső kihívás.

Márpedig a telefonhívásról a sajtó soha nem beszélt. Maigret néhány kollégája tudott róla csupán.

A ma este a rendőrségi segélyhívóba belekiabált szavak pedig nem vágtak egybe azzal a kevéssel, amit tudni lehetett a gyémántkereskedőről.

Amennyire egy gyors vizsgálatból arra következtetni lehetett, pitiáner kis ügynököske volt, sőt mi több, a főfelügyelő betegesnek, szerencsétlennek ítélte meg. A gyémántkereskedelemnek is megvannak a maga kis- és nagyhalai.

Maigret ismerte a központját ennek a kereskedelemnek, egy nagy kávéház a Lafayette utcában, ahol a nagykereskedő urak az asztalnál ülve fogadták a szerény viszonteladókat, akikre rábíztak néhány követ.

– Itt van... – mondta Lognon, miközben megállt egy ház előtt, amely olyan volt, mint az utca összes háza, egy régi hatemeletes bérház, amelynek ablakaiban néhol fényt lehetett látni.

Becsengettek. Az ajtó kinyílt, és látszott, hogy a házmesterfülkében még világos van. Rádióból szóló zene szűrődött ki az üvegajtós helyiségből, amelyben egy ágy volt kivehető, egy kötéssel foglalatoskodó idős nő és egy férfi, aki újságot olvasott házipapucsban, hab nélküli sört iszogatva, kigombolt inge nem takarta szőrös mellkasát.

– Elnézést, asszonyom... Goldfinger úr itthon van?

– Nem láttad őt hazajönni, Désiré?... Nem... Egyébként alig egy félórája ment el.

– Egyedül?

– Igen... Azt gondoltam, vásárolni megy, talán cigarettát venni.

– Gyakran eljár esténként?

– Szinte soha... Vagyis csak akkor, ha moziba megy a feleségével és a sógornőjével.

– Ők fent vannak?

– Igen... Nem mentek el ma este... Akarnak velük beszélni? A harmadikon jobbra...

Nem volt felvonó az épületben. Egy sötét szőnyeg borította a lépcsőfokokat, és minden emelet fordulójában villanykörte volt, meg két barna ajtó, egy balra, egy jobbra. A ház tiszta volt, kényelmes, de semmi luxus. A márványutánzatú falakra ráfért volna egy festés, hiszen már bézsben vagy inkább barnában játszottak.

Már megint a rádió hangja... Ugyanaz a műsor, amit ma mindenhol hallgattak, a híres gálaműsor a párizsi adón... A harmadik emeletre érve is ez fogadta őket.

– Becsengessek? – kérdezte Lognon.

Az ajtó másik oldaláról hangfoszlányok szűrődtek ki, egy székek hangja, amiről éppen felállnak.

– Jövök... – szólt egy fiatal hang.

Könnyed, gyors léptek. Az ajtónyitó gomb elfordult, az ajtó kinyílt.

– Nem maradtál... – szólt egy hang.

És kitalálták, hogy a mondat valójában így hangozhatott: „Nem maradtál valami sokáig...”

De a nő, aki ajtót nyitott, hirtelen megállt a két férfi előtt, akiket nem ismert.

– Elnézésüket kérem... Azt hittem, hogy a... – hebegte.

Fiatal volt, csinos, világos szemekkel, szőke hajjal, feketébe öltözött, mint aki gyászol.

– Madame Goldfinger?

– Nem, uram... Goldfinger úr a sógorom.

Egy kicsit tanácstalan volt, nem vélte úgy, hogy be kellene hívnia a látogatókat. A tekintetében nyugtalanság látszott.

– Megengedi?... – vetette oda Maigret, miközben beljebb lépett.

Ekkor egy másik hang, idősebb, kicsit fáradt, hallatszódott a lakás mélyéből:

– Mi az, Éva?

– Nem tudom...

A két férfi belépett az apró előszobába. Balra, egy üvegajtó mögött a félhomályban egy kis szalon volt kivehető, ahol nem sűrűn tartózkodhattak, ahogy azt meg lehetett ítélni a tökéletes rendről, amely a szobában uralkodott, és a fényképekkel és csecsebecsékkal borított pianinóról.

A következő helyiségben világosság honolt, itt szólt halkán a rádió.

Gyorsabban, mint azt a két felügyelő várta volna, a fiatal lány előresietett, és így szólt:

– Megengedik, hogy bezárjam a szobaajtót? A nővérem gyengélkedett ma este, már lefeküdt.

Tényleg nagyra volt nyitva a háló és a nappaliként is szolgáló ebédlő közötti ajtó? Sustorgás hallatszott, valószínűleg Madame Goldfinger kérdezte:

– Ki az?

És Éva halkán válaszolt:

– Nem tudom... Semmit nem mondtak...

– Hagyd egy kicsit nyitva az ajtót, hogy halljam!

Nyugalom uralkodott itt is, mint a környék lakásainak többségében, mint a megannyi kivilágított ablak mögött, amelyet a két férfi nemrég látott, fullasztó nyugalom, egy kicsit csöpögős, azon otthonok nyugalma, ahol nem

történik semmi, ahol el sem tudják képzelni, hogy egy napon történhet valami.

– Bocsánatot kérek önöktől... Fáradjanak be!

Az ebédlőben rusztikus bútorok voltak, amiket a nagy bútorboltokban árulnak ezrével, ugyanolyan réztál a tálalón, ugyanolyan mintázatú tányérok egy piros kockás lenszövet alátétén a kredencben.

– Foglaljanak helyet! Egy pillanat...

Három széken textildarabok voltak, szabásminták durva, barnás papíron, olló az asztalon, divatújság és egy másik szövetdarab, amelyet éppen szabtak, amikor a csengő megszólalt.

A fiatal lány lehalkította a rádiót, és a csend hirtelen teljessé vált.

Lognon, még komorabban, mint bármikor, átázott cipőjét nézte. Maigret a pipájával játszott, amit hagyott kialudni.

– A sógora régen távozott?

A falon egy Westminster zenélő óra függött, amelynek számlapjára gépies pillantást vetett a fiatal nő.

– Kicsivel tíz előtt... Talán tíz perccel tíz előtt...? Tízkor találkozója volt a negyedben.

– Nem tudja, hol?

A sötétségbe burkolózó szomszéd szobából, amelynek ajtaja résnyire nyitva maradt, mozgás hallatszott.

– Egy kávézóban, valószínűleg, de nem tudom, melyikben. Egészen közel ide, mivel azt mondta, hogy tizenegy előtt visszaér...

– Üzleti találkozó?

– Minden bizonnyal... Milyen más találkozója lenne?

És Maigret-nek úgy tűnt, hogy a lány kicsit elpirult. Néhány perce egyébként, ahogy egyre jobban figyelte a két

férfit, egyre kínosabban érezte magát. Tekintetével némán kérdezett. Ugyanakkor azt mondhatnánk, hogy félt megtudni a választ.

– Ismerik a sógoromat?

– Nos... Egy kicsit... Gyakran volt este találkozója?

– Nem... Ritkán... Mondhatni soha...

– Bizonyára telefonáltak neki.

Maigret épp megpillantott egy telefonkészüléket egy egy lábú kerek asztalkán.

– Nem... Az asztalnál vacsora közben közölte, hogy el kell intéznie valamit tíz órakor.

Hangja aggodalmas lett. A szobából jövő halk zaj arról árulkodott, hogy Madame Goldfinger épp most szállt ki az ágyából, mezítláb, és valószínűleg az ajtó mögött áll, hogy jobban halljon.

– A sógora egészséges volt?

– Igen... Azaz soha nem volt jó az egészsége... Főképpen magának képzelte be... Gyomorfekélye volt, és az orvos biztos volt benne, hogy meggyógyítja, de ő szentül hitte, hogy rákos.

Zaj hallatszott. Vagy inkább ruha suhogása, és Maigret felemelte a fejét, mert biztos volt benne, hogy Madame Goldfinger mindjárt megjelenik. Meg is pillantotta az ajtóban, kék flanel fürdőköpenybe burkolózva, tekintete kemény volt és merev.

– Mi történt a férjemmel? Kik maguk?

A két férfi egyszerre állt fel.

– Elnézését kérem, asszonyom, hogy így betörtünk az otthonába. A testvére említette, hogy nem érzi jól magát ma este...

– Nem érdekes...

– Sajnos rossz hírt kell közölnöm önnel...

– A férjem? – kérdezte kényszeredetten.

Maigret azonban a fiatal lányt nézte, akinek szájáról néma kiáltást olvasott le. Meg se rezzent, állt riadtan, nagy szemeket meresztve.

– A férje, igen... baleset érte.

– Baleset? – kérdezte a feleség, ridegen, gyanakodva.

– Asszonyom, nagyon sajnálom, Goldfinger úr meghalt...

Az asszony nem moccan. Állva maradt, a férfiakat fürkészte komor tekintetével. Míg a testvére szőke és kék szemű, addig Mathilde Goldfinger barna és elég testes volt, majdnem fekete szemekkel, erősen kihúzott szemöldökkel.

– Hogy halt meg?

A fiatal lány kezével a falnak támaszkodott, fejét karjára hajtva némán zokogott.

– Mielőtt válaszolnék önnek, kötelességem feltenni egy kérdést. Tudomása szerint a férjének volt oka öngyilkosságot elkövetni? Az üzleti ügyei, például...

Madame Goldfinger zsebkendővel megtörölte nedves ajkát, majd kezét halántékához emelte, és gépiesen beletürt a hajába.

– Nem tudom... Nem értem... Amit mond, az annyira...

A fiatal lány pedig, amikor a legkevésbé számítottak rá, hirtelen mozdulattal megfordult, könnyektől csillogó arcába tolult a vér, szemeiben harag, talán düh is tükröződött, és tőle nem várt erővel kiáltotta:

– Michel soha nem lett volna öngyilkos, ha ezt akarja mondani!

– Nyugodj meg, Éva... Megengedik, uraim?

És Madame Goldfinger leült, rákönyökölt a rusztikus asztalra.

– Hol van?... Válaszoljon! Mondja meg, hogyan történt!...

– A férje meghalt, fejbe lőtték, pontosan negyed tizenegykor, a rendőrségi segélyszolgálat közelében, a Caulaincourt utca sarkán.

Éva fájdalmas zokogásban tört ki. Madame Goldfinger sápadt volt, arcvonásai megmerevedtek, tekintetét még mindig a főfelügyelőre szegezte, de mintha nem is látta volna őt.

– Hol van most?

– A holttestét a Törvényszéki Orvostani Intézetbe szállították, ott megnézheti majd holnap reggeltől.

– Hallod ezt, Mathilde? – üvöltötte a fiatal lány.

A szavak képekként jelentek meg a lány szeme előtt. Talán belegondolt, hogy felboncolják, és utána beteszik a holttestet a Törvényszéki Orvostani Intézet fagyasztója megannyi fiókjának egyikébe?

– És nem mondasz semmit?... Nem ellenkezel?...

Az özvegy alig észrevehetően megvonta a vállát, enervált hangon ismételte:

– Nem értem...

– Értse meg, asszonyom, nem állítom azt, hogy a férje öngyilkos lett...

Ez alkalommal Lognon volt, aki összerezett meglepetésében, és döbbenetben nézett a főfelügyelőre. Madame Goldfinger összeráncolt szemöldökkel motyogta:

– Nem értem... Épp az előbb mondta, hogy...

– Hogy öngyilkosságnak tűnik... De vannak néha olyan bűncselekmények, amelyek csak öngyilkossághoz hasonlítanak... Voltak ellenségei a férjének?...

– Nem!

Egy határozott nem. Vajon miért nézett össze aztán a két nő egy pillanatra?

– Volt oka rá, hogy öngyilkosságot kövessen el?

– Nem tudom... Már nem is tudom... Bocsássanak meg, uraim... Ma rosszul érzem magam... A férjem beteg volt, a húgom említette ezt önöknek... Betegebbnek hitte magát, mint amilyen valójában volt... Sokat szenvedett... A szigorú diéta, amit be kellett tartania, nagyon legyengítette... Azonkívül gondjai voltak az utóbbi időben...

– Az üzlettel kapcsolatban?

– Bizonyára tudják, hogy közel két éve rossz idők járnak a gyémántkereskedelemre... A nagykereskedők lépést tudnak tartani... Azok viszont, akiknek nincs tőkéjük, akik úgymond egyik napról a másikra élnek...

– Ma este voltak kövek a férjénél?

– Biztosan... Mindig voltak nála...

– A tárcájában?

– Általában oda tette azokat... Nem sok helyet foglalnak, igaz?

– Az ő tulajdonában voltak?

– Nem valószínű... Ritkán vásárolt saját költségére, különösen az utóbbi időben... Bizományba kapta azokat...

Mindez hihetőnek tűnt. Maigret jól ismerte azt a kis világot, ami a Lafayette utca környékén virágzott, és aminek, mint minden zárt csoportnak, megvoltak a maga szabályai. Az asztalok körül vagyonokat érő kövek vándorolnak kézből kézbe, anélkül hogy elismervényt adnának róla. Mindenki ismer mindenkit. Mindenki tudja, hogy ebben a körben senki nem merné megszegni a szavát.

– Ellopták tőle a gyémántokat?

– Nem, asszonyom... Itt vannak... Tessék, a tárcája. Szeretnék feltenni még egy kérdést. A férje beszámolt önnek minden üzletéről?

– Mindegyikről...

Éva megremegett. Talán mert a nővére nem mondott igazat?

– Tudomása szerint a férjének lett volna a napokban kiegyenlítendő nagy összegű számlája?

– Holnap kellett volna kifizetni egy harmincezer frankos váltót.

– Megvolt rá a pénze?

– Nem tudom... Biztosan ezért ment el itthonról ma este... Egy ügyféllel találkozott, akiből remélte, hogy kihúzza ezt az összeget...

– És ha nem kapta volna meg?

– A váltót akkor is követelték volna...

– Volt már ilyen?

– Nem... Mindig meglett a pénz az utolsó pillanatban...

Lognon komor ábrázattal felsóhajtott, úgy vélte, csak vesztegetik az idejüket.

– Tehát, ha az ügyfél, akivel ma este a férjének találkoznia kellett, nem adta oda az összeget, akkor Goldfinger úrnál holnap megjelent volna a behajtó... Ami azt jelenti, hogy automatikusan kikerül a gyémántkereskedők köréből, nem igaz? Ha nem tévedek, ezek az urak szigorúan járnak el ilyen esetekben...

– Istenem! Mit akar, mit mondjak magának?

Maigret az asszonyt nézte, legalábbis látszólag, de valójában már jó ideje folyamatosan a gyászoló kis sógornőt figyelte titokban.

Már nem sírt. Visszanyerte hidegvérét. És a főfelügyelőt meglepte átható tekintete, oly tiszta és energikus vonásai.

Már nem egy könnyező kislány volt, hanem, kora ellenére, egy nő, aki hallgat, megfigyel és gyanakszik.

Nemigen tévedett. Felfigyelhetett egy részletre az elhangzottakból, és hegyezte a fülét, semmit nem mulasztott el abból, amit körülötte mondanak.

– Gyászol? – kérdezte tőle Maigret.

Évához fordult, de Mathilde válaszolt:

– Mindketten gyászolunk, anyánkat, aki már hat hónapja halott... Azóta lakik velünk a húgom...

– Dolgozik? – kérdezte Maigret még mindig Évától.

És már megint a nővére válaszolt.

– Gépíró egy biztosítótársaságnál a Haussmann körúton.

– Egy utolsó kérdés... Higgye el, igazán sajnálom... Volt fegyvere a férjének?

– Volt egy, igen... De mondhatni, sosem hordta magánál... Ott kell lennie az éjjeliszekrénye fiókjában.

– Lenne olyan kedves és meggyőződne róla?...

Felállt, átment a hálószobába, ahol felkapcsolt egy lámpát. Hallották, ahogy kihúz egy fiókat, amelyben tárgyak zörrennek meg. Amikor visszajött, még komorabb volt a tekintete.

– Nincs ott – mondta anélkül, hogy visszaült volna.

– Régen látta utoljára?

– Néhány napja... nem tudnám megmondani pontosan... Talán tegnapelőtt, amikor nagytakarítást csináltam...

Éva kinyitotta a száját, de a felügyelő biztató tekintete ellenére nem szólalt meg.

– Igen, tegnapelőtt lehetett...

– Ma este ön már lefeküdt, mikor a férje hazajött vacsorára?

– Délután kettőkor feküdtem le, mivel nagyon rosszul éreztem magam...

– Ha kinyitotta volna a férje a fiókot, hogy kivegye onnan a revolvert, észrevette volna?

– Azt hiszem, igen...

– Vannak a fiókban olyan dolgok, amelyekre szüksége lehetett?

– Nincsenek... Gyógyszer, amit csak éjjel vett be, ha nagyon szenvedett, meg régi orvosságos dobozok, és egy szemüveg, amelynek egyik üvege törött...

– Ön a szobában volt, amikor reggel a férje felöltözött?

– Igen... Ágyaztam...

– Tehát a férje a pisztolyt tegnap vagy tegnapelőtt vehette ki?

Éva még egy közbelépési kísérletet tett. Szólásra nyitotta száját. De mégsem. Hallgatott.

– Köszönöm szépen, asszonyom... Apropos, tudja, milyen márkájú a férje pisztolya?

– Egy 6,35-ös Browning. A tárcájában kell lennie a sorozatszámának, mert volt fegyvertartási engedélye.

Ami valóban így is volt.

– Ha nincs kifogása ellene, Lognon felügyelő eljön holnap egy megbeszélés időpontban, és elkíséri önt a holttestet azonosítani...

– Amikor akarja... Nyolc után bármikor...

– Rendben, Lognon?

Kiléptek a lakásból, és ismét a rosszul megvilágított lépcsőházban találták magukat, újból a sötét szőnyeg és a megbarnult falak között. Az ajtó bezárult mögöttük, semmilyen zaj nem hallatszódot a lakásból. A két nő hallgatott. Egyetlen szót sem váltottak egymással.

Az utcára kiérve Maigret a kivilágított ablak felé intett fejével, és megjegyezte:

– Most, hogy már nem hallhatjuk őket, lefogadom, hogy megy a csetepaté odafent.

Egy árnyék rajzolódott ki a függönyön. Igaz, elmosódva, de a fiatal lány árnyképe volt, aki sietős léptekkel szelte át az étkezőt. Szinte ugyanabban a pillanatban egy másik ablakban fény gyúlt, és Maigret bármibe fogadott volna, hogy Éva magára zárta szobája ajtaját, és hogy nővére hiába próbál bejutni hozzá.

2

Lognon felügyelő balszerencséje és sértettsége

Furcsa egy élet volt ez. Maigret zsémbes képet vágott, de valójában nem cserélte volna el helyét ilyenkor az Opera legjobb páholyára sem. Ha tehette, legszívesebben saját helyén volt a Bűnügyi Rendőrség hatalmas helyiségeiben, mintsem kint az éjszakában. Olyannyira otthon érezte itt magát, hogy levetette zakóját, meglazította nyakkendőjét, ingét pedig kigombolta. Kis habozás után cipőjét is kifűzte, amelyben kicsit már fáj a lába.

Amíg távol volt, a Scotland Yardtól keresték, a hívást Daniel unokaöccséhez irányították, aki az imént tett erről jelentést neki.

A szélhámost, akivel mostanában foglalkozott, már több mint két éve nem látták Londonban, de a legfrissebb hírek szerint állítólag Hollandiában járt.

Ezért Maigret értesítette is Amszterdamot. Most pedig információra várt a holland nemzetbiztonságiaktól. Közben

időnként kapcsolatba lépett nyomozóival, akik a férfit figyelték a Claridge hotel halljában és a lakosztálya ajtajánál.

Aztán pipával a szájában, kócos hajjal kinyitotta irodája ajtaját, és a hosszú folyosót szemlélte, ahol csak két lámpa pislákol halványan, és olyan képet vágott, mint egy derék külvárosi, aki vasárnaponként háza ajtajából a kertjén legelteti szemét.

A folyosó legvégén az öreg éjjeli portás, aki már több mint harminc éve volt a házban, a hófehér hajú Jérôme ült kis asztala mögött, zöld ernyős lámpájánál, orrán acélkeretes szemüveg, és, mint mindig, egy orvosi tanulmányt olvasott, évek óta ugyanazt. Úgy olvasott, mint egy gyerek, szótagolva, ajkát mozgatva.

A főfelügyelő tett néhány lépést zsebre dugott kézzel, belépett a nyomozók irodájába, ahol a két ügyeletes, szintén ingujjban, kártyázott és cigarettázott.

Le-föl járkált. Az irodája mögött, egy keskeny zugban volt egy tábori ágy, amelyen már ő is elnyúlt egyszer-kétszer, anélkül, hogy sikerült volna elaludnia. Az egyre csak zuhogó eső ellenére meleg volt, mivel előtte egész nap betűzött a nap az irodákba.

Maigret elsétált a telefonig, de keze megállt, mielőtt felemelte volna a kagylót. Tovább járkált, visszament a nyomozókhoz, egy darabig figyelte a kártyapartit, majd ismét visszatért a készülékhez.

Olyan volt, mint egy gyerek, aki nem tud lemondani valamiről. Legalább Lognon lett volna kevésbé szerencsétlen! Lognon vagy sem, Maigret-nek természetesen jogában állt kézbe venni a Lamarck utcai ügyet, mint ahogy égett is a vágtyól, hogy ezt megtegye.

Nem azért, mintha különösebben szenzációsnak tartotta volna. A szélhámos letartóztatása például, ami nem nagyon izgatta, nagyobb hírnevet hozhatna neki. De nem volt mit tenni, folyton a segélyhívó oszlopot látta az esőben, a gyémánt-kiskereskedő vézna, satnya sziluettjét, meg a két nővért a lakásukban.

Miről is volt szó? Egyike volt ez azon ügyeinek, amelyeknek a szaga vonzotta, szeretett volna mindaddig kedvére szimatolgatni, amíg annyira beleivódik, hogy az igazság egyszer csak magától mutatkozik meg neki.

És pont ebbe a szerencsétlen Lognonba kellett belefutnia, aki a legjobb ember, mélyen, legbelül, a leglelkiismeretesebb felügyelő, annyira lelkiismeretes, hogy az már elviselhetetlen. Lognonba, akit a balszerencse oly ádázul üldöz, hogy mogorva lett, mint egy kóbor kutya.

Lognon minden egyes ügyét balszerencse kísérte. Amikor le akart tartóztatni valakit, kiderült, hogy a vádlottnak magas rangú pártfogói vannak, és békén kell hagyni, vagy ő maga lett beteg, és át kellett adnia az aktát egy kollégájának, vagy éppen jött egy vizsgálóbíró, aki nem tudta feljebb küzdeni magát, így más sikerét fölözte le.

Vajon ez alkalommal Maigret veszi ki majd a kenyeret a szájából? Lognon ráadásul abban a negyedben lakott, a Constantin-Pecqueur téren, százötven méterre az oszloptól, amely előtt Goldfinger meghalt, háromszáz méterre a kereskedő lakásától.

– Amszterdam az?

Maigret lejegyezte a hozzá továbbított információkat. Mivel Hágát elhagyván a szélhámos repülőre ült Bázel felé, a felügyelő értesítette a svájci rendőrséget, gondolatai azonban még mindig a kiskereskedő, a felesége és a sógornője körül jártak. És mindahányszor, amikor lefeküdt

a tábori ágyára, és megpróbált elaludni, ők jelentek meg előtte egyre élesebben.

Felhajtott hát egy korty sört az irodájában. Amikor tudniillik megérkezett, felhozott három félliterest és egy halom szendvicset a *Dauphine* sörözőből. No lám! Fény szűrődött ki az egyik ajtó alól, a pénzügyi osztály felügyelőjének irodájából. Őt bezzeg senki nem zavarta. Merev volt, mint aki karót nyelt, és mintha mindig skatulyából húzták volna ki, s aki megelégedett azzal, hogy szertartásosan üdvözölte kollégáit. Ha a Bűnügyi Rendőrségen töltötte az éjszakát, annak másnap visszhangja volt a Tőzsdén.

Ma este egyébként gálaelőadás volt a Madeleine Színházban, századik előadás, amelyet vacsora követett. Dr. Paul, a legpárizsibb párizsi orvos, a sztárok barátja egész biztosan elment rá: két óra előtt nem várható haza. Egy kis idő még, amíg átöltözik – igaz, volt már olyan is, hogy frakkban érkezett a hullaházba de már legalább egy negyedórája meg kellett érkeznie a Törvényszéki Orvostani Intézetbe.

Maigret nem bírta tovább, felemelte a kagylót.

– Legyen szíves, adja nekem a Törvényszéki Orvostani Intézetet... Halló!... Itt Maigret... Megkérné Paul doktort, hogy jöjjön egy pillanatra a készülékhez?... Hogy mondja?... Nem lehet zavarni?... Elkezdte a boncolást?... Kivel beszélek?... A boncmesterrel?... Jó estét, Jean! Kérje meg a nevemben a doktort, hogy vizsgálja meg a halott gyomortartalmát! Igen... Alaposan... Főképp azt szeretném tudni, hogy fogyasztott-e valamit: ételt vagy italt, az esti étkezése után, ami fél nyolc körül lehetett... Köszönöm... Igen, hívjon itt... Itt leszek egész éjjel...

Letette, majd a lehallgatási részleget kérte a telefonközponttól.

– Halló! Maigret főfelügyelő vagyok... Szeretném, ha rögzítenének minden kimenő és bejövő hívást a Goldfinger lakásból, Lamarck utca 66/b. Mostantól, igen.

Nem baj, ha Lognon már gondolt erre. Amúgy őt is felhívta otthonában, a Constantin-Pecqueur téri lakásán. Egyből felvette, ami azt jelentette, hogy a felügyelő még nem feküdt le...

– Maga az, Lognon?... Itt Maigret... Elnézést kérek a zavarásért...

Tényleg Balfácán felügyelő volt! Ahelyett, hogy aludna, már a jelentéssel volt elfoglalva. A hangja ideges és barátságatlan volt:

– Feltételezem, főfelügyelő úr, hogy elveszi tőlem az ügyet.

– Dehogyan, öregem!... Maga kezdte el, és maga is csinálja végig... Csupán azt kérem, tisztán baráti alapon, hogy tájékoztasson mindenről...

– Küldjem el a jelentés másolatát?

Ez annyira Lognon volt!

– Ne fáradjon...

– Mert úgy gondoltam, hogy a közvetlen főnökömnek, a kerületi főfelügyelőnek küldöm el...

– Persze, persze... Van itt viszont két-három apró dolog... Meg vagyok győződve róla, hogy maga is gondolt ezekre... Például nem gondolja, hogy érdemes lenne figyeltetni a házat két nyomozóval?... Ha az egyik nő elmenne otthonról, vagy ha külön-külön mennének el, akkor tudnák őket követni, bárhova is menjenek...

– Már ráállítottam egy embert a megfigyelésükre... Küldök majd egy másikat is... Gondolom, ha a szememre hánynák, hogy túl sok embert mozgatok...

– Semmit sem fognak a szemére hányni... Vannak már hírei a bűnügyi nyilvántartóból a revolveren talált ujjlenyomatokról...?

A bűnügyi nyilvántartó helyiségei és a laboratóriumok pont Maigret feje fölött voltak, az Igazságügyi Palota tetőterében, de a főfelügyelő a végsőkig tekintettel volt a felügyelő sértődékenységre.

– Nemrég hívtak fel... Rengeteg ujjlenyomat van, de túl elmosódottak, így nem használhatók... Úgy tűnik, hogy a fegyvert letörölték, de az eső miatt ezt nehéz megállapítani...

– Elküldette a fegyvert Gastinne-Renette-nek?

– Igen. Azt ígérte, hogy nyolckor már a laborban lesz, és azonnal megvizsgálja a fegyvert...

Maigret szívesen adott volna neki még néhány tanácsot. Égett a vágytól, hogy nyakig belevesse magát az ügybe. Valódi kínszenvedés volt ez neki. De Balfácán felügyelő szerencsétlen hangja már önmagában is szánalmat keltett benne.

– Na... Hagyom dolgozni...

– Tényleg nem akarja az aktát átnézni?

– Nem, barátom... Rajta!... S ok szerencsét!...

– Köszönöm.

Az éjszaka így telt el lassan a barátságos légkörű, tágas hivatali helyiségekben, amelyeket a félhomály szűkebbre szabni látszott, és ahol csak öten dolgoztak vagy lézengtek. Időnként egy-egy telefonhívás érkezett. Bazel jelentkezett. Aztán a Claridge.

– Hallgassatok ide, fiúk, ha alszik, hagyjátok aludni... Majd ha csenget a reggeliért, akkor hatoljatok be a

szobájába, udvariasan, és kérjétek meg, hogy nézzen be az Orfèvres rakpartra... Csak semmi botrány... A Claridge igazgatója azt nem szereti...

Nyolc órakor ért haza, és egész úton arra gondolt, hogy ez az átkozott Lognon épp most teszi be Évát és Mathilde-t egy taxiba a Lamarck utcában, hogy elvigye őket a Törvényszéki Orvostani Intézetbe.

Már rend volt a Richard Lenoir körüti lakásukban. Madame Maigret üde volt, a reggeli pedig ott várt az asztalon.

– Dr. Paul nemrégén hívott.

– Nem kapkodta el...

A szerencsétlen Goldfinger gyomrában csak nagyjából megemésztett étel, zöldségleves, tészta és főtt sonka volt. Este nyolc óra után a gyémántkereskedő semmit sem fogyasztott.

– Még egy pohár ásványvizet sem? – erősködött Maigret.

– Legalábbis a halála előtti félórában nem...

– Észlelt fekélyt a gyomrában?

– Egész pontosan a nyombélben...

– Rákja nem volt?

– Biztosan nem...

– Tehát még sokáig élhetett volna?

– Nagyon sokáig. És meg is gyógyulhatott volna...

– Köszönöm, doktor úr... Legyen olyan szíves, küldje el a jelentését Lognon felügyelőnek... Hogyan?... Igen, Balfácán felügyelőnek... Minden jól!...

Madame Maigret, amikor látta, hogy férje a fürdőszoba felé veszi az irányt, így szólt:

– Remélem, lefekszel!

– Még nem tudom... Aludtam egy kicsit ma éjjel...

Megfürdött, aztán jéghideg zuhanyt vett, majd miközben jó étvágygal evett, az esőt nézte, amely még mindig úgy szakadt, mintha dézsából öntenék. Kilenc órakor a híres fegyverszakértő kereste telefonon.

– Halló! Figyeljen, Maigret, van itt valami, ami nem hagy nyugodni engem ebben a történetben... Gengszterekről van szó, nemdebár?

– Miért mondja ezt?

– Nos... Az biztos, hogy a golyót, amit a halott koponyaüregében találtak, abból a fegyverből lőtték ki, amit elküldtek nekem vizsgálatra...

Maigret beolvasta a sorozatszámot, amely megegyezett a Goldfinger tulajdonában lévő Browningéval. A szakértő semmit nem tudott a tragédia részleteiről. Ő csak a tárgyak alapján alkotott ítéletet.

– És mi nem hagyja nyugodni?

– Megvizsgáltam a fegyver csövét, és kis fényes barázdákat vettem észre a külsején, a cső végén... Találkoztam már ilyesmivel ugyanilyen kaliberű fegyvereknél... Éspedig akkor kaptam ilyen eredményt, ha egy amerikai gyártmányú hangtompítót szereltem a csőre.

– Biztos ebben?

– Állítom, hogy nem is olyan régen, maximum két napja, de lehet, hogy annyi sem, hiszen egyébként a barázdák már megfakultak volna, hangtompítóval használták ezt a fegyvert, amit megkaptam.

– Lekötelezne, ha elküldené jelentését Lognon felügyelőnek, aki a nyomozást vezeti.

És Gastinne-Renette, éppúgy, mint Paul doktor tette, felkiáltott:

– Balfácán felügyelőnek?

Madame Maigret sóhajtozott:

– Elmész? Legalább vigyél esernyőt...

Elment, igen, de nem oda, ahová kedve lett volna, amiatt a marha felügyelő és a balszerencséje miatt. Ha rajta múlt volna, akkor elment volna taxival a Caulaincourt és Lamarck utca sarkára. Hogy miért? Semmi kézzelfogható oka nem volt. Hogy ismét beleszippantson az utca levegőjébe, hogy szaglásszon a környéken, hogy végigjárja a negyed bisztróit, hogy kikérdezze a környékbelieket, akik a reggeli újságokból már mindenről értesültek.

Goldfinger azt mondta, amikor elindult otthonról, hogy a közelben van találkozója. Ha öngyilkos lett volna, akkor a találkozó kitalált is lehetett. De akkor mire kellett a hangtompító? Hogyan lehet összeegyeztetni ezt a nem mindennap használatos kelléket, amelyhez ráadásul hozzájutni is nehéz, azzal a durranással, amely behallatszott a rendőrségi ügyelet segélyhívójába is?

Ha a kereskedőnek mégis találkozója volt... A találkozókat nem az utcán bonyolítják le, különösen nem este tíz órakor, szakadó esőben. Inkább egy kávézóban, bárban... Márpedig a gyémántkereskedő semmit nem fogyasztott, még egy pohár vizet sem, azután, hogy elment otthonról.

Maigret szerette volna bejárni az utat, amit Goldfinger megtett, és megállni a segélyhívó oszlopnál.

Nem! Valami nem áll össze, ezt érezte a kezdetektől. Egy olyan embernek, mint Gyilkos Stan, támadhat az az ötlete, hogy szidalmazza a rendőrséget, hogy provokálja, mielőtt föbe lövi magát. De nem egy kis beszarinak, mint Goldfinger!

Maigret buszra szállt, és állva utazott, hogy futólag szemügyre vegye a reggeli Párizst, a kukákat az

esőfüggönyön át, és a hangyányi embereket, akik munkahelyük vagy a boltok felé araszolnak.

Két férfinak, hat hónap eltéréssel, nem támad ugyanaz az ötlete... Főleg nem ilyen bizarr gondolat, hogy felverje a rendőrséget, hogy valamilyen formában, a távolból ugyan, de belevonja őket a saját öngyilkosságába...

Utánozunk... Nem pedig *újra feltaláljuk ugyanazt...* Ez annyira igaz, hogyha például egy ember az Eiffel-torony harmadik emeletéről leugorva vet véget az életének, és ha az újságok meggondolatlanságból írnak is róla, akkor járvány tör ki hasonló öngyilkosságokból; tizenöt-húsz ember veti majd le magát a toronyból az elkövetkezendő hónapokban...

Márpedig soha nem beszéltek Stan utolsó pillanatairól... Kivéve a Bűnügyi Rendőrségen... És ez volt az, ami kezdettől fogva nyugtalanította Maigret-t, amióta csak otthagytta Danielt, hogy a Caulaincourt utcába menjen.

– Keresték a Claridge-ból, főfelügyelő úr...

A két nyomozója volt az... A szélhámos, akit csak Főparancsnoknak neveztek, az imént csengetett, és kérte a reggelijét.

– Menjünk, főnök?

– Rajta, fiúk!

A pokolba kívánta a nemzetközi szélhámosát, ráadásul képzeletben vele együtt Lognont is.

– Halló! Maga az, főfelügyelő úr? Itt Lognon...

A szentségit! Mintha nem ismerte volna fel Balfácán felügyelő gyászos hangját!

– Most jövök a Törvényszéki Orvostani Intézetből... Madame Goldfinger nem tudott minket elkísérni...

– Hogy mi?

– Ma reggel olyan idegkimerültségben szenvedett, hogy engedélyt kért tőlem, hogy ágyban maradhasson... Az orvosa az ágyánál volt már, amikor megérkeztem... Dr. Langevin, egy körzeti orvos... Megerősítette, hogy a páciense nagyon rosszul töltötte az éjszakát, annak ellenére, hogy jócskán vett be altatót...

– A húga ment önnel?

– Igen... Azonosította a holttestet... Egész úton egy szót sem szólt... Egyáltalán nem volt már olyan, mint tegnap... Kemény és határozott arckifejezése volt, amin meg is lepődtem...

– Sirt?

– Nem... Mereven állt a holttest mellett...

– Hol van most?

– Hazakísértem... Valamit megbeszéltek a nővérével, majd elment a Borniol céghez, hogy elintézzze a temetést...

– Figyelteti egy nyomozóval?

– Igen... Egy másik pedig a lakásnál maradt... Senki nem ment el az éjjel... Nem volt telefonhívás sem...

– Értesítette a lehallgatási részleget?

– Igen...

És Lognon nagyot nyelt, mint aki kényelmetlen dolgot akar mondani, és egy kis habozás után kijelentette:

– Egy gyorsíró lejegyzi a szóbeli jelentést, amit most magának teszek, és aminek másolatát majd eljuttatom egy küldönccel önnek és a közvetlen főnökömnek, hogy minden szabályos legyen...

Maigret maga elé dűnnyögte:

– Menj a pokolba!

Ez az adminisztrációs hercehurca jellemző volt Lognonra, aki már annyira hozzászokott, hogy a legjobb

kezdeményezései mindig ellene fordulnak, hogy nevetséges elővigyázatossága miatt elviselhetetlenné vált.

– Hol van most, öregfiú?

– A *Manière*-ben.

Egy söröző a Caulaincourt utcában, nem messze attól a helytől, ahol Goldfinger meghalt.

– Nem olyan régen végigjártam a környék összes kisvendéglójét... Megmutattam a kereskedő személyijében lévő fényképét... Egészen friss, hiszen a személyit kevesebb mint egy éve újította meg... Senki nem látta Goldfingert tegnap este tíz óra körül... Egyébként nem ismerték őt, kivéve egy auvergne-i által üzemeltetett bárban, ötven méterre a lakásától, ahová gyakran járt telefonálni, még mielőtt bevezették volna hozzájuk a telefont két évvel ezelőtt...

– Mióta házasok?

– Nyolc éve... Most a Lafayette utcába tartok... Ha találkozója volt, az majdnem biztos, hogy ott esett meg... Mivel mindenki ismeri egymást a gyémántkereskedők szűk világában...

Maigret dühös volt, mint a csapdába esett vad, mert ő nem teheti meg, hogy azok között forgolódjon, akik ismerték Goldfingert, s hogy mindent részletről részletre megfigyeljen, hogy aztán kis ecsetvonásokkal kiegészíthesse a magában róla kialakított képet.

– Lásson neki, öregem... És tájékoztasson...

– Majd megkapja a jelentésemet...

De az eső, amely csendesen esett, és úgy tűnt, hogy soha nem akar elállni, kedvet ébresztett benne, hogy kint legyen. És neki egy jelentéktelen nemzetközi szélhámossal kell foglalkoznia, aki csekkek és bemutatóra szóló értékpapírok hamisítására szakosodott, egy úrral, aki elég hosszú időn

át fennhéjázva beszél majd vele, és aki végül mégis mindent bevall.

Éppen őt vezették be hozzá. Egy ötven körüli szépfiú, olyan kiváltságos ábrázattal, amilyen csak a legelőkelőbb klubtagoknak van, csodálkozást színlelt.

– Helyet foglal?

– Tessék? – mondta a másik, miközben monoklijával játszott. – Nem értem. Bizonyára tévedés történt.

– Énekelj, madárka...

– Hogy mondja?

– Azt mondom: *énekelj, madárka!*... Idehallgasson! Ma nincs türelmem ahhoz, hogy órákon át puhítsam magát... Látja ezt az irodát, igaz?... Jól jegyezze meg, hogy nem megy ki innen, csak ha már mindent bevallott... Janvier!... Lucas!... Vegyék el tőle a nyakkendőjét és a cipőfűzőjét... Tegyetek rá bilincset... Őrizzék, és ne engedjék mozogni egy lépést sem... Mihamarabbi viszontlátásra, fiúk...

A fenébe is Lognonnal, akinek az a szerencse jutott, hogy a Lafayette utcában szaglászhat. Taxiba ugrott.

– Caulaincourt utca... Majd mondom, hol...

És ez már örömmel töltötte el, hogy újra abban az utcában lehet, ahol Goldfingert megölték, ahol meghalt, mindenesetre a rendőrségi ügyelet pirosra festett oszlopa előtt.

A Lamarck utcában gyalogolt felhajtott kabátgallérral, mert Madame Maigret anyai jó tanácsai ellenére az Orfèvres rakparton hagyta esernyőjét.

Néhány lépésre a Lamarck utca 66/b-től észrevett egy nyomozót, akivel már találkozott, és aki ugyan ismerte a híres főfelügyelőt, de most jobbnak vélte tapintatosnak maradni, és úgy tett, mint aki nem látja.

– Gyere ide... Senki nem jött ki?... Senki nem ment fel a harmadik emeletre?...

– Senki, Monsieur Maigret... Követtem mindenkit a lépcsőházban, aki belépett... Kevesen voltak... Csak házhozszállítók...

– Madame Goldfinger még mindig fekszik?

– Valószínűleg... Ami a húgát illeti, ő elment, és a kollégám, Marsac, mindenhová követi...

– Taxival ment?

– Autóbuszra várt a sarkon.

Maigret belépett a házba, megállás nélkül haladt el a házmesteri fülke előtt, felment a harmadik emeletre, és becsengetett a jobb oldali ajtón. A csengő visszhangzott. Fülét hegyezte, az ajtóra tapasztotta, de nem hallott semmi zajt. Másodszor, majd harmadszor is becsengetett. Félhangosan mondta:

– Rendőrség!...

Természetesen tudta, hogy Madame Goldfinger ágyban van, de annyira nem beteg, hogy ne tudna felkelni és válaszolni, akár csak az ajtón át.

Gyorsan lement a házmesteri fülkébe.

– Madame Goldfinger nem ment el, ugye?

– Nem, uram... Beteg... Az orvos jött ma reggel... A húga, ő elment...

– Van telefonja?

– Nincs... Az auvergne-i fogadósnál talál egyet, csak néhány lépésre van innen...

Odarohant, kérte a lakás számát, de a csörgés hosszan visszhangzott.

Maigret arcára a legteljesebb rémület ült ki. Kérte a lehallgatási osztályt.

– Semmilyen hívás nem volt a Goldfinger-lakásba?

– Semmilyen... Egyetlenegy hívás sem volt, mióta ma éjjel értesített minket... Aprópó, Lognon felügyelő is...

– Tudom...

Őrjöngött. Ez a csend nem vágott egybe semmilyen elképzelésével. Visszament a 66/b-be.

– Biztos vagy benne – kérdezte az őrködő nyomozótól –, hogy senki nem ment fel a harmadikra?

– Esküszöm magának... Követtem mindenkit, aki belépett a házba... Még listát is készítettem róla, ahogy azt Lognon felügyelő javasolta...

Már megint ez az aprólékoskodó Lognon!

– Gyere velem... Ha kell, elmegy lakatosért... Kell hogy legyen egy a közelben...

Felkapaszkodtak a harmadikra. Maigret ismét becsengetett. Először csend. Aztán úgy tűnt neki, hogy valaki motoszkál a lakás mélyében. Megismételte:

– Rendőrség!

Mire egy távoli hang:

– Egy pillanat...

Egy pillanat, ami több mint három percig tartott. Kell ahhoz három perc, hogy felvegyünk egy fürdőköpenyt és papucsot, vagy hogy felfrissítsük az arcunkat?

– Ön az, főfelügyelő úr?

– Én vagyok... Maigret...

Kattan a retesz, ahogy elhúzzák, kulcs fordul a zárban.

– Elnézést kérek... Sokáig váratтам, nem igaz?

Maigret viszont gyanakszik, támad.

– Mit akar ezzel mondani?

Talán a nő észrevette, hogy ostobaságot csinált? Álmos hangon hebegte aztán, túlságosan is álmosan, a főfelügyelő meglátása szerint:

– Nem tudom... Aludtam... Erős altatót vettem be... Úgy tűnik, hogy álomban csengetést hallottam.

– Milyen csengetést?

– Nem tudnám megmondani magának... Összekeveredett az álommal... Jöjjön be, kérem... Nem voltam ma reggel abban az állapotban, hogy elkísérjem a felügyelőjét... Itt volt az orvosom...

– Tudom...

És Maigret, aki bezárta maga mögött az ajtót, és kint hagyta a lépcsőfordulóban a fiatal rendőrt, mogorván nézett körül.

Mathilde ugyanazt a kék fürdőköpenyt viselte, amit előző este.

– Megengedi, hogy visszafeküdjek? – kérdezte.

– Csak tessék...

Volt az étkezőasztalon egy csésze, amiben még egy kis tejeskávé maradt, kenyér és vaj, kétségkívül Éva reggelijének maradványai. A rendetlen szobában Madame Goldfinger visszafeküdt, egy fájdalmasat sóhajtván.

Mi az, ami nem passzol? Észrevette, hogy a fiatal nő a fürdőköpenyében feküdt le. Ez valószínűleg szemérmességének jele lehetett.

– Régóta volt a lépcsőházban?

– Nem...

– Nem telefonált?

– Nem...

– Különös... Álomban volt egy szünni nem akaró telefoncsörgés...

– Valóban?

Na igen! Most jött rá, hogy eddig mi volt számára furcsa. Ennek a nőnek, akiről azt feltételezte, hogy mély álmából verte fel, altatóval mélyített álmából, ennek a nőnek, aki

három órával ezelőtt idegkimerültségben szenvedett az orvosa állítása szerint, olyan ápolt és friss volt a frizurája, mint aki látogatóba készül.

Volt más is, egy harisnya, egy selyemharisnya, ami kilógott egy kicsit az ágy alól. Azt kellene hinni, hogy már tegnap este óta ott van? Maigret leejtette a pipáját, hogy le tudjon hajolni érte, így meg tudta nézni, hogy az ágy alatt *nem volt ott a harisnya párja.*

– Van híre számomra?

– Leginkább azért jöttem, hogy még néhány kérdést feltegyek önnek... Egy pillanat... Hol van a pora?

– Milyen por?

– A rizspora...

Mivelhogy frissen volt púderezve, és a főfelügyelő nem látott semmilyen rizsporos dobozt a hálószobában.

– Az öltözőkódoszoba asztalkáján... Azért mondja, mert megvárattam? Esküszöm, hogy amikor meghallottam, hogy csengetnek, önkéntelenül kicsit rendbe szedtem magam...

Maigret-nek kedve lett volna odavetni:

– Nem...

Hangosan azt mondta:

– A férjének volt életbiztosítása?

– Háromszázezer frankos biztosítást kötött abban az évben, amikor összeházasodtunk... Aztán később aláírt egy másikat, hogy az egész egymilliót tegyen ki...

– Régen volt ez?

– A fiókos szekrényben találja a kötvényeket, a háta mögött... Kinyithatja... Nincs kulcsra zárva... A bal oldali fiókban vannak...

Két kötvény ugyanannál a biztosítónál. Az elsőt nyolc éve kötötték. Maigret azonnal megfordította a lapot,

keresett egy kitétel, mert majdnem biztos volt benne, hogy ott fogja találni.

Öngyilkosság esetén...

Csak néhány társaság vállal öngyilkosság esetére is kockázatot. Itt is ez volt a helyzet, de egy megszorítással: a biztosítási összeget öngyilkosság esetén csak akkor fizetik ki, ha az legalább egy évvel a biztosítás aláírása után következik be.

A második kötvény, hétszázezer frankról, ugyanezt a kitétel tartalmazta. Maigret egyenesen az utolsó oldalt kereste, hogy a dátumot láthassa. A kötvényt pontosan tizenhárom hónappal ezelőtt írták alá.

– A férje ebben az időszakban nem csinált jó üzleteket...

– Tudom... Nem akartam, hogy ekkora összegű biztosítást kössön, de ő meg volt győződve róla, hogy súlyos beteg, és ragaszkodott hozzá, hogy engem biztonságban tudjon...

– Látom, befizetett minden részletet, ami nem lehetett könnyű...

Csengettek. Madame Goldfinger tett egy mozdulatot, hogy felálljon, de a főfelügyelő ment ajtót nyitni, és szembe találta magát Lognonnal, akinek az arcából kiment minden vér, és megfeszített ajkakkal hebegett, mint egy kisgyerek, aki mindjárt elsírja magát:

– Elnézést kérek.

– Ellenkezőleg... Én kérek elnézést... Jöjjön be, öregem.

Maigret a kezében tartotta a kötvényeket, a másik ezt jól látta, és rámutatott az ujjával.

– Már semmi értelme... Pont ezért jöttem...

– Ebben az esetben együtt távozunk.

– Úgy tűnik, mivel ön itt van, nekem már semmi dolgom, és haza tudok menni... A feleségem egyébként sincs jól...

Tudniillik, szerencsétlenségét tetőzendő, Lognon felesége a világ legházsártosabb asszonya volt, aki élete felét végiggyengélkedte, olyannyira, hogy a felügyelőnek kellett a háztartást vezetnie, amikor hazaért.

– Együtt indulunk, öregem... Itt az ideje, hogy vegyem a kalapom...

Maigret zavarban volt, készen arra, hogy mentségeket hebegjen. Haragudott magára, hogy szenvedést okoz egy olyan fickónak, aki tele van jóindulattal. Valaki jött fel a lépcsőn. Éva volt az; hidegen mérte végig a két férfit, és a tekintete azonnal a kötvényeken akadt meg. Szárazon köszönt, amikor elhaladt mellettük.

– Jöjjön, Lognon. Azt hiszem pillanatnyilag semmi felderítenivalónk nincs itt... Mondja, kisasszony, mikor lesz a temetés?...

– Holnapután. Ma délután szállítják át a holttestet...

– Köszönöm...

Furcsa lány. Az ő idegei voltak annyira feszültek, hogy neki kellett volna ágyban maradnia egy jó adag nyugtatóval.

– Figyeljen, Lognon, öregfiú...

A két férfi lebaktatott a lépcsőn, egyik a másik után, és Lognon fejét csóválva sóhajtott.

– Tudtam... Az első pillanattól...

– Mit tudott?

– Hogy ez nem egy nekem való ügy... Megírom magának az utolsó jelentésemet...

– Dehogyan, öregem...

Elhaladtak a házmester fülkéje előtt.

– Egy pillanat... Egy kérdés ehhez a derék asszonyhoz... Mondja, asszonyom, Madame Goldfinger gyakran eljár?

– Reggelenként, hogy bevásároljon... Időnként délután, hogy bejárja a nagy áruházakat, de nem gyakran...

- Fogad látogatókat?
- Úgyszólván soha... Csendes emberek...
- Régóta laknak a házban?
- Hat éve... Ha minden bérlő ilyen lenne...

És Lognon, morcosan, lehajtott fejjel úgy tett, mintha nem venne részt ebben a beszélgetésben, amely már nem rá tartozik, mivel egy nagyfőnök az Orfèvres rakpartról elébe vágott.

- Ennél többször soha nem járt el itthonról?

- De, mondhatni... Ezen a télen, egy időben... Volt olyan, hogy majdnem minden délutánt házon kívül töltött... Azt mondta, hogy egy barátnőjének segít, aki gyereket vár...

- És ön látta ezt a barátnőt?

- Nem. Biztosan összevesztek aztán.

- Köszönöm... Ez nem sokkal Mademoiselle Éva érkezése előtt volt, nem igaz?...

- Igen, körülbelül azóta nem járt el többet Madame Goldfinger...

- És semmi nem tűnt fel önnek?...

A házmesternének bizonyára eszébe jutott valami. Egy másodpercre merevvé vált a tekintete, de szinte ugyanabban a pillanatban megrázta a fejét.

- Nem... Semmi különös...

- Köszönöm.

Kint az utcán a két felügyelő úgy tett, mintha nem ismernék egymást.

- Kísérjen el a *Manière*-ig, felügyelő... El kell intéznem egy hívást, és az öné vagyok.

- Állok rendelkezésére - sóhajtott Lognon egyre morcosabban.

Az egyik sarki kocsmában felhajtottak egy aperitifet. A főfelügyelő bement a fülkébe, hogy telefonáljon.

- Halló! Lucas?... A Főparancsnokunk?
 - Puhul...
 - Még mindig olyan büszke?
 - Kezd szomjas lenni, és a nyála is csorog... Azt hiszem, sokat megadna egy felesért vagy egy koktélért...
 - Majd kap, ha asztalhoz ült... Viszlát nemsokára...
- Lognont a kávézó márványasztalánál találta, éppen a *Manière* fejléces papírjára kezdte írni lemondását, egy számvevő őrmester gyöngy betűivel.

3

*Egy túlságosan békés bérlőnő, és egy úr, aki nem most
jött le a falvédőről*

A Főparancsnok kihallgatása tizennyolc órán át tartott, amelyet a Scotland Yardnak, Amszterdamba, Bazelba és Bécsbe indított különböző hívások szakítottak félbe. Maigret irodája a végén már testőrségi pihenőre hasonlított az üres poharakkal, a szendvicses tányérokkal az asztalon, pipahamuval mindenhol a padlón és a szanaszét heverő papírokkal. És még a főfelügyelőnek is, aki már az elején levetette a zakóját, széles izzadságfolt volt az ingén a hóna alatt.

Először nagybecsű ügyfelét tisztelte az úrban. Végül már tegezte, mint egy közönséges zsebtolvajt, vagy mint egy havert a körből.

– Figyelj, öregem... Köztünk legyen mondva, tudod nagyon jól, hogy...

Egyáltalán nem érdekelte, amit csinál. Végeredményben lehet, hogy éppen így fog a végére járni az ügynek ezzel az

igen kemény csalóval. A másik nem értett az egészből semmit, látta, hogy a főfelügyelő szenvedélyesen fogad és indít hívásokat, amelyek nem mindig őt érintették.

Közben Lognon foglalkozott azzal, amit Maigret annyira szívéen viselt.

– Ugye megérti, öregem – mondta neki a *Manière*-ben –, csak valaki innen a kerületből, mint maga, tudja feltalálni magát ebben a történetben... Ön jobban ismeri a helyet és az embereket, mint bárki más... Ha megtehetném...

Balzsam. Kenőcs. Sok kenőcs, hogy enyhítse Balfácán felügyelő sértett hiúságának sebeit.

– Goldfingert meggyilkolták, igaz?

– Ha ön mondja...

– Maga is így gondolja... Egyike a legszebb büntényeknek, amit a pályafutásom során láttam... Maga a rendőrség az öngyilkosság tanúja... Ez, öregem, erős, és az elejétől láttam, hogy ez magát is meghökkenti... A rendőrségi segélyszolgálat, ami valamilyen formában jelen van az öngyilkoságnál... Csakhogy ott van a hangtompító nyoma... Maga rögtön gondolt erre, mihelyt Gastinne-Renette megküldte a jelentését... Egyetlenegy golyót lőttek ki Goldfinger fegyveréből, és ez a fegyver abban a pillanatban hangtompítóval volt ellátva. Más szóval, az egy másik lövés, *második* lövés, *második* pisztolyból, amit hallottunk... Maga is ugyanolyan jól tudja ezt, mint én... Goldfinger egy szerencsétlen fickó volt, aki előbb-utóbb tönkrement volna...

Szerencsétlen fickó, valóban. Lognonnak bizonyítéka volt rá. A Lafayette utcában együttérzéssel beszéltek a haláláról, de egy kevés megvetéssel is.

Mivel ott nem szánják azt, aki hagyja magát becsapni. És ő hagyta magát! Köveket adott el háromhavi

részletfizetésre egy bécon-les-bruyères-i ékszerésznek, akiben csukott szemmel is megbízna bárki, hiszen tisztességes ember, családapája, aki élete alkonyán mégis belebolondul egy nem is túlságosan szép lányba, túlad a hitelbe vett árun, és szeretőjével az oldalán elhagyja az országot.

Mindez százezer frankos lyukat ütött Goldfinger kasszáján, és hiába törte magát már egy éve, hogy betömje azt.

– Egy szerencsétlen fickó, majd meglátja, Lognon... Egy szerencsétlen fickó, aki nem lett öngyilkos... A hangtompító rá a bizonyíték... Akit csúnyán megöltek, akit egy aljas gazember kivégzett... Ez a véleménye, nem igaz?... És a felesége kapja az egymilliót... Igazán nem kell, hogy tanácsot adjak magának... hiszen ön is ugyanúgy ért hozzá, mint én... Tegyük fel, hogy Madame Goldfinger összejátszott a gyilkossal, és ezzel mindent elmondtam, hiszen valakinek oda kellett adnia a gyilkosnak a revolvert, amely a fiókban volt... A bűntény után beszélni akarnak egymással, ugye, már csak azért is, hogy megerősítsék egymást... a tettes és a bűntárs. Márpedig az asszony nem hagyta el az épületet... Nem kapott telefonhívást... Érti?... Biztos vagyok, Lognon, hogy maga ért engem... A járdán két nyomozó... A lehallgatási részleg állandóan figyel... Gratulálok, hogy erre is gondolt... És a biztosítási kötvény?... És az a tény, hogy épp csak egy hónap telt el, hogy az összeg kifizethető legyen öngyilkosság esetén? Hagyom, csinálja csak maga, öregem... Engem egy másik ügy szólít, és nincs senki, aki jobban képzett, mint maga, hogy a végére járjon ennek az ügynek...

Hát így nyerte meg Lognont.

Lognon még mindig sóhajtozott:

– Ugyanúgy elküldöm majd a jelentésem magának és a közvetlen főnökeimnek is, mint eddig...

Maigret úgyszólván maga is annyira vagy majdnem annyira rab volt az irodájában, mint a Főparancsnok. Csak a telefon kötötte össze a Lamarck utcai üggyel, amely most egyedül érdekelt. Lognon telefonált neki időnként, a lehető leghivatalosabb stílusban:

– Megtiszteltetés számomra, hogy tudtára adhatom...

A két nővér között lezajlott egy jelenet, amely visszhangzott az egész lépcsőházban. Aztán este Éva elhatározta, hogy az Alsina Hotelbe megy aludni, a Constantin-Pecqueur tér sarkán.

– Mondhatni, utálják egymást...

– A mindenségit!

És Maigret, tekintetével figyelve az elképedt Főparancsnokát, hozzátette:

– Mert a két nővér közül az egyik szerelmes volt Goldfingerbe, és ez a fiatalabb... Biztos lehet benne, hogy ő mindent megértett... Amit még meg kell tudnunk, az az, hogyan kommunikált a gyilkos Madame Goldfingerrel... Telefonon nem, abban biztosak vagyunk a lehallgatási részlegnek köszönhetően... És nem láthatta őt a házon kívül sem...

Madame Maigret hívta:

– Mikor jössz haza?... Elfelejtetted, hogy már huszonnégy órája nem aludtál ágyban?

– Nemsokára... – válaszolta.

Aztán huszadszorra, harmincadszorra is folytatta a Főparancsnok kihallgatását, aki beleunt a dologba, és mindent bevallott.

– Vezessétek el, fiúk! – mondta Lucas-nak és Janvier-nek. – Egy pillanat... Menjeteek először a nyomozók irodájába!

Heten vagy nyolcan voltak ott a szintén halálosan fáradt Maigret előtt.

– Figyeljeteek, fiúk! Emlékezteek Stan halálára a Saint-Antoine utcában... Nos! Van valami, ami nem jut eszembe... Egy név, ami már a nyelvem hegyén van... Egy kis emlékeztető elég lenne, hogy beugorjon...

Mindnyájan csak színlelteek, hogy keresgélneek, mert Maigret azokban a pillanatokban, többórányi idegi feszültséeg után, egy kicsit túlterhelte őket is. Csupán Janvier volt az, aki felnyújtotta a kezét, mint egy iskolás:

– Mariani volt... – mondta.

– Velünk volt a Gyilkos Stan-ügy idején?

– Az utolsó ügy, amiben részt vett...

És Maigret kiment, becsapva az ajtót. Megtalálta. Tíz hónappal ezelőtt beosztottak hozzá egy felügyelőjelöltet, akit valamelyik miniszter pártfogolt. Egy piperkőc volt – strici, mondogatta a főfelügyelő –, akit elviselt néhány héten át a szolgálatában, majd kirakta az ajtón kívülre.

A többi már Lognon dolga volt. És Lognon tette, amit tennie kellett, türelmesen, zsenialitás nélkül, de a szokásos aprólékosságával.

Tíz-tizenkét napon át a Goldfinger-ház szigorú megfigyelés alatt állt. Ez idő alatt semmire nem bukkantak, hacsak arra nem, hogy a fiatal Éva maga is megfigyeli a nővérét.

A tizenharmadik napon bekopogtattak a lakás ajtaján, ahol a gyémántkereskedő özvegyének nyilvánvalóan tartózkodnia kellett volna, és azt tapasztalták, hogy üres.

Madame Goldfinger ki sem tette a lábát az épületből, hanem a pont az övé fölötti lakásban találtak rá, amelyet egy bizonyos Monsieur Mariani bérelt.

Egy úr, aki, amióta kicsapták a Bűnügyi Rendőrségtől, egyik napról a másikra élt...

Akinek mohó étvágya volt, és egyfajta csábereje, legalábbis annak a Madame Goldfingernek a szemében, akinek a férje beteg volt...

Nem volt szükségük arra, hogy telefonáljanak egymásnak, sem arra, hogy házon kívül találkozzanak...

És ott volt a megoldás kulcsa, az egymilliós biztosítási díj, ha a szegény kereskedő pasas öngyilkos lesz egy évre rá, hogy aláírta a kötvényét.

Egy lövés a saját revolverével, amelyet a feleség juttatott el a gyilkoshoz, és amelyre hangtompítót szereltek...

Aztán egy második lövés egy másik fegyverrel, a segélyhívó oszlopa előtt, egy lövés, amely megcáfolhatatlanul felépíti az öngyilkosságot, és megakadályozza a rendőrséget, hogy gyilkos után nyomozzon...

– Zseniális volt, Lognon!

– Főfelügyelő úr...

– Melyikünk is volt az, aki tetten érte őket a negyedik emeleti garzonlakásukban? Talán nem maga hallotta meg a jeleket, amiket egymásnak küldtek a padlón keresztül?...

– Majd kiderül a jelentésemből...

– A fenébe a jelentésével, Lognon... Megnyerte a játszmát... És igencsak erős ellenfelekkel szemben... Ha megengedi, meghívom magát vacsorázni a *Manière*-be ma este...

– Az a helyzet...

– Hogy?

– Hogy a feleségem megint gyengélkedik és...

Mit lehet tenni ezekkel az emberekkel, akik kénytelenek nemet mondani, hogy hazamenjenek mosogatni vagy talán parkettát fényesíteni?

És mégis miatta, Balfácán felügyelő sértődékenysége miatt fosztotta meg magát Maigret egy olyan nyomozás örömeitől, amely a leginkább közel állt volna a szívéhez.

A ministránsfiú tanúvallomása

1

A hatórai misére hívó két harangszó

Csendes, hideg eső szemerkélt. Sötét volt. Csak az utca vége felé, a kaszárnya oldalában, ahol fél hatkor trombita harsanása és az itatóhoz tartó lovak zaja hallatszott, lehetett kivenni egy gyengén megvilágított ablak négyszögletes formáját: valaki, aki jó korán kelt, vagy talán egy beteg, aki egész éjjel fent volt.

Az utca többi része aludt. Egy csendes, széles, majdnem új utca volt, szinte egyforma, egy-, maximum kétemeletes házakkal, amilyeneket a legtöbb vidéki nagyváros külvárosaiban találunk.

Az egész negyed új volt, titkok nélküli, nyugodt, szerény emberek lakták, alkalmazottak, utazó ügynökök, kistökések, békés özvegyasszonyok.

Maigret felöltőjének gallérját felhajtva, a fiúiskola autóbehajtójának kiszögelléséhez húzódott be, és várt, pipázva, óráját kezében tartva.

Pontosan háromnegyed hatkor a parókia harangjai megszólaltak a háta mögött, és tudta, mert a kölyök elmesélte neki, hogy ez a hatórai mise „első harangszója”.

A harangok hangja még vibrált a nyirkos levegőben, amikor a szemközti házban épphogy felfogták, talán inkább csak megfejtették, hogy egy vekker erőtlenül csörög. Csupán néhány másodpercig tartott a csörgés. A félhomályban a srác a kezét már biztosan kihúzta a takaró

melege alól, és tapogatózva az ébresztő felé nyúlt. Néhány pillanattal később a második emeleti tetőtéri ablakban fény gyúlt.

Pontosan úgy játszódtott le minden, ahogy a fiú elmondta. A még alvó házban ő kelt fel elsőnek, nesztelenül. Magára kapkodta a ruháit, a zoknit, bevizezte kezét, hogy felfrissítse az arcát, majd sietősen megfésülködött. A cipőjével kapcsolatban így nyilatkozott:

– A kezemben viszem le azokat, és a lépcső utolsó fokára teszem le, hogy ne ébresszem fel a szüleimet.

Így volt ez mindennap, ugyanúgy télen, mint nyáron, már két éve körülbelül, amióta Justin elkezdett ministránsként segíteni a hatórás misén a kórházban.

– A kórház toronyórája három-négy percet mindig késik a parókiáéhoz képest – állapította meg.

És a főfelügyelő meg is bizonyosodott róla. Előző este a felügyelők a csendőrségnél, ahová néhány hónapja vezényelték, csak a vállukat vonogatták, amikor a harangok „első” és „második harangszójáról” szóló aprólékos történetet hallgatták.

Vajon Maigret azért nem nevetett, mert ő is ministráns volt sokáig?

Először a parókia harangjai szólaltak meg háromnegyed hatkor. Aztán Justin veckere a padlásszobában, ahol a fiú aludt. Végül, néhány pillanattal később a kórház kápolnájának vékonyabb, ezüstös hangú harangjai zendítettek rá, csengésük egy kolostor harangjainak hangjához hasonlított.

Az óráját még mindig a kezében tartotta. A gyerek egy kicsivel több, mint négy perc alatt öltözött fel. A fény kihunytt. Most jöhetett le a lépcsőházban tapogatózva, hogy továbbra se ébressze fel a szüleit, leült az utolsó

lépcsőfokra, hogy felhúzza a cipőjét, aztán leemelte kabátját és sapkáját a bambuszfogasról, ami a folyosón jobbra volt.

Az ajtó kinyílt. A fiú zaj nélkül bezárta, majd aggodalommal nézett körül az utcán mindkét irányban, és meglátta a főfelügyelő közeledő, nehézkes árnyékát.

– Attól félttem, hogy nem lesz itt.

És gyors léptekkel elindult. Tizenkét éves emberke volt, szőke, vékony és máris céltudatos.

– Azt szeretné, hogy ugyanazt tegyem most is, mint mindennap, ugye? Mindig gyorsan megyek, mert egyszer kiszámoltam, hogy mennyi időre van szükségem, aztán azért is, mert télen félek a sötétben. Egy hónap múlva ilyenkor már pirkadni fog.

Befordultak jobbra az első rövidebb utcába, amely még csendes volt, és egy szilfákkal beültetett kerek térbe torkollott, amit villamossínek kereszteltek.

És Maigret-nek a legapróbb részletek is feltűntek, ezek a gyerekkorára emlékeztették. Először is, hogy a kölyök nem a házak tövében ment, kétségkívül félt, hogy valaki hirtelen előbukkan a sötét kapualjából. Aztán, hogy átszelvén a teret még a fákat is kikerülte, amelyek törzse mögött bárki elrejtőzhetett.

Mindenesetre nagyon bátor volt, mivel két télen át, akármilyen időben, időnként vastag ködben vagy holdtalan sötét éjszakában megtette ugyanazt az utat teljesen egyedül minden reggel.

– Amikor a Sainte Catherine utca közepére érünk, majd hallani fogja a parókia harangjainak misére hívó második játékát.

– Mikor jön az első villamos?

– Hatkor. Csak kétszer-háromszor láttam, amikor késésben voltam... Egyszer azért, mert a vekkerem nem

csörgött... Egyszer meg visszaaludtam. Ezért inkább azonnal kiugrok az ágyból, ha megszólal az ébresztő.

Egy kis sápadt arcocska az esős éjszakában, a szemében még az álmoság tükröződött, elgondolkodó tekintetében kis nyugtalanság látszott.

– Nem leszek többet ministráns a misén. Ma is csak azért jöttem, mert maga erősködött...

Balra fordultak a Sainte Catherine utcába, és ahogyan a környék többi utcájában, itt is gázlámpák álltak ötvenméterenként. Kis fénycsóvát vetettek, és némi biztonságot adtak. A gyerek öntudatlanul is meggyorsította a lépteit a fénycsóvák között.

A kaszárnya zaja messziről is hallatszott. Néhány ablakban fény gyúlt. Valahol a szomszéd utcában valaki lépkedett, biztosan egy dolgozni igyekvő munkás.

– Nem látott semmit, amikor az utca végére ért?

Ez volt a legkényesebb pontja az egésznek, hiszen a Sainte Catherine utca teljesen egyenes és kihalt volt, mérnöki elrendezett járdákkal, szabályosan elhelyezett gázlámpákkal, amelyek nem vetettek annyi árnyékot, hogy ne láthatnánk meg, akár száz méterre is legyenek, két férfit, akik éppen vitatkoztak.

– Lehet, hogy nem néztem előre. Magamban beszéltem, arra emlékszem... Gyakran megesik velem reggelként, hogy útközben félhangosan magamban beszélek... Kérni akartam anyámtól valamit, miután hazaértem, és azt ismételttem, mit fogok neki mondani...

– Mit akart tőle kérni?

– Régen vágyok egy biciklire... Már összegyűjtöttem háromszáz frankot a miséken.

Csak egy benyomás lehetett? De Maigret-nek úgy tűnt, hogy a fiú még inkább eltávolodott a házaktól. Még a

járdáról is lelépett, és csak kicsit messzebb lépett oda vissza.

– Itt van... Tessék... A második harangjáték, ami a parókián szól...

És Maigret nem törődve azzal, hogy nevetségessé válik, megpróbált behatolni abba a világba, amelyben a gyerek élt minden reggel.

– Fel kellett kapnom a fejem... Tudja, amikor nem nézünk magunk elé, és úgy futunk, és falba ütközünk... Pontosan ezen a helyen történt...

A járdán egy vonalra mutatott, ami elválasztotta az árnyékot a lámpa fényétől, amelyben megcsillantak az esőcseppek.

– Először egy férfit láttam meg elterülve a járdán, és nekem olyan nagynak tűnt, hogy a járdát teljes szélességében elfoglalta.

Ez lehetetlen volt, mert a járda legalább két méter ötven széles.

– Igazából nem tudom, mit csináltam... Valószínűleg oldalra ugrottam... Nem rohantam el azonnal, mert megláttam, hogy a mellkasából kés áll ki, barna szarvasagancs nyéllel... Ezt megjegyeztem, mert Henri bácsikámnak hasonló kése van, és ő mondta, hogy az szarvasagancsból van... Biztos vagyok benne, hogy a férfi halott volt...

– Miért?

– Nem is tudom... Halott ábrázata volt...

– A szemei csukva voltak?

– Nem figyeltem a szemét... Már nem emlékszem... De az volt az érzésem, hogy halott... Nagyon gyorsan történt minden, ahogy azt már mondtam magának tegnap az irodájában... Annyiszor elismételtették velem ugyanazt a

tegnapi napon, hogy már nem ismerem ki magam... Különösen akkor, amikor azt érzem, hogy nem hisznek nekem...

– És a másik férfi?

– Amikor felkaptam a fejemet, megláttam, hogy van még ott valaki nem messze, talán öt méterre, valaki, akinek nagyon világos szeme volt, egy másodpercig rám nézett, majd futni kezdett. A gyilkos volt az...

– Honnan tudja?

– Mert elinált.

– Melyik irányba?

– Egyenesen arra...

– A kaszárnya irányába?

– Igen.

Az igaz, hogy Justint előző nap vagy tízszer is kikérdezték. Mielőtt Maigret beért az irodába, a nyomozók játékot űztek vele. De a fiú a vallomásában egyszer sem tért el a legkisebb részletben sem.

– És maga mit csinált ekkor?

– Én is futni kezdtem... Nehéz ezt elmagyarázni... Azt hiszem, abban a pillanatban ijedtem meg, mikor megláttam a férfit, aki elmenekült... És teljes erőmből futni kezdtem...

– A másik irányba?

– Igen.

– Nem gondolt arra, hogy segítséget hívjon?

– Nem... Túlságosan félttem... Különösen attól, hogy a lábaim hirtelen elgyengülnek, mert már nem is éreztem azokat, hogy úgy mondjam... Visszamentem a Congrès térig... majd egy másik utcán mentem, ami szintén a kórházhoz visz, de kerülő úton.

– Menjünk!

Újra harangok hangja hallatszott, magas hangúaké, a kápolnából. Miután megtettek vagy ötven métert, egy kereszteződéshez értek, onnan balra a kaszárnya lőrészekkel teli fala, jobbra pedig egy hatalmas, rosszul megvilágított kapu volt, felette pedig egy kékeszöld számlapú óra.

Három perc volt hat óráig.

– Egypercnyi késésben vagyok... Tegnap időben érkeztem, hiszen futottam...

A tömör tölgyajtón egy nehéz kopogtató volt, amit a gyerek felemelt, és amelynek robaja az előcsarnokban visszhangzott. Egy portás jött papucsban ajtót nyitni, és beengedte Justint, elállta Maigret útját, és gyanakodva nézett rá.

– Ki maga?

– Rendőrség.

– Van igazolványa?

Átvágtak az előcsarnokon, ahol már érezni lehetett a kórházi szagokat, aztán a következő ajtó után egy hatalmas udvaron találták magukat, ott álltak a kórházi épületek. Távolabb a félhomályban felsejlettek a kápolna felé igyekvő ápolónővérek fehér fityulái.

– Tegnap miért nem mondott semmit a portásnak?

– Nem tudom... Alig vártam, hogy ideérjek...

Maigret megértette ezt. A béke szigete nem az adminisztrációs csarnok volt a bizalmatlan és barátságtalan portással, nem is a zord belső udvar, ahol hozták-vitték a hordágyas betegeket, hanem a meleg sekrestye volt az, a kápolna mellett, ahol egy sekrestyésnővér meggyújtotta az oltár viaszgyertyáit.

Mindent egybevetve, két végpont volt, amelyek között szédítő gyorsasággal közlekedett a fiú minden reggel; a tetőtéri szobája az egyik pont, ahonnan a vekker csörgése

rángatta ki, és az egyfajta üresség a másik végén, amelyet egyedül a harangok élénkítettek meg, ami a kápolna sekrestyéje volt.

– Bejön velem?

– Igen.

Justin bosszúsnak tűnt, mi több, sértődöttnek, kétségkívül attól, hogy a főfelügyelő, aki ráadásul lehet, hogy hitetlen, betolakszik az ő szent világába.

Mindez segített Maignet-nek megérteni azt, hogy honnan volt a gyerekek ereje ahhoz, hogy jó korán felébredjen minden reggel, és hogy felülemelkedjen rettegésén.

A kápolnában meleg volt, és bensőséges légkör. Néhány beteg szürkés-kék egyenruhában, némelyik kötéssel a fején vagy felkötött kézzel, esetleg éppen mankóval, már ott sorakozott a templomhajó padjain.

A karzaton a nővérek egységes alakzatot formáltak, és az összes fehér fityula egyszerre merült mély áhítatba.

– Kövessen!

Fel kellett menniük néhány lépcsőfokon, aztán elhaladtak az oltár mellett, ahol már égtek a gyertyák. Jobbra sötét faberakásos sekrestye volt, bent egy magas és sovány pap, aki éppen a miseruháját vette fel, meg egy odakészített finom csipkés karing a ministránsfiúnak, és egy nővér, aki a misekannát töltötte meg.

Előző nap a ziháló, kifulladt, remegő lábú Justin csak itt tudott végül megnyugodni. Itt tudta csak magából kikiáltani:

– Most öltök meg egy embert a Sainte Catherine utcában.

A faborításba illesztett kis falióra pontosan hat órát jelzett. A harangok ismét megszólaltak, bent erősebben zúgtak, mint ahogy az kintről tűnt.

– A főfelügyelő a rendőrségtől... – mondta Justin a nővérnek, aki ráadta az inget.

Maigret ott maradt, mialatt a gyerek, követve a kórházi lelkészt, aki menet közben meglebbentette piros reverendájának hajtásait, az oltár lépcsőfokai felé haladt.

– Justin vallásos, jó kisgyerek, aki soha nem hazudott nekünk... – mondta a sekrestyésnővér. – Volt, hogy néha nem tudott eljönni ministrálni... Azt gondoltuk, hogy beteg... De nem!... Őszintén bevallotta, hogy nem volt bátorsága felkelni, mert túl hideg volt, vagy éppen rémálmok gyötörték éjjel, és fáradtnak érezte magát...

A lelkész, miután végzett a misével, a főfelügyelőre nézett tiszta szemével, amilyen a szenteknek van a festett üvegen.

– Miért gondolja, hogy a gyerek kitalálna ilyen történetet?

Maigret már tudta, hogyan zajlottak tegnap az események a kórház kápolnájában. Justin kimerülten csikorgatta a fogait, és végül az idegei felmondták a szolgálatot. A misét nem lehetett elhalasztani. A sekrestyésnővér értesítette a főnövért, és helyettesítette a gyereket a misén, akit addig a sekrestyében ápoltak.

Csak tíz perccel később jutott eszébe a főnővérnek, hogy értesítse a rendőrséget. Át kellett mennie a kápolnán. Mindenki megérezte, hogy történt valami.

A körzeti rendőrőrsön az ügyeletes őrsparancsnok nem értett semmit.

– Hogyan?... A rangidős nővér?... Minek a rangidőse?

És elismételték neki halkán, ahogy a zárdákban beszélnek, hogy bűntény történt a Sainte Catherine

utcában, de a rendőrök nem találtak semmit, sem áldozatot, sem gyilkost, természetesen.

Ahogy más napokon, mintha mi sem történt volna, Justin fél kilenckor iskolába ment, majd fél tízkor, amikor a jelentés megérkezett a csendőrségre, az osztályában érte el és keménykedett vele a zömök, bokszerképű Besson felügyelő.

Szegény fiú! Jó két órán keresztül hallgatták ki vádlottként, nem tanúként egy komor irodában, ami búzlótt a pipától és a nem jól szelelő kályhától.

Három felügyelő, Besson, Thiberge és Vallin felváltva próbálták meg rajtakapni, megingatni a vallomásában.

Ráadásul az anyja elkísérte a fiút. Az előszobában várt, és hol sírva, hol szipogva ismételte mindenkinek:

– Becsületes emberek vagyunk, akiknek soha nem volt dolguk a rendőrséggel.

Maigret, aki előző nap sokáig dolgozott egy kábítószeres ügyön, csak tizenegy körül ért be az irodájába.

– Mi folyik itt? – kérdezte, mikor meglátta a fiút, aki sírás nélkül, magabiztosan állt vékony lábain.

– Egy kölyök, aki éppen palira vesz minket... Azt állítja, hogy látott egy holttestet egy utcában, sőt a gyilkost is, aki elszelelt, amikor meglátta őt. Pedig egy villamos ment el négy perccel később abban az utcában, és a vezető semmit nem látott... Az utca csendes volt, és senki semmit nem hallott... Végül, mire a rendőrséget értesítette nem-tudom-milyen nővér egy negyedórával később, egyáltalán semmi nem volt a járdán, egy vércsepp sem...

– Jöjjön a szobámba, fiam!

És Maigret volt aznap az első, aki nem tegezte Justint. Az első, aki nem egy képzelgő, bűnös kölyöknek tartotta, hanem egy kis embernek.

Elismételtette vele a történetet, egyszerűen, nyugodtan, nem vágott közbe, nem jegyzetelt.

– Fog még ministránszkodni a kórházban?

– Nem. Nem akarok többet odamenni. Nagyon félek.

Ez mégiscsak nagy áldozat volt. Az biztos, hogy a fiú vallásos volt. Az is biztos, hogy mélyen magába szívta az első mise magasztosságát a kápolna meleg és egy kicsit titokzatos közegében.

Egyébként a misékért fizettek neki, nem sokat, de eleget ahhoz, hogy összekuporgasson magának egy kisebb összeget. És mennyire vágyott egy kerékpárra, amit a szülei nem tudtak neki megadni!

– Megkérném, hogy még egyszer menjen el oda, csak egyszer, holnap reggel.

– Nem merem megtenni az utat.

– Magával megyek... Megvárom a házuk előtt... Viselkedjen pontosan úgy, mint mindig...

Ez történt nemrég, és Maigret reggel hét órakor egyedül találta magát a kórház kapujában, egy olyan körzetben, amelyet előző nap még csak villamosból vagy autóból ismert.

Még mindig esett, az égbolt most kékeszöld volt, jégeső szitált, ami végül a főfelügyelő vállára tapadt, kétszer is tüsszentenie kellett. Néhány járókelő felhajtott gallérral, zsebre dugott kézzel haladt a házak mellett, és látni lehetett, ahogy a hentesek, fűszeresek nyitáshoz készülődve felhúzzák a redőnyöket.

Ez a környék volt banális módon a legbékésebb, amit csak el tudunk képzelni. Hogy két férfi, például két részeg összevitalkozzon hat óra előtt öt perccel a Sainte Catherine utca járdáján, mindezt akkor tudjuk csak elképzelni, ha nagyon muszáj.

Csak legvégső esetben fogadhatjuk el azt is, hogy egy csavargó, egy akármilyen rosszfiú megtámadjon egy járókelőt, hogy kirabolja és mellbe szúrja.

Csupán csak a következő történhetett. A gyerek elmondása alapján a gyilkos elpucolt, amikor meglátta őt, és abban a pillanatban öt óra ötvenöt perc volt.

Márpedig hatkor elment az első villamos, és a vezető állította, hogy nem látott semmit.

Szórakozott lehetett, vagy a másik irányba figyelhetett.

Viszont hat óra öt perckor két rendőrfőnök pont ott járt. És ők sem láttak semmit!

Hat óra hét vagy hat óra nyolc perckor egy lovaskapitány, aki a Justin által megjelölt helytől háromházyira lakik, indult el otthonról, hogy a kaszárnyába menjen.

Még ő sem látott semmit!

Végül hat óra húszkor a körzeti rendőroros által kiküldött biciklis járőrök sem találták meg még az áldozat nyomát sem.

Időközben elszállították autóval vagy kisteherautóval a holttestet? Maigret higgadtan, anélkül, hogy bármin is megütközött volna, ragaszkodott hozzá, hogy számba vegye a lehetőségeket, és egyiket ugyanolyan valószínűtlennek találta, mint a másikat. A 42-es szám alatt lakott egy beteg nő, a férje egész éjjel fent volt vele. Nagyon határozottan jelentette ki:

– Minden zajt hallunk kintről. Még jobban érzékeny vagyok rá, mint a feleségem, aki sokat szenved, és fájdalmasan összeressen minden zajra. Figyeljen ide! Az első villamos ébresztette fel, amikor már majdnem elaludt... Bátran állítom, hogy reggel hét óra előtt semmilyen autó nem haladt el... Az első a kukásautó volt.

- És semmi mást nem hallott?
- Futottak, egy adott pillanatban...
- A villamos előtt?
- Igen, mivel a feleségem akkor aludt... Éppen kávét készítettem magamnak a rezsón.
- Egy ember szaladt?
- Inkább kettő...
- Nem tudja, melyik irányba?
- A redőny le volt eresztve... Mivel nyikorog, amikor felhúzzuk, nem néztem ki...

Ez volt az egyetlen vallomás, amely Justin mellett szólt. Volt egy híd kétszáz méterre onnan. És az ügyeletes járőr nem látott semmilyen autót azon áthaladni.

Azt kell feltételezni, hogy néhány perccel azután, hogy elszelelt, a gyilkos visszajött, hogy a vállára vegye az áldozatát, és elvigye isten tudja hová, anélkül, hogy bárki észrevette volna?

Volt még rosszabb is, egy tanú, aki vállat vont, amikor a kölyök történetéről beszéltek neki. A fiú által megjelölt hely a 61-es számmal szemben volt. Thiberge nyomozó járt ott előző este, de mivel Maigret soha semmit nem hagy a véletlenre, így elment oda maga is.

Egy piros téglás, egészen új ház volt, három lépcsőfok vezetett a lakkozott faajtóig, amelyen fényesre viksolt réz postaláda csillogott.

Még csak reggel negyed nyolc volt, de abból ítélve, amit a főfelügyelőnek meséltek, megjelenhetett ott abban az időben is.

Egy aszott, bajszos öregasszony először a kémlelőt nyitotta ki, és alaposan kikérdezte a főfelügyelőt, mielőtt beengedte az előtérbe, ahol friss kávé illata terjengett.

- Megyek, megkérdezem, hogy a bíró úr fogadja-e.

Ugyanis a házban egy nyugdíjas békebíró lakott, akin látszott, hogy szép jövedelme van, és aki egyedül élt a szolgálónőjével.

Suttogás hallatszott az első helyiségből, ami valószínűleg a szalon lehetett.

– Jöjjön be! Törölje meg a lábát, legyen szíves! Nem istállóban vagyunk... – mondta aztán gonoszkodva az öregasszony.

Nem szalon volt, még csak nem is hasonlított arra, amit általában ennek tudnánk elképzelni. Egy elég tágas helyiség szolgált hálósobának, dolgozónak, könyvtárnak és raktárnak is, hiszen a legmeglepőbb dolgok voltak itt felhalmozva.

– A holttest után érdeklődik? – szólt vihogva egy hang, amelytől a főfelügyelő visszahőkölt.

Mivel állt egy ágy a szobában, természetesnek tűnt, hogy arra nézett, de az üres volt. A hang a kandalló sarka felől jött, ahol egy vékonyka öregember, pléddel betakart lábakkal, veszett el egy fotel mélyében.

– Vegye le a kabátját, mivel imádom a hőséget, nem fogja sokáig bírni!

Igaz is lett. Az öregnek fogó volt a keze ügyében, és azon törte a fejét, hogyan lehetne a farönkökből a lehető legmagasabb lángot kicsiholni.

– Azt hittem, hogy amióta nyugdíjba mentem, a rendőrség egy kicsit fejlődött, és megtanulta, hogy tartózkodjon a gyerekek tanúvallomásától. A gyerekek és a fiatal lányok, azok a legveszélyesebb tanúk, és amikor én bíró voltam...

Vastag köntös volt rajta, és a szoba hőmérséklete ellenére a nyaka körül még egy sálnyi széles kendőt is viselt.

– Szóval velem szemben követhették el a bűntényt, igaz? Ön pedig, ha nem tévedek, a híres Maigret főfelügyelő, akit városunkba kegyeskedtek küldeni, hogy átszervezze a csendőrségünket.

A hangja recsegett. Támadó, gonosz öreg volt, maró iróniával.

– Na jól van, kedves főfelügyelőm! Hacsak nem azzal vádol, hogy a gyilkos cinkostársa vagyok, sajnálattal tudatom magával, ahogy azt tegnap már mondtam a fiatal felügyelőjének, hogy rossz nyomon jár. Bizonyára azt mondták magának, hogy az öregeknek kevés alvásra van szükségük... Vannak olyan emberek, akik egész életük során keveset alszanak... Ott van például Erasmus, és egy másik úr, akit Voltaire néven ismerünk.

Tekintetét meglelégedéssel futtatta végig a könyvtárán, ahol a könyvek a plafonig voltak felhalmozva.

– És ez volt a helyzet mások esetében is, akiket maga bizonyára nem is ismer... Röviden: ez most az én esetem, és eldicsekedhetek azzal, hogy az utóbbi tizenöt évben éjjelente nem aludtam három óránál többet... Mivel lábaim tíz éve nem tudnak cipelni engem, egyébként sem ismerek már több érdekes helyet, ahová elvihetnének, így éjjelnappal ebben a helyiségben élek, amely egyenesen az utcára nyílik, amiről maga is meggyőződhet... Hajnal négy óra óta ebben a fotelban ülök, tiszta fejjel, higgye el... Megmutathatnám magának a könyvet, amibe tegnap reggel belemerültem, de egy görög filozófusról szól, és gondolom, az magát nem érdekli. De annyi bizonyos, hogyha egy olyan esemény történt volna az ablakom alatt, amit a maga élénk fantáziájú fiúcskája mesélt, akkor azt mindenképpen észrevettem volna... A lábaim már nem az igaziak, ahogy mondtam is magának, de a hallásom kiváló maradt...

Ezenkívül meg természetemnél fogva olyan kíváncsi vagyok, hogy érdekel minden, ami az utcán zajlik, és ha ez magát szórakoztatja, akkor elmondhatom, hogy a környékről melyik háziasszony mikor halad el az ablakom előtt a piacra menve.

Győzedelmes mosollyal nézett Maigret-re.

– Akkor szokta hallani Justint, amikor maguk előtt halad el? – kérdezte a felügyelő angyali nyugalommal.

– Természetesen.

– Szokta őt hallani és látni is?

– Nem értem.

– Az év több mint felében, közel kétharmadában világos van reggel hatkor... Márpedig a gyerek hatkor a misén volt ugyanúgy nyáron, mint télen.

– Láttam őt, mikor elhaladt.

– Tegyük fel, hogy egy olyan hétköznapi és rendszeres eseményről is legyen szó, mint az első villamos, maga ugyanúgy felfigyelt rá...

– Mit akar ezzel mondani?

– Azt, hogy amikor egy gyár szirénája megszólal mindig ugyanabban az időpontban, vagy egy ember elhalad az ablaka alatt óraműpontossággal, maga egyszerűen csak azt mondja: „Na tessék! Már ennyi az idő.” És ha egy nap a sziréna nem hallatszik, akkor maga megjegyzi nyilván, hogy vasárnap van. Vagy ha valaki nem jön a szokott időben, elkezd gondolkodni azon, hogy mi történhetett vele, hogy talán beteg.

A bíró úgy nézett Maigret-re kicsi élénk szemével, mint az árulókra. Tekintetén látszott, hogy haragszik magára, mert így megleckéztették.

– Mindezt én is tudom... – morogta, miközben ropogtatta aszott ujjait. – Bíró voltam, mikor maga még a rendőrségnél sem volt.

– Amikor a ministránsfiú elhaladt...

– Hallottam őt, ha ezt akarja velem beismertetni!

– És ha mégsem járt erre?

– Akkor az történt volna, hogy azt is észreveszem. De az történt, hogy nem azt vettem észre. Mint ahogy a szirénát is, amiről az imént beszélt. Nem ütközünk meg minden vasárnap azon, hogy nem szól a sziréna...

– És tegnap?

Vajon Maigret tévedett? Az volt a benyomása, hogy az öreg elkomorodott, hogy volt valami dac, valami vad titokzatosság az ábrázatán. Nem úgy duzzognak az öregek is, mint a gyerekek? Nem válnak gyakran makacs gyerekekké?

– Tegnap?

– Igen, tegnap...

Miért kell megismételni a kérdést, hacsak nem azért, hogy időt nyerjen a válaszadással?

– Semmit nem vettem észre.

– Azt sem, hogy a fiú elhaladt...

– Azt sem...

– Azt sem, hogy nem járt erre...

– Azt sem...

Egyik alkalommal hazudott. Maigret biztos volt benne. Még inkább próbára akarta tenni, és tovább kérdezett:

– Nem szaladtak el az ablaka alatt?

– Nem.

Ez alkalommal a „nem” határozott volt, és most biztos nem hazudott az öreg.

– Nem hallott semmilyen furcsa zajt?

– Nem.

Megint az a határozott, szinte győzedelmes „nem”.

– Semmi dobogás, eleső test huppanása, hörgés?

– Egyáltalán semmi...

– Köszönöm.

– Nem tesz semmit.

– Mivel ön bíró volt, nyilvánvalóan kérdezniem sem kell, hogy hajlandó-e megismételni a vallomását eskü alatt.

– Amikor csak akarja... – mondta az öreg boldog türelmetlenséggel.

– Elnézését kérem, bíró úr, hogy zavartam!

– Sok sikert kívánok magának a nyomozáshoz, főfelügyelő úr!

Az öreg szolgálója valószínűleg mindvégig az ajtó mögött maradt, mert egyből a küszöbön termett, hogy kikísérje a főfelügyelőt, és bezárja az ajtót mögötte.

Furcsa érzés fogta el Maigret-t abban a pillanatban, amikor visszatért a külváros csendes utcájának mindennapjaiba, ahol háziasszonyok boltokba igyekeztek, és gyerekek tartottak az iskola felé.

Úgy tűnt neki, hogy becsapták az imént, és mégis úgy ítélte volna meg, hogy a bíró nem hazudott, hacsak nem egyszer, amikor nem figyelt. Az volt a benyomása, hogy már majdnem sikerült rábukkannia valami különösre, megfoghatatlanra, váratlanra; még egy kis erőfeszítés hiányzott, hogy meg is tegye, de erre most még nem volt képes.

Újraértékelte a fiút; újraértékelte az öreget; valamilyen kapcsolatot keresett köztük.

Lassan szipákolta a pipáját a járda szélén állva. Aztán, mivel még nem reggelizett, és még csak egy csésze kávé sem ivott, amikor felkelt, ráadásul elázott kabátja a vállához

tapadt, a Congrès tér sarkán lévő villamosmegállóba ment, hogy hazainduljon.

2

Madame Maigret herbateája és a főfelügyelő pipázásai

Az ágynemű és a takarók tömkelege közül kinyúlt egy kéz, a párnán egy izzadságtól csillogó piros arcot lehetett észrevenni.

– Add ide a lázmérőt! – dörmögte egy mogorva hang.

És Madame Maigret, aki az ablaknál varrogatott, amelyen félrehúzta a csipkefüggönyt, hogy lehessen látni a félhomályban, sóhajtozva felállt, és felkapcsolta a villanyt.

– Azt hittem, alszol. Nincs félórája, hogy megmérted a lázad.

Lemondóan, tapasztalatból tudván, hogy semmi értelme sincs ellenkezni hatalmas férjurával, lerázta a hőmérőt, és becsúsztatta férje szájába, akinek annyi ideje maradt még, hogy megkérdezze:

– Nem járt itt senki?

– Tudnál róla, hiszen nem aludtál.

Talán mégis elbóbiskolt, ha csak néhány percre is. De ez a nyavalyás harangzúgás folyton kiragadta őt a tompultságból, és visszahozta a felszínre.

Nem a saját lakásukban voltak. Mivel a megbízatása ebben a városban hat hónapig tartott, és mivel Madame Maigret nem tudta elviselni azt a gondolatot, hogy a férje oly sokáig egy étteremben kosztoljon, így követte őt, és kibéreltek egy bútorozott lakást a város előkelőbb negyedében.

A lakás túlságosan világos volt, virágmintás tapétával, rozoga bútorokkal, és egy ággyal, ami nyikorgott a főfelügyelő súlya alatt. De legalább egy nyugodt utcát választottak, ahol még a madár sem jár, mondta Madame Danse, a tulajdonos.

A tulajdonos azt viszont nem tette hozzá, hogy a földszinten egy tejivó működik, és az egész házat átjárja az émelyítő sajtuszag.

Amit szintén nem mondott el, azt Maigret az imént fedezte fel, hiszen ez volt az első alkalom, hogy napközben feküdt le otthon, hogy a tejivó bejárata nem csengőfélével volt ellátva, hanem egy furcsa fémcsövekből álló szerkezettel, amelynek elemei mindannyiszor összeütődtek, amikor egy vendég belépett, és sokáig hallatszódott a harangzúgáshoz hasonló hangjuk.

– Mennyi?

– Harmincnyolc és fél...

– Az előbb még csak harmincnyolc volt.

– És estére harminckilenc felett lesz.

Dühös volt. Mindig rosszkedvűvé vált, amikor beteg volt, és bosszús fekete szemmel nézett Madame Maigret-re, aki ragaszkodott ahhoz, hogy ki ne engedje a férjét a lakásból, pedig annyira rá szeretett volna gyújtani a pipára.

Még mindig esett, még mindig az a csendes, barátságatlan eső szemerkélt odakint, ami azt a benyomást keltette, mintha akváriumban élnének. A mennyezetről lógó csupasz villanykörteből túl erősen áradt a fény. És elképzelték az ugyanolyan üres utcákat, az ablakokat, amelyekben egymás után gyúltak ki a fények, az embereket, akik jönnek-mennek a négy fal között, mint a halak a gömbakváriumukban.

– Igyál még egy csésze herbateát!

Ez már vagy a tizedik csésze volt dél óta, és ki kellett aztán izzadnia ezt a langyos vizet az ágynemű között, ami végül mindig vizes borogatássá alakult.

Elkaphatta az influenzát, vagy megfázott, amikor várta a fiút reggel a hideg esőben a fiúiskola kapujában, vagy utána, amikor bolyongott az utcákon. Alighogy visszaért tíz óra körül a csendőrségi irodájába, és ahogy szokta, izzította a tüzet a kályhában, kirázta a hideg. Aztán hirtelen nagyon melege lett. Szemhéja égett, s amikor belenézett a tükörbe, nagy szeme csillogott a láztól.

Egyébként a pipájának sem olyan íze volt, mint máskor, és ez is a kezdődő betegségének a jele volt.

– Mondja, Besson, ha véletlenül nem jönnek ma délután, folytatnák a nyomozást a ministránsfiú ügyében?

– Valóban úgy gondolja, főnök, hogy van ministránsfiú-ügy, egy jó fenekelés nem tenne pontot az egész végére? – kérdezte Besson, aki mindig is agyafúrtabbnak gondolta magát a többieknél.

– Azért csak figyeltessék egy kollégával, mondjuk Vallinnel a Sainte Catherine utcát...

– Hátha visszafekszik a holttest a bíró háza elé?

Maigret az emelkedő láza miatt túl bágyadt volt ahhoz, hogy Bessonnal vitába szálljon. Inkább határozottan kiadta a parancsait.

– Állítsanak össze nekem egy listát az utca minden lakójáról! Mivel nem olyan hosszú utca, így az nem lesz nagy munka.

– Kikérdezzem újra a fiút?

– Nem...

Amióta melege volt, Maigret érezte, hogy izzadságcseppek gyöngyöznek a bőrén, fanyar ízt érzett a szájában, és minden pillanatban remélte, hogy végre

álomba merül, de azon nyomban megszólalt a tejivó nevetséges rézcső harangjátéka.

Irtózott betegnek lenni, ugyanis azt egyrészt megalázónak érezte, másrészt, mert Madame Maigret ádázul vigyázott arra, nehogy pipára gyűjtson. Bárcsak lenne valami vásárolnivalója a gyógyszertárban! De mindig gondja volt rá, hogy teljes kartonnyi gyógyszert cipeljen haza.

Irtózott betegnek lenni, de mégis kéjes érzéssel töltötte el időnként, amikor becsukván a szemét kortalanná vált, mert újra átélhette gyermekkori élményeit.

És akkor megint a fiatal, sápadt arcú, de energiával teli Justint idézte fel. Meg a reggel összes képét, de nem a mindennapok valóságának aprólékos pontosságával, nem is száraz tényként, ahogy látjuk a dolgokat, hanem azzal a különleges erős érzéssel, amivel átéljük azokat.

Például majdnem részletesen le tudta volna írni a tetőtéri szobát, amit nem is látott valójában, a vaságyat kétségkívül, a vekkert az éjjeliszekrényen, a gyereket, aki nyújtja felé a kezét, aki zaj nélkül, mindig ugyanazokkal a mozdulatokkal öltözködik...

Mindig ugyanazokkal, na igen! Ez teljesen nyilvánvalónak tűnt számára, fontos igazságnak. Amikor két éven át azonos időpontban ministránszkodik az ember, a mozdulatai szinte teljesen automatikussá válnak...

Az első harangjáték háromnegyed hatkor... A vekker... A kápolna magas hangú harangjai... Cipők az alsó lépcsőfokon, és az ajtó, amit a gyerek résre nyit a reggeli város hideg levegőjére.

– Tudod, Madame Maigret, a kölyök soha nem olvasott bűnügyi regényeket.

Örök idők óta Monsieur és Madame Maigret-nek hívták egymást, talán azért, mert egyszer nevetve ezt tették, addig-addig, míg el is felejtették, hogy keresztnévük is van, mint mindenkinek a világon.

– Újságokat sem olvas...

– Jobban tennéd, ha aludnál...

Fájdalmas pillantást vetett a kandalló fekete márványán nyugvó pipájára, majd becsukta a szemét.

– Hosszú időn át kérdeztem ki az anyját, aki egy derék asszony, de a rendőrség nagy hatással van rá...

– Aludj már...

Egy jó darabig hallgatott. Légzése elmélyült. Azt lehetett hinni, hogy elaludt végre.

– Azt mondta nekem, hogy a fia még sosem látott halottat: az olyan látvány, amitől megkíméljük a gyerekeket.

– Mi a jelentősége ennek?

– A fiú azt mondta nekem, hogy a holttest olyan nagy volt, hogy szinte elbarikádozta az egész járdát... Márpedig ezt a benyomást kelti egy földön fekvő holttest... Egy halott mindig nagyobbnak tűnik az élő embernél... Érted?

– Nem értem, miért izgatod még most is magad, hiszen Besson foglalkozik vele.

– Besson nem hisz benne.

– Miben?

– A halottban...

– Szeretnéd, hogy lekapcsoljam a lámpát?

Hiába ellenkezett, felesége székre állva körülcsavarta a villanykörtét egy zsírpapírral, hogy tompítsa a fényét.

– Próbálj meg aludni egy órát! Aztán csinálok majd neked még egy csésze herbateát. Nem izzadsz eléggé...

– Mit gondolsz? Ha egy kicsit beleszippannék a pipába...?

– Észnél vagy?

Felesége kiment a konyhába, hogy megcsinálja a zöldséglevest, Maigret hallotta, ahogy nesztelen léptelekkel járkal; de még mindig a Sainte Catherine utcának azt a részletét látta maga előtt, ahol gázlámpák állnak ötvenméterenként.

– A bíró állítja, hogy nem hallott semmit...

– Mit mondasz?

– Fogadok veled, hogy utálják egymást...

Felesége hangja messziről, valahonnan a konyha mélyéből jött:

– Kiről beszélsz? Tudod jól, hogy el vagyok foglalva.

– A bíróról és a ministránsfiúról... Soha nem beszéltek egymással, de bármibe fogadok, hogy utálják egymást... Tudod, a nagyon öreg emberek, és különösen azok az öregek, akik egyedül élnek, gyakran gyerekké válnak... Justin minden reggel arra járt, és az öreg bíró minden reggel az ablaka mögött volt... Olyan a képe, mint a kuviké.

– Nem értem, mit akarsz mondani... – vetette oda felesége az ajtóból, gőzölgő merőkanállal a kezében.

– Próbálj meg figyelni! A bíró állítja, hogy nem hallott semmit, és az túl nagy vakmerőség lenne, ha hazugsággal vádolnám.

– Jól látod! ... Próbálj meg többet nem gondolni rá...

– Csak nem meri kijelenteni, hogy hallotta vagy sem Justint elhaladni tegnap reggel.

– Lehet, hogy elbóbiskolt.

– Nem... Nem mer hazudni, és szándékosan tesz úgy, mintha bizonytalan lenne. A férfi, aki egész éjjel a beteg

feleségére vigyázott a 42-ben, hallotta, hogy futnak az utcában.

Mindig ide tért vissza. Láztól élénk gondolata e körül forgott.

– Na és hová tűnt a holttest? – vetette ellen Madame Maigret az érett asszonyok józan eszével. – Ne gondoldj többet erre! Besson tapasztalt nyomozó, te is sokszor mondtad...

Maigret elbátortalanodott, belesüppedt inkább a takarókba, és valódi erőfeszítéseket tett, hogy elaludjon, de kis idő múlva megint a ministránsfiú arcát látta, meg fehér lábszárát a fekete cipő felett.

– Nem jól van ez...

– Mit mondasz? Nem vagy jól? Rosszul érzed magad? Akarod, hogy orvost hívjak?

De nem és nem! Megint előről kezdte, makacsul, a fiúiskola küszöbétől indult, áthaladt a Congrès téren.

– Valami pont itt sántít ebben az ügyben...

Először is, mert a bíró semmit nem hallott. Hacsak nem hamis tanúzással vádoljuk, nehéz azt feltételezni, hogy néhány méterre tőle, az ablaka alatt verekedtek, és hogy egy ember a kaszárnya irányába kezdett szaladni, míg a ministránsfiú a másik irányba iramodott neki.

– Mondd csak, Madame Maigret...

– Mit akarsz még?

– És ha mindketten ugyanarra futottak?

Madame Maigret felsóhajtott, folytatta a varrást, kötelességből hallgatta férje köhögéssel tűzdelt monológiáját.

– Ez sokkal logikusabb...

– Mi logikusabb?

– Hogy mindketten ugyanabba az irányba futottak... Csakhogy nem a kaszárnya felé.

– A kölyök követhette a gyilkost?
– Nem. A gyilkos követhette a gyereket...
– Miért tette volna? Hiszen nem ölte meg.
– Hogy elhallgattassa, például.
– Nem hallgattatta el, hiszen a gyerek beszélt...
– Vagy meg akarta akadályozni, hogy mindent elmondjon... Figyelj ide, Madame Maigret!

– Mit szeretnél?

– Tudom jól, hogy először el fogod utasítani, de ez valóban szükséges... Add ide a pipámat és a dohányt... Csak néhány szippantás... Az az érzésem, hogy mindent meg fogok érteni néhány perc múlva, ha nem veszítem el a fonalat...

Felesége felállt, megkereste a kandallón a pipát, beletörődően odanyújtotta neki, és felsóhajtott:

– Tudtam, hogy találsz majd egy jó kifogást... Mindenesetre ma este, ha akarod, ha nem, csinálok neked egy lenmaglisztes borogatást.

Milyen szerencse, hogy nem volt telefon a lakásban! Így le kellett menni a tejivóba, ahol a pult mögött volt a készülék.

– Menj le, Madame Maigret, és kérd Bessont a telefonhoz! Most hét óra van. Talán még az irodában van. Ha még sincs, akkor hívd a *Café du Centre*-t, ahol biliárdozni szokott Thiberge-zsel.

– Kérjem meg, hogy jöjjön el?

– Nem kell az utca összes lakosáról a lista, de hozza el nekem a lehető leghamarabb a bal oldali bérlőkét, csak a Congrès tér és a bíró háza közöttiek érdekelnek.

– Próbálj meg legalább nem kitakarózni...

Felesége még alig ért a lépcsőházhoz, mikor Maigret kiugrott az ágyból, és mezítláb szaladt a dohányzacskójáért,

hogy rágyújtson még egy pipára, majd visszamászott a takarók alá, és ártatlan képet vágott.

A vékony padlón át hangfoszlányokat hallott, Madame Maigret hangja volt, ahogy telefonált, ő pedig aprókat pöfékelve jóízűen pipázott, bár a torka nagyon fájt. Vele szemben vízcseppek gurultak le a sötét üvegen, és mindez megint a gyerekkorát juttatta eszébe, gyerekkori megfázásait, amikor édesanyja karamellás krémet vitt neki az ágyba.

Madame Maigret visszajött, kicsit kifulladásra, egy gyors pillantást vetett körbe a szobában, mint aki valami rendellenest keres, de nem jött rá a pipára.

– Besson körülbelül egy óra múlva itt van.

– Még egy szívességet kérek tőled, Madame Maigret...
Menj, öltözz fel!

Felesége rosszálló pillantást vetett rá.

– Menj el a kis Justinhez, és kérj engedélyt a szüleitől, hogy idekíséred őt hozzám! Légy kedves vele! Ha az egyik nyomozómat küldeném, az csak megijesztené, és a kölyök már így is eléggé megkeményítette magát... Csak annyit mondj neki, hogy szeretnék beszélni vele néhány percet!

– És ha az anyja el akarja kísélni?

– Találj ki valamit, de nem kérek az anyjából!

Teljesen egyedül maradt, melege volt, izzadt, jól befúrta magát az ágyba a pipájával, amely kikandikált az ágynemű közül, ahonnan kis füstfelhő szállt fel. Becsukta a szemét, és még mindig a Sainte Catherine utca sarkát látta, de már nem Maigret főfelügyelő volt, hanem a ministránsfiú, aki gyorsan lépkedett, aki minden reggel megtette ugyanazt az utat ugyanabban az időben, és aki félhangosan beszélt egyedül, hogy bátorítsa magát.

Befordult a Sainte Catherine utca sarkán...

– Anya! Szeretném, ha vennél nekem egy biciklit...

Mivel a kölyök elpróbálta magában a jelenetet, amit anyjának fog előadni, amikor hazaér a kórházból. Ettől bonyolultabbnak kellett lennie. A gyerek ettől biztosan ügyesebb fordulatokat is elképzelt.

– Tudod, anya, ha lenne egy biciklim, tudnék...

Vagy még:

– Van már háromszáz frank megtakarításom... Ha kölcsönadnál annyit, amennyi még kellene a teljes árhoz, ígérem, hogy visszafizetem neked a ministránspénzből, tudnék...

A Sainte Catherine utca sarka... Néhány pillanattal azelőtt, hogy a parókia harangjai a második sorozatra rázendítettek volna... És már csak százötven méter volt hátra a sötét és kihalt utcából, hogy odaérjen a kórház biztonságot jelentő kapujához... Néhány szökkenés még a gázlámpák által megvilágított területek között...

– Felemeltem a fejemet, és megláttam... – mondta a fiú, amikor elmesélte a történetet.

Minden probléma e körül forgott. A bíró majdnem az utca közepén lakott, félúton a Congrès tér és a kaszárnya között, és ő nem hallott, nem látott semmit.

A beteg nő férje, a férfi a 42-ből, még közelebb lakott a Congrès térhez, az utca jobb oldalán, és ő hallott valakit, aki futva elsietett.

Márpedig öt perccel később nem volt sem holttest, sem sebesült a járdán. És nem járt arra sem autó, sem kisteherautó. A rendőr az őrhelyén, meg a többi kerületbeli rendőr, akik különböző helyeken járőröztek, nem láttak semmilyen kirívó esetet, mint például egy férfit, aki egy másikat cipel a hátán.

Maigret-nek biztosan felszökött a láza, de nem volt ideje arra, hogy megmérje. Jól volt ez így. Sokkal jobb. A szavak képeket alkottak, és a képek váratlanul teljesen élessé váltak.

Mint amikor gyerekkorában beteg volt, és akkor úgy tűnt neki, hogy föléhajoló anyja annyira nagyvá válik, hogy elérí a ház határait.

Volt egy test a járdán keresztben, az a nagyon nagy test, mert halott volt, barna nyelvű késsel a mellkasában.

És egy férfi, aki néhány méterre mögötte állt, egy nagyon világos szemű férfi, aki futásnak eredt...

A kaszárnya irányába futott, míg Justin is a nyakába kapta a lábát, és az ellenkező irányba iramodott.

– Ez az!

Ez az, de mi? Maigret hangosan kimondta a szavakat, mintha azok tartalmoznák a megoldást a problémára, vagy mintha maguk lennének a megoldás, és elégedett arccal mosolygott, és kéjesen aprókat szippantott a pipájába.

A megrészegültek már csak ilyenek. Hirtelen nyilvánvalóvá válik számukra az igazság, amit képtelenek megmagyarázni, és amelyek szét is foszlanak a habokban, mihelyt visszanyerik hidegvérüket.

Volt valami hamis a történetben. És pont ebben a pillanatban, úgy lázasan, Maigret helyrerakta az elcsúszott részletet.

– Justin nem találta ki...

A félelme, a rémülete nem volt tettetett, amikor a kórházba ért. A járdán fekvő nagydarab testet sem úgy találta ki. És volt az utcában legalább egy ember, aki futást hallott.

Mit is mondott a vigyorgó bíró ezzel kapcsolatban?

– Még mindig megbíznak a gyerekek tanúvallomásában?

Vagy mindenesetre valami hasonlót. Márpedig a bírónak nem volt igaza. A gyerekek nem képesek kitalálni ilyen történeteket, mert semmiből nem lehet igazságot építeni. Kell hozzá alapanyag. Talán átrendezik a gyerekek, de nem találnak ki ilyen történetet.

Ez az! Már megint az elégedett „ez az”, amit Maigret ismételtetett minden egyes szakasz után, mint aki gratulál magának...

Volt egy test a járdán...

És kétséget kizáróan volt egy ember a közelben. Világos szeme volt? Lehetséges.

És futottak.

S az öreg bíró, Maigret megesküdött volna rá, hogy nem olyan ember volt, aki szándékosan hazudik.

Melege volt. Csorgott róla a víz, de mégis kimászott az ágyból, hogy rágyújtson egy utolsó pipára, még mielőtt Madame Maigret megérkezik. Ha már felállt, akkor odament a szekrényhez, hogy igyon, még ha üvegből is, egy jó adag rumot. A fene megeszi, ha ma éjjel magasabb láza lenne, hiszen úgymint mindennek vége lesz!

Nagyon jó kis ügy lesz ez, nem egy sima nyomozás, amelyet az ágyából vezet. Mindezt Madame Maigret képtelen volt értékelni.

A bíró nem hazudott, de mégis azon igyekezett, hogy csínyt kövessen el a kölyök ellen, akit utált, mint ahogy az egykorú gyerekek tudják utálni egymást.

No, nézd csak! A vendégek ritkulni kezdtek odalent, mivel ritkábban lehetett hallani az ajtó bolondos harangjátékát. Lehet, hogy a tejivós, a felesége és a sonka rózsaszínű lányuk éppen vacsoráztak a bolt hátsó részében?

Lépések zaja hallatszott a járdáról, aztán a lépcsőházból. Botladozó lábak, kis gyereklábak. Madame Maigret kinyitotta az ajtót, és maga előtt tolta a fiatal Justint, akinek a tengerkék vastag gyapjúkabátján esőcseppek csillogtak. Ázottkutya-szaga volt.

– Várjál, kicsim! Leveszem a kabátodat.

– Egyedül is meg tudom csinálni.

És Madame Maigret még egy gyanakvó pillantást vetett a férjére. Természetesen nem hitte el, hogy ez még ugyanaz a pipa, amelyet még most is szívott, az nem tarthat ilyen hosszan. Ki tudja! Talán a korty rumot is gyanítja?

– Üljön le, Justin! – mondta a főfelügyelő, miközben egy székre mutatott.

– Köszönöm! Nem vagyok fáradt.

– Azért hívattam magamhoz, hogy beszéljünk egy kicsit mi ketten, mint barátok. Mit csinált éppen?

– A számolásos feladatokat...

– Mert azután, amiket átélt, elment iskolába?

– Miért ne mentem volna?

Büszke volt a fiú. Már megint fölényes. Talán mivel fekve látta a főfelügyelőt, ugyanúgy nagynak és hosszúnak találta őt is?

– Madame Maigret, légy olyan kedves, és menj a konyhába, csináld meg a zöldséglevest és zárd be az ajtót!

Amikor ez megtörtént, ráhunyorgott a fiúra.

– Adja ide a dohányzacskómat, ami a kandallón van... És a pipát, amelynek a felöltőm zsebében kell lennie... Igen, abban, amelyik az ajtó mögé van felakasztva... Köszönöm, kicsim... Megijedtél, amikor a feleségem felkeresett?

– Nem – mondta gőgösen.

– Bosszús voltál?

– Mert mindenki azt hajtogatja, hogy kitaláltam az egészet.

– És nem te találtad ki, ugye?

– Volt egy halott férfi a járdán, és egy másik, aki...

– Pszt!

– Micsoda?

– Ne olyan gyorsan... Ülj le!

– Nem vagyok fáradt.

– Mondtad már, de engem meg az fáraszt, ha állni látlak...

Leült a székre, egészen a szélére, talpát nem tette le a földre, lábai himbálóztak, csupasz térdéi előbukkantak a rövidnadrágja és a zoknija között.

– Milyen csínyt követtél el a bíró ellen?

– Soha semmit nem tettem ellene... – ellenkezett gyorsan és ösztönösen.

– Tudod, melyik bíróról beszélek?

– Arról, amelyik folyton az ablaka mögül kukucskál, és akinek fülesbagoly-kinézete van.

– Én inkább azt mondanám, hogy kuvik... Mi történt köztetek?

– Soha nem beszéltem vele...

– Mi történt köztetek?

– Télen nem láttam őt, mert a függönye be volt húzva, amikor elhaladtam előtte.

– De nyáron?...

– Rányújtottam a nyelvem.

– Miért?

– Mert úgy nézett rám, mint aki gúnyolódik rajtam; gúnyosan vigyorogni kezdett, csak úgy magától, miközben nézett engem...

– Gyakran rányújtottad a nyelved?

– Mindig, amikor láttam...

– És ő?

– Gonosz nevetésben tört ki... Azt hittem, azért van ez, mert ministráns vagyok, ő pedig pogány...

– Nos, akkor ő hazudott.

– Mit mondott?

– Hogy tegnap reggel nem történt semmi a háza előtt, mivel biztosan észrevette volna.

A fiú határozottan Maigret-re szegezte a tekintetét, majd lehajtotta a fejét.

– Hazudott, igaz?

– Volt egy holttest a járdán, késsel a mellkasában.

– Tudom...

– Honnan tudja?

– Tudom, mert ez az igazság... – ismételte Maigret lágy hangon. – Add ide a gyufát! Hagytam kialudni a pipámat...

– Melege van?

– Semmiség... Csak a megfázás miatt van...

– Ma reggel fázott meg?

– Lehetséges... Ül le!

Figyelmesen hallgatózott.

– Madame Maigret! Lejönnél? – hívta a feleségét. – Azt hiszem, Besson épp most jött meg, és nem szeretném, hogy feljöjjön, míg nem végeztem... Maradj vele lent! Justin barátom majd szól nektek...

– Ül le! – mondta már megint fiatal társának. – Az is igaz, hogy mindketten futottatok...

– Mondtam már magának, hogy igaz...

– És biztos is vagyok benne... Nyugodj meg! Nincs senki az ajtó mögött, és jól be is van zárva...

A fiú az ajtóhoz ment, inkább tetteinek és cselekedeteinek fontosságától hirtelen megittasulva, mintsem hogy valójában felfogta volna, hogy mit csinál.

– Látod, Justin, bátor, derék ember vagy!

– Miért mondja ezt nekem?

– A holttest igaz... A férfi, aki futott, igaz...

A gyerek felemelte a fejét, és Maigret látta, hogy ajkai remegnek.

– És a bíró nem hazudott, mivel egy bíró nem merne hazudni, de nem mondta el a teljes igazságot...

A szobában a betegség szaga keveredett a ruméval és a dohányéval. Forró zöldségleves gőze szűrődött át a konyhaajtó alatt, és az ezüstös esőcseppek még mindig a sötét ablakot mosdatták, amely mögött a kihalt utca terület el. Még mindig egy férfi és egy gyerek találkozott szemtől szembe? Vagy két férfi? Vagy két gyerek?

Maigret-nek nehéz volt a feje, szeme láztól csillogott. A pipájának különös betegségíze volt, ami egyáltalán nem volt íztelen, a kórház, a kápolna és a sekrestye illatára emlékeztetett.

– A bíró nem mondta el a teljes igazságot, mert nem akart téged gyötörni... És te sem mondtad el a teljes igazságot... Csak arra kérlek, hogy nehogysírni kezdj! Nem kell, hogy mindenki tudja, miről van most szó kettőnk között... Megértted, Justin?

A fiú a fejével intett.

– Ha az egész, amit elmeséltél, meg sem történt volna, akkor a férj a 42-ből nem hallott volna futni valakit...

– Nem találtam ki.

– Pontosan! De hogyha úgy történt volna, ahogy elmondtad, akkor a bíró nem tudta volna azt állítani, hogy nem hallott semmit... És ha a gyilkos a kaszárnya irányába

futott volna, nem esküdött volna meg arra, hogy senki nem haladt el futva előtte.

A fiú meg se mozdult, és mereven bámulta a lábait, amik himbálóztak az ürességben.

– Alapjában véve a bíró becsületes volt, nem mervén azt állítani, hogy te mentél el előtte tegnap reggel... De talán állíthatta volna, hogy nem jártál arra... Ez az igazság, mivel a másik irányba menekültél... Kétségkívül akkor is igazat mondott, amikor azt nyilatkozta, hogy senki nem haladt el futva a járdán az ablaka alatt... Mivel a férfi nem abba az irányba indult el...

– Honnan tudja?

Teljesen megmerevedett, és nagy szemeket meresztett Maigret-re, mint előző nap nézhetett mereven a gyilkosra vagy az áldozatra.

– Mert a férfi, véletlenül, ugyanabba az irányba iramodott meg, amerre te is mentél, ami megmagyarázza azt, hogy a férj a 42-ből hallotta őt elhaladni... Mert tudta, hogy te láttad őt, és láttad a holttestet, és hogy azonosíthatod, *utánad* szaladt...

– Ha ezt megmondja az anyámnak, én...

– Pszt!... Bármi is legyen az, semmi kedvem megmondani az anyádnak, meg senkinek sem... Látod, kicsi Justin, úgy beszélek veled, mint egy férfival... Egy olyan intelligens gyilkos, akinek volt annyi hidegvére, hogy néhány perc alatt nyom nélkül eltüntessen egy holttestet, nem követte volna el azt az ostobaságot, hogy hagyjon téged elmenekülni, azok után, amit láttál.

– Nem tudom.

– Én tudom... Ez az én mesterségem, hogy tudjam... A legnehezebb dolog nem megölni egy embert; hanem eltüntetni őt aztán, és ez itt varázslatos módon eltűnt...

Eltűnt, habár te láttad őt és a gyilkost is... Másképpen mondva, ez utóbbi nagyon erős... És egy ilyen erős valaki, aki játssza a fejét, nem hagyott volna téged csak úgy meglépni...

– Nem tudtam...

– Mit nem tudtál?

– Nem tudtam, hogy ez ennyire veszélyes.

– Egyáltalán nem veszélyes, mivel most már minden rosszat helyrehoztunk.

– Letartóztatta őt?

Nagy remény érződött abban, ahogyan kiejtette ezeket a szavakat.

– Valószínűleg nemsokára letartóztatják... Maradj ülve... Ne lóbáld a lábadat!

– Nem mocorgok többet.

– Először is, ha a jelenet a bíró háza előtt játszódott volna le, azaz az utca közepén, azt már messzebről észrevetted volna, és lett volna időd meglépni... Tessék, az egyetlen hiba, amit a gyilkos elkövetett, akármilyen ravasz is...

– Hogy találta ki?

– Nem találtam ki, hanem én is voltam ministránsfiú, és én is asszisztáltam misén, a hat órain... Nem futottál volna végig közel száz métert, anélkül hogy hátra ne nézz... Tehát a holttest közelebb volt, sokkal közelebb, egyből a sarok után.

– Őt házzal odébb...

– Te másra figyeltél, a biciklidre, és talán mentél vagy húsz métert úgy, hogy semmit nem láttál.

– Nem lehet, hogy ezt is tudja...

– És amikor megláttad, futni kezdtél a Congrès tér felé, hogy a másik utcán át érij a kórházhoz... A férfi utánad futott...

– Azt hittem, hogy meghalok félelmemben...

– Rátette a kezét a válladra?

– Két kézzel megragadta a vállamat... Már azt képzeltem, hogy meg fog fojtani...

– Azt kérte tőled, hogy mondd azt...

A gyerek némán sírt. Sápadt volt, könnyei lassan végigcsorogtak az arcán.

– Ha ezt elmondja az anyámnak, akkor egész életemben szemrehányásokat fog tenni ezért. Mindig szid valamiért.

– Megparancsolta neked, hogy azt mondd, hogy messzebb történt az egész.

– Igen.

– A bíró lakása előtt?

– Nekem jutott eszembe a bíró lakása, a nyelvtölgötések miatt... Nekem csak annyit mondott, hogy az utca másik végét mondjam... És hogy a kaszárnya irányába futott el...

– Ami hozzásegítette a tökéletes bűntényhez, mivel senki nem hitt neked, hiszen nem volt se gyilkos, se holttest, semmilyen nyom sem, és így minden lehetetlennek tűnt...

– De magának?

– Én nem számítok. Ez pusztán véletlen, hogy ministráns voltam, és hogy ma meg lázas lettem... Mit ígért neked?

– Azt mondta, ha nem mondom azt, amit akar, bármikor megtalál engem, akárhová is menjek, a rendőrség ellenére is, és, elvágja a torkom, mint egy csirkének.

– Aztán?

– Megkérdezte, hogy mit szeretnék...

– Te meg azt válaszoltad, hogy egy bicajt...

- Honnan tudja?
 - Mondtam már neked, hogy én is ministráns voltam...
 - És biciklire vágyott?
 - Arra, és sok minden másra, amit soha nem kaptam meg... Miért állítottad azt, hogy világos szeme volt?
 - Nem tudom. Nem láttam a szemét. Vastag szemüveget viselt. De nem akartam, hogy megtalálják őt...
 - A bicikli miatt...
 - Talán... Elmondja ezt az anyámnak, ugye?
 - Se anyádnak, se bárki másnak... Hát nem cimborák vagyunk mi ketten? Figyelj! Add nekem még egyszer ide a dohányom, és meg ne mondd Madame Maigret-nek, hogy háromszor is rágyújtottam, amióta itt vagyunk... Látod, hogy a nagyemberek sem vallják be mindig a teljes igazságot... Melyik ajtó előtt volt, Justin?
 - A sárga ház előtt, a hentesbolt mellett.
 - Menj, keresd meg a feleségemet!
 - Hol?
 - A földszinten... Besson felügyelővel van, aki olyan gonosz volt veled.
 - És ki fog engem letartóztatni?
 - Nyisd ki a szekrényt!
 - Kinyitottam.
 - Ott lóg egy nadrág...
 - Mit csináljak vele?
 - A bal zsebében találsz egy pénztárcát.
 - Megvan.
 - A tárcában vizitkártyák vannak.
 - Kéri azokat?
 - Adj egyet belőlük! Meg a tollat, ami az asztalon van...
- Amelynek segítségével Maigret felírta a kártyára a nevéhez:

A sárga ház bérlője

– Jöjjön be, Besson!

Madame Maigret vetett egy pillantást az áttetsző füstfelhőre, ami a zsírpapírral bevont égő körül szállt, és elrohant a konyha felé, ahonnan égett szag terjengett.

Ami Bessont illeti, helyet foglalt a széken, amelyről az imént állt fel a gyerek, akit csak egy megvető pillantásra méltatott, és így szólt:

– Itt van a lista, amit kért, hogy állítsak össze... Azonnal el kell mondanom...

– Hogy a lista felesleges... Ki lakik a tizennégyes számban?

– Egy pillanat...

Megnézte a listáját.

– Várjunk csak! Tizennégy... Csak egy bérlője van...

– Sejtettem.

– Ó!

Nyugtalan pillantást vetett a gyerek felé.

– Egy külföldi, ékszerkereskedő... Bizonyos Frankelstein...

És Maigret közönyös hangon, amit elengedünk a fülünk mellett, dűnnyögött:

– Orgazda...

– Hogy mondja, főnök?

– Orgazda... Lehet a tetejébe még egy banda feje is.

– Nem értem.

– Nincs jelentősége... Legyen kedves, Besson, adja ide nekem a rumosüveget, ami a szekrényben van... Csak gyorsan, mielőtt Madame Maigret bejön... Bármibe fogadok, hogy majdnem negyvenfokos lázam van, és éjjel kétszer is át kell majd cserélni az ágyneműmet... Frankelstein. Kérjen házkutatási végzést a vizsgálóbírótól! Mégsem!... Most az sok időt venne igénybe, mivel valahol biztosan bridzsezik... Vacsorázott? Én a zöldséglevemet várom. Vannak üres végzések az irodámban... A bal fiókomban... Töltsön ki egyet, és végezzék el a házkutatást! Biztosan megtalálják a holttestet, még ha az egyik falat le is kell bontani.

Szegény Besson nyugtalanul nézte a főnökét, aztán a gyereket, aki egy sarokban várt illedelmesen.

– Intézkedjen gyorsan, öregem! Ha megtudja, hogy a gyerek ma idejött, már nem találják meg a fészkében... Veszélyes a fickó, majd meglátják!

És tényleg veszélyes fickó volt. Amikor a csendőrök becsengettek hozzá, megpróbált meglógni az udvarokon keresztül, falakon átmászva. Egész éjszaka üldözték, míg végül a tetőn elkapták, miközben a többi rendőr órákon keresztül kutatta át a házat, mire oltott mészben megtalálták a feldarabolt holttestet.

Elszámolási vita, teljesen nyilvánvaló. Egy fickó, aki elégedetlen volt a főnökével, aki úgy gondolta, hogy kijátszották, és elment hozzá kora hajnalban, de akit Frankelstein megölt az ajtóban, nem is sejtve, hogy éppen akkor fordult be a sarkon egy ministránsfiú.

– Mennyi?

Maigret-nek nem volt bátorsága, hogy ránézzen a lázmérőre.

– Harminckilenc három...

– Nem füllentesz?

Maigret nagyon jól tudta, hogy a felesége füllentett, hogy magasabb volt a láza, de neki ez mindegy volt: jólesett neki kéjesen öntudatlanságba merülni, szédítő sebességgel beleolvadni egy elmosódott világba, ami mégis valóságosnak tűnt, amelyben a valamikori fiatal Maigret-hez hasonlító ministránsfiú eszeveszetten szaladt az utcában, arra gondolva, hogy vagy mindjárt megfojtják, vagy kap egy nikkelezett vázú biciklit.

– Mit mondasz? – kérdezte Madame Maigret, aki párnás kezében gőzölgő lenmaglisztes borogatást tartott, és arra várt, hogy a férje nyakára tehesse azt.

Ő meg félrebeszél, mint a gyerek is lázálmában, összefüggéstelenül beszélt az „első harangszóról” és a „másodikról”...

– El fogok késni...

– Elkésel? Honnan?

– A miséről... A nővér... A nővér...

Nem sikerült kimondania, hogy „sekrestyés”.

– A nővér...

Elaludt végre, nyakán széles borogatással, és falujának miséiről álmodott, Marie Titin fogadójáról, amely előtt futva haladt el, mert félt.

– Már volt velem dolgom...

– Kivel?

– A bíróval.

– Milyen bíróval?

Ezt bonyolult volt elmagyarázni. A bíró hasonlított valakire a falujából, akire a nyelvét öltögette... A kovácsra?... Nem... A pékné apósára... De nem volt jelentősége. Valakire, akit nem szeretett...

A bíró volt az, aki azon mesterkedett, hogy bosszút álljon a ministránsfiún, hogy feldühítse az embereket... Azt mondta, hogy nem hallott lépéseket *a lakása előtt*...

De azt nem mondta, hogy üldözés zaját hallotta a másik irányból...

Az öregek megint gyerekekké válnak... És veszekszenek a gyerekekkel... Ahogyan a gyerekek...

Maigret mindezek ellenére nagyon elégedett volt. Eltussolt három-négy pipázást... Szájában érezte a dohány jó ízét, és hagyta magát álomba merülni.

Holnap pedig, mivel meg van fázva, Madame Maigret csinálhatna neki karamellás krémet.

1946. április

A világ legmakacsabb vendége

1

A Café des Ministères, avagy Joseph birodalma

A nyomozati anyagok tanúsága szerint még soha senki nem ölt ennyi szenvedélyes erőfeszítést abba, hogy megmutassa ezer arcát, hogy órákon át hatást gyakoroljon környezetére, egészen pontosan tizenhat órán át egyhuzamban, hogy – szándékosan vagy sem – magára vonzza egy tucatnyi ember figyelmét; még Janvier felügyelő is elment, hogy közelről megnézzék őt magának, amikor értesítették ezekről a különös jelekről. De mégis, amikor később személyleírást kellett adni róla, a lehető legpontatlanabb, legelmosódottabb képpel találták szemben magukat.

Olyannyira, hogy egyesek számára, akik nem voltak különleges képzelőerővel megáldva, az ismeretlen magamutogatása a ravaszság legügyesebb és legszokatlanabb módjának tűnt.

De óráról órára kell megismerni május harmadikát, a párizsi tavasz langyos, napos, különös vibrálással teli napját, amikor reggeltől estig a Saint Germain körút gesztenyefáinak enyhén édes illatától eltelve lépünk be a kávézó hús termébe.

Hét óra volt, amikor Joseph, mint minden nap, kinyitotta a kávézó ajtaját. Ingujjon mellényt viselt. A padlót fűrészpör borította, amit előző este szórt szét záraskor, a székek magasan, a márványasztalok tetején sorakoztak.

Ugyanis a Saint Germain körút és a Saints Pères utca sarkán lévő *Café des Ministères* egyike volt Párizs még fennmaradt ódivatú kávézóinak. Nem a pultok divatjának szentelték, ahová a ki-be járó emberek felkönyökölnék. Nem a mai ízlésről szólt, az aranyozásról, a diszkrét megvilágításról, a tükrökkel borított oszlopokról, sem a műanyag egy lábú kerek asztalokról.

Ez törzsvendégek kávézója, ahol mindenkinek megvolt a saját asztala, saját zuga, kártya- vagy sakkjátéka, és ahol Joseph, a pincér, mindenkit névről ismert: legtöbbjük a szomszédos irodák főnökei, minisztériumok főmunkatársai volt.

Joseph maga is valami szerepfélét töltött itt be. Már harminc éve dolgozott pincérként, el sem lehetett őt képzelni öltönyben, mint másokat; lehet, hogy fel sem ismerték volna őt az utcán, ha a külvárosban találtak volna vele, ahol kis házat épített magának.

Nyolc óra a „vikszolás” idejét jelentette, azaz a takarításét, vagy még, ahogy a szakmában mondják, az előkészületekét. A Saint Germain körútra nyíló dupla ajtó szélesre tárult. A járda egy részét már érte a nap, de odabent friss, kékes félhomály uralkodott.

Joseph elszívott egy cigarettát. Ez volt az egyetlen időpont, amikor megengedte magának, hogy az épületben gyűjtsen rá. Bekapcsolta a gázt a kávéfőző alatt, amelyet aztán addig fényesített, míg tükörfényesen nem ragyogott. Tevékenységek sorozata követte egymást, már-már rituáléként, megszokott sorrendben: az aperitifek és más alkoholos italok üvegeit sorba állította a polcon, majd felseperte a fűrészport, aztán elrendezte a székeket az asztalok körül.

Márpedig a férfi pontosan nyolc óra tíz perckor érkezett. Joseph, aki a kávéfőző fölé hajolt, nem vette őt észre, amikor belépett, amit később nagyon sajnált. Szélsébesen érkezett, mint akit üldöznek? Miért a *Café des Ministères*-t választotta, amikor szemben, az utca másik oldalán volt egy pultos kávézó, ahol pezsgett ilyenkor az élet, és zsemlet, croissant-t is lehetett kapni?

Joseph később erről így beszélt:

– Megfordultam, és megláttam valakit a kávézó közepén, egy szürke sapkás férfit, kis bőrönddel a kezében.

Valójában a kávézó nyitva volt, annak ellenére, hogy tényleg az lett volna. Nyitva volt, mivel az ajtaját szélesre tárták, de nem volt nyitva abban az értelemben, hogy soha senki nem jött abban az órában, amikor még a kávéház nem volt felkészülve a vendégekre, amikor a víz még csak melegedni kezdett a kávéfőzőben, és amikor a székek még az asztalokon sorakoztak.

– Nem tudok semmivel sem szolgálni még egy jó félóráig – mondta Joseph.

Azt gondolta, hogy így megszabadul tőle. De a férfi, anélkül, hogy elengedte volna a bőröndjét, levett egy széket az egyik asztról, és leült. Egyszerűen leült, nyugodtan, mint aki úgysem gondolja meg magát.

– Nem érdekes – dünnyögte.

Ami pont elég volt ahhoz, hogy Joseph bosszankodjon. Olyan volt, mint azok a háziasszonyok, akik borzadnak attól, ha takarítás közben valaki a lábuk alatt van. A „vikszolás” órája csak az övé.

– Sokáig várhatsz még a kávédra! – morogta a fogai között.

Kilencre végzett a megszokott reggeli munkájával, közben időnként lopva rápillantott vendégére. Tízser-

hússzor egészen közel ment el mellette, sűrölte, sőt meg is lökte őt egy kicsit, hol a fűrészport sepregetvén, hol a székeket pakolván.

Aztán, kilenc óra két vagy három perckor beletörődően felszolgált neki egy csésze forró kávé tejfel és két kockacukorral a csészealjón.

– Nincs croissant-ja?

– Ott szemben vehet.

– Akkor mindegy.

Volt valami ebben a makacs vendégben, amit nem lehetett nem észrevenni, ami zavarta Josephet, valami, ami nem volt a helyén, hogy ez a napnak nem az az időszaka, amikor csak úgy letelepszünk a *Café des Ministères*-ben, különös, de volt benne némi alázatosság, ami még szimpatikussá is tette.

Volt más is, amire Joseph kezdett felfigyelni, mert megszokta azokat az embereket, akik hozzájárnak üldögelni a párnázott padokon. A férfi már egy órája ott ült, de nem vett elő újságot a zsebéből, nem is kért, nem tartotta szükségesnek, hogy tanulmányozza a címjegyzéket vagy a telefonkönyvet. Meg sem próbált beszélgetést kezdeni a pincérrel. Nem tette keresztbe, majd engedte le a lábát. Nem gyűjtött rá.

Ez ritkaságszámba ment, hogy az emberek képesek legyenek ülve maradni egy órán át egy kávézóban, mozdulatlanul, nem nézegetve minden pillanatban az órájukat, így vagy úgy nem adva jelét türelmetlenségüknek. Ha várt valakit, azt feltűnő higgadtsággal tette.

Tíz órakor a „vikszolás” véget ért, de ő még mindig ott volt. Még egy különös apróság tűnt fel a pincérnek, hogy nem az ablakok mellett foglalt helyet, hanem a terem mélyében, a mellékhelyiségbe vezető mahagóni falépcső

mellett. Josephnek egyébként is le kellett mennie oda, hogy rendbe szedje öltözékét. Már le is engedte a narancssárga napellenzőt, ami kicsit megszínesítette a kávézó félhomályát.

Mielőtt lement, megcsörgette az aprópénzt a mellénye zsebében, remélte, hogy vendége veszi a lapot: fizet és távozik.

De semmi nem történt, így Joseph lement, egyedül hagyta a vendégét, lecserélte kötényét, tiszta gallért tett fel, gyorsan megfésülködött, és felvette alpakamellényét.

Mikor visszajött, a férfit még mindig ott találta üres csészéje mellett. Mademoiselle Berthe, a kasszírnő megérkezett, és elhelyezkedett a pénztárgépénél, kivett néhány dolgot a kézitáskájából, és elkezdte szabályos oszlopokba rendezni a telefonérméket.

Mademoiselle Berthe és Joseph összekacsintottak, és a nyugodt, kövérkés, petyhüdt, rózsaszín bőrű, szőkített hajú Mademoiselle Berthe jól megvizsgálta a vendéget onnan fentről, a trónjáról.

– Nagyon kellemes, illedelmes valakinek a benyomását keltette, de mégis az volt az érzésem, hogy a bajusza festett, mint az ezredesé.

Mivel a férfinak rövid, minden bizonnyal bajuszpödrővel igazgatott kékesfekete bajsza volt, amely tűnhetett akár festettnek is.

Meghozták a jeget, ami egy másik rítusa volt a reggeleknek. Egy hatalmas fickó, vászonzsákkal a vállán cipelte az opálos tömböket, amelyekből lecsöpögött néhány tiszta vízcsepp, és elhelyezte azokat a jégpulton.

– Főkára emlékeztetett – mondta később az óriás fickó, mert ő is észrevette a különleges vendéget.

Miért pont fókára? A szállító nem tudta jobban megmagyarázni.

Ami Josephet illette, még mindig a megszokott napirendjét követte, kivette az előző napi újságokat a hosszú, csőszerű tartótokjaikból, és esti újságokat tett a helyükre.

– Kérhetnék egyet belőlük?

No nézzék csak! A vendég megszólalt! Olyan lágy, amilyen bátortalan hangon.

– Melyiket szeretné? *Le Temps*? *Le Figaro*? *Les Débats*?

– Teljesen mindegy.

Joseph ebből arra következtetett, hogy a férfi kétségkívül nem párizsi. De nem is külföldi, mivel nem volt akcentusa. Inkább valaki, aki vidékről érkezett. De nincsen állomás a környéken. Miután leszállt a vonatról reggel nyolc óra előtt, miért szelt volna át több kerületet is Párizsban, hogy aztán letelepedjen egy kávézóban, amit nem is ismer? Mert Joseph kitűnő arcmemóriával rendelkezett, és biztos volt benne, hogy még sosem látta őt. Az idegenek, akik véletlenül betévedtek a *Café des Ministères*-be, azonnal érezték, hogy nem az ő világuk, és elmentek.

Tizenegy óra volt. Ez a tulajdonos, Monsieur Monnet órája, aki frissen borotválva, gondosan lesimított ősz hajjal, szürkébe öltözve, és mint mindig, lakkcipőben, ilyenkor lejött a lakásából. Már régen visszavonulhatott volna. Vidéken kávéházakat indított be minden gyermekének. Azért maradt itt, mert ez volt az egyetlen hely a világon, a Saint Germain körút sarka, ahol élni tudott, és ahol a vendégei egyben a barátai is voltak.

– Minden rendben, Joseph?

Azonnal kiszúrta a vendéget és a csészejét. Szemével kérdően nézett. És a pincér a pult mögött halkán ezt súgta neki:

– Reggel nyolc óta itt van.

Monsieur Monnet elment az idegen mellett, kezével megérintette, mintha beszélgetésre ösztönözné. Monsieur Monnet minden vendégével beszélgetett, kártyázott vagy dominózott velük, ismerte családi ügyeiket és munkahelyi történeteiket.

A férfi meg se moccant.

– Fáradtnak tűnik, mint aki vonaton töltötte az éjszakát és nem aludt – állapította meg a tulaj.

Maigret később mindhármuknak, Josephnek, Mademoiselle Berthe-nek és Monsieur Monnet-nak is feltette ezt a kérdést:

– Nem tűnt úgy, mintha figyelne valakit az ablakon át?
És igen különböző válaszokat adtak.

– Nem – mondta Monsieur Monnet.

– Az volt a benyomásom, hogy egy nőt vár – válaszolta a pénztárosnő.

– Néhányszor rajtakaptam, hogy a szemközti bár irányába nézett, de azonnal lesütötte a szemét, mikor észrevette, hogy nézem – mondta végül Joseph.

Tizenegy óra húszkor rendelt két deci ásványvizet. Volt néhány vendég, aki ásványvizet ivott, ismerték őket, és tudták, hogy miért éppen azt: olyan emberek, mint például Monsieur Blanc a hadügyminisztériumból, aki diétát tartott. Joseph megjegyezte, hogy a jóember nem dohányzott és nem ivott, ami igen ritka.

Aztán két órán át megfeledkeztek róla, mert eljött az aperitif ideje, egymás után érkeztek a törzsvendégek, a

pincér már tudta, hogy kinek mit kell felszolgálni, melyik asztalnál kérnek majd kártyát.

– Pincér!

Egy óra volt. A férfi még mindig ott volt, a bőröndje a piros velúrpárnás ülés alá csúszott. Joseph úgy tett, mintha azt hinné, hogy a számlát kéri, és félhangosan számolni kezdett.

– Nyolc frank ötven – mondta.

– Hozna nekem egy szendvicset?

– Sajnálom, nem tartunk.

– Péksüteményük sincsen?

– Nem szolgálunk fel ételt.

Igaz is volt, meg nem is. Megesett már, hogy este sonkás szendvicset készítettek a bridzselőknek, akiknek nem volt idejük vacsorázni. De az kivételes alkalom volt.

A férfi leszegte a fejét.

– Mindegy – mormolta.

De Josephet nagyon szíven ütötte, ahogy a másiknak megremegett az ajka, és az arcának lemondó, fájdalmas tekintete.

– Hozhatok önnek valamit?

– Még egy kávét, sok tejjel.

Mert éhes volt, és arra számított, hogy a tej egy kicsit csillapítja az éhségét. Nem kért több újságot. Volt ideje, hogy elolvassa a sajátját az első betűtől az utolsóig, az apróhirdetéseket is beleértve.

Az ezredes megérkezett, és elégedetlenkedett, mert az idegen elfoglalta a helyét. Mivel az ezredes félt a legenyhébb huzattól is, és állította, hogy a tavaszi légmozgások a legalattomosabbak, így mindig a terem belsejében ült.

Jules, a másik pincér, aki csak három éve volt a szakmában, és akinek soha nem is lesz igazi pincér

kinézete, fél egykor érkezett munkába, amikor Joseph az üvegfal mögé ment, hogy megegye ebédjét, amit az első emeletről hoztak le neki.

Miért vélte azt Jules, hogy az idegennek házaló kereskedő kinézete van?

– Nem keltett bennem őszinte benyomást. Nem szerettem, ahogy lefelé nézett, valami túlságosan nyájas és mázas kifejezéssel az arcán. Ha csak én lettem volna itt, jól odamondtam volna neki, hogy összekevert minket a cukrászdával.

A vendégek közül is többen észrevették, és este még inkább, mikor még mindig ugyanazon a helyen találták.

Mindezek csak amatőr tanúvallomások. Viszont véletlenül profi szemtanú is akadt, de vallomása ugyanúgy egyáltalán nem állt össze, mint a többieké.

Kezdetben, majdnem tíz éven át, Joseph az Orfèvres rakparttól néhány lépésnyire lévő *Dauphine* sörözőben volt pincér, ahová a Bűnügyi Rendőrség felügyelőinek és főfelügyelőinek többsége jár. Itt barátkozott össze Maigret egyik legjobb munkatársával, Janvier felügyelővel, akinek a sógornójét vette el feleségül, így félig-meddig rokonok is lettek.

Délután három órakor, amikor vendégét még mindig ugyanazon a helyen látta ülni, Joseph, érthetően, idegeskedni kezdett. Hipotéziseket állított fel, mondván, hogyha a derék ember ennyire ragaszkodik a sorsához, az nem a *Café des Ministères* hangulata iránti szeretetéből fakad, hanem mert jó oka van arra, hogy ne menjen el onnan.

Mikor leszállt a vonatról – okoskodott Joseph –, azt érezte, hogy követik, és bejött ide, teljesen véletlenül, hogy meglépjen a rendőrség elől.

Joseph tehát felhívta a Bűnügyi Rendőrséget, és Janvier-t kérte a telefonhoz.

– Van egy különös vendégem, aki reggel nyolc óta ül a sarokban, és úgy tűnik, hogy nem is szándékozik elmozdulni onnan. Semmit nem evett. Nem gondolja, hogy jó lenne kijönni és megnézni egy pillanatra?

Janvier, aprólékos ember lévén, felkapta a körözött személyek lényképeit és adatait tartalmazó legfrissebb dossziét, és máris a Saint Germain körút felé tartott.

Furcsa véletlen volt, hogy éppen akkor lépett be a kávézóba, amikor az üres volt.

– Kirepült? – kérdezte Joseph-től.

De ő az alagsor felé mutatott.

– Nemrégén kért egy tantuszt, és lement a telefonhoz.

Milyen kár! Ha csak néhány pillanattal korábban érkezik, értesíthették volna a lehallgatási részleget, és most tudták volna, hogy kinek és miért telefonál. Janvier leült, és rendelt egy calvadost. A férfi feljött és újra elfoglalta a helyét, még mindig nyugodt volt, talán gondterhelt, de nem ideges. Még Josephnek is úgy tűnt, aki kezdte kiismerni őt, mintha feszültsége felengedett volna.

Janvier teljes húsz percen át tanulmányozta őt tetőtől talpig. Folyton összehasonlította a kicsit kövér, kicsit lágy vonásait a keresett fickók fényképeivel. Majd a végén megvonta a vállát.

– Nincs rajta a listánkon – mondta Josephnek. – Egy szerencsétlen alak benyomását kelti, akit átejtett a felesége. Valószínűleg biztosítási ügynök, vagy valami hasonló.

Janvier még tréfálkozott is.

– Nem lennék meglepve, ha egy temetkezési vállalat megbízásából utazna... Mindenesetre nincs jogom, hogy megszólítsam, és elkérjem a papírjait. Semmilyen szabály

nem tiltja meg neki, hogy addig üldögéljen a kávézóban, amíg neki tetszik, és hogy lemondjon az ebédről.

Beszélgettek még egy kicsit, Joseph és ő, aztán Janvier visszament az Orfèvres rakpartra, mert megbeszélése volt Maigret-vel a tiltott szerencsejátékokkal kapcsolatban, és közben el is felejtett beszámolni a Saint Germain körüti furcsa alakról.

Az ablakok elé húzott napellenző ellenére a ferde napsugarak már beszűrődtek a kávézóba. Három asztalt kártyázók foglaltak el. A tulajdonos maga is játszott az egyik asztalnál, éppen az ismeretlennel szemben, akire időnként vetett egy-egy pillantást.

Hat órákor telt ház lett. Joseph és Jules asztaltól asztalig járkáltak üveggel és poharakkal teli tálcájukkal, és az ánizslikőr lassan elnyomta a körút gesztenyefáinak illatát.

Ebben az időszakban mindkét pincérnek megvolt a maga térfele. A férfi asztala Jules részébe esett, aki kevésbé jó megfigyelő volt, mint a kollégája. Ráadásul Jules időnként a pult mögé ment, hogy felhajtson egy pohárka fehérbort, és így aztán már a kezdetektől összekuszálta a dolgokat.

Minden, amit el tudott mondani, hogy egy nő jött be hozzá.

– Egy csinosan öltözött barna, illedelmes kinézetű, nem azok közül való, akik azért jönnek be a kávézóba, hogy beszélgetést kezdjenek a vendégekkel. Egy nő – összegezte Jules –, aki csak azért lép be egy nyilvános helyre, mert a férjével van találkozója. Három vagy négy szabad asztal volt még. Az idegenével szomszédos asztalhoz ült le. Biztos vagyok benne, hogy nem beszélgettek. A nő rendelt egy portóit. Ha jól emlékszem, a barna vagy fekete táskáján

kívül volt nála egy spárgával átkötözött csomag. Először még az asztalon láttam. Amikor kivittem neki a portóit, a csomag már nem volt ott; biztosan a székre tette.

Milyen kár! Bárcsak Joseph is látta volna őt! Mademoiselle Berthe is felfigyelt a nőre, fentről a kasszájától.

– Inkább jóra való teremtésnek tetszett, alig volt sminkelve, kék kosztümöt viselt fehér blúzzal, nem is tudom miért, de nekem az volt az érzésem, hogy nincs férjnél.

Este nyolc óráig, azaz a vacsora kezdetéig, folytonos volt a jövés-menés. Majd lassan kiürült a terem. Kilenckor csak hat asztal volt foglalt, négyenél sakkoztak, a másik kettőnél a szokásos mindennapi bridzspartik zajlottak.

– Abban teljesen biztos vagyok – állította később Joseph –, hogy az emberem tud bridzsezni és sakkozni. Még fogadnék is, hogy nagyon jó játékos. A tekintetéből jöttem rá, ahogy rápillantott a szomszédjaira, és ahogyan követte a partikat.

Vajon tényleg ilyen szabad szellemű az emberünk, vagy Joseph tévedett?

Tíz órakor már csak három asztalnál ültek. A minisztériumok emberei korán fekszenek le. Fél tizenegykor Jules elment, mert a felesége gyereket várt, és úgy egyezett meg a kollégájával, hogy ilyenkor már szabad legyen.

A férfi még mindig ott volt. Reggel nyolc óra tíz perc óta elfogyasztott három kávé, egy ásványvizet és egy limonádét. Nem dohányzott. Nem ivott alkoholt. Reggel elolvasta a *Le Tempst*. Délután vett egy esti újságot egy rikkancstól, aki végigjárta az asztalokat.

Tizenegy órakor, igaz, még két asztalnál játszottak, de Joseph, ahogy mindig is tette, kezdte felpakolni a székeket az asztalokra, és fűrészport szórt a padlóra.

Egy kicsit később Monsieur Monnet játszómája véget ért, kezét fogott társaival, köztük az ezredessel is, majd fogta a bevételt tartalmazó vászonzsákokat, amelybe Mademoiselle Berthe szépen elrendezte a bankjegyeket és az aprópénzt, és ment lefeküdni.

Miközben kilépett a kávézóból, vetett még egy pillantást a makacs vendégre, aki a törzsvendégek között is szóbeszéd tárgya volt az este folyamán.

– Ha kellemetlenséget okozna magának, csengessen bátran! – szólta oda Josephnek.

Mivel a pult mögött volt egy elektromos kapcsoló, amely közvetlenül a lakásában csengett.

Ennyi volt, mindent összevetve. Amikor másnap Maigret elkezdte a nyomozást, nemigen tudott meg más információt.

Mademoiselle Berthe tizenegy óra előtt tíz perccel indult el, hogy elérje az utolsó buszt, mivel Épinay-ben lakott. Ő is figyelmesen megnézte még egyszer a férfit.

– Nem mondhatom, hogy idegesnek látszott. De nyugodt sem volt. Ha például az utcán találkoztam volna vele, megijedtem volna tőle. Érti? És ha akkor szállt volna le az autóbusról Épinay-ben, amikor én, nem mertem volna egyedül hazamenni.

– Miért?

– Magába forduló tekintete volt.

– Mit ért ezalatt?

– Minden, ami körülötte történt, úgy tűnt, hidegen hagyja.

– Az ablaktáblák be voltak zárva?

– Nem, Joseph nem zárta be azokat, csak a nap végén.

– A kasszából látta az utcasarkot és a szemközi bárt... Nem vett észre gyanús járókelőket? Nem tűnt úgy, hogy valaki figyel a vendégüket?

– Nem vettem észre ilyet... Legalábbis amennyire a Saint Germain körút oldalában mindig nyugalom van, annyira állandó a jövés-menés a Saints Pères utcában... A bárba pedig megállás nélkül jönnek-mennek az emberek.

– Senkit nem látott, amikor kilépett?

– Senkit... Ó, de igen! Volt egy rendőr az utcasarkon...

Így is volt, a kerületi főfelügyelő megerősítette ezt. Sajnos egy kicsit később el kellett hagynia az őrhelyét.

Két asztalnál ültek még. Egy házaspár, akik mozi után megittak egy pohárkával, olyan emberek, akiket ismertek, egy orvos és a felesége, három házzal lejjebb laktak, és időnként benéztek a *Café des Ministères*-be, mielőtt hazamentek. Ők már fizettek, és kimentek.

– Pont szemben ültünk vele, és meg is jegyeztem, hogy beteg – idézte fel később az orvos.

– Milyen betegségre gondolt?

– Májbetegségre, minden kétséget kizáróan.

– Hány évesnek vélte?

– Nehéz megmondani, mert nem fordítottam rá annyi figyelmet, amennyit kellett lett volna. Szerintem azok közé tartozik, akik idősebbnek látszanak a koruknál... Némelyek azt mondanák, hogy negyvenöt éves, vagy több, a festett bajsza miatt.

– Miért, festett volt?

– Úgy vélem... De voltak már harmincöt éves betegeim is, akiknek ilyen puha és színtelen volt a bőrük, fénytelen a tekintetük...

– Nem azért volt ilyen, mert reggel óta nem evett?

– Lehetséges... A diagnózisom ez: rossz gyomor, rossz máj, és hozzátenném a rossz bélműködést.

A bridzset még nem fejezték be az utolsó asztalnál. Háromszor már majdnem véget ért a parti, de mindannyiszor a felvevő bukott.

A partinak egy kontrázott öt treff vetett véget, amely csodával határos módon teljesült, köszönhetően az egyik ellenjátékos fáradtságának, aki az asztal hosszú színet felmagasította. Akkor már majdnem éjfél volt.

– Zárunk, uraim! – mondta udvariasan Joseph, miközben felpakolta az utolsó székeket is az asztalokra.

Kivitte a számlát a játékosok asztalához, de a férfi még mindig meg se mozdult. Ebben a pillanatban, ahogy azt később bevallotta, Joseph megijedt. Majdnem megkérte a törzsvendégeket, hogy maradjanak még egy kicsit, míg az ismeretlent ajtón kívülre teszi.

De nem merte, mert a négy játékos még a partit elemezve ment el, és megálltak beszélgetni egy kicsit a körút sarkán, mielőtt elváltak.

– Tizennyolc frank hetvenöt.

Már csak ők ketten voltak a kávéházban, ahol Joseph már eloltotta a lámpák felét.

– Odakészítettem egy szódásszifont a pult sarkára, hogyha kell, fejbe vágjam... – gyónta meg Mairret-nek.

– Szándékosan tette oda a szifont, igaz?

Nyilvánvaló volt. A rejtélyes vendég társaságában eltöltött tizenhat óra Joseph idegeit kikészítette. A férfi mintha a belső ellenségévé vált volna. Már-már azt is gondolhatta, hogy csakis miatta volt ott, hogy kitoljon vele, hogy megtámadja, amikor egyedül maradnak, és kirabolja.

Joseph egy hibát mégis elkövetett. Mivel a vendége még mindig ülve maradt, és sokáig keresgélte a pénzt a

zsebében, a pincér, attól félvén, hogy lekési a buszt, a kurblik felé ment, amelyekkel az ablaktáblákat le lehet engedni, és tekerni kezdte azokat. Igaz, az ajtó még tárva volt az éjszaka hűs levegőjére, és abban az időben még volt néhány járókelő a Saint Germain körút járdáján.

– Tessék...

Huszonegy frank. Két frank huszonöt borra való egy teljes napért! A pincér majdnem az asztalra dobta dühében az aprót, csak szakmai öntudata tartotta vissza.

– Talán egy kicsit félt is tőle? – erősködött Maigret.

– Nem is tudom. Mindenesetre gyorsan meg akartam tőle szabadulni... Soha életemben vendég még ennyire nem dühített fel, mint ő... Ha előre láttam volna reggel, hogy egész nap itt marad!

– Egészen pontosan hol volt maga, mikor ő kiment?

– Lássuk csak... Először is, emlékeztetem, hogy van egy bőröndje az ülés alatt, mert már majdnem itt felejtette.

– Nem látszott zavartnak, amikor figyelmeztette erre?

– Nem...

– Megkönnyebbültek?

– Annak sem... Közönyös volt... Nyugodt fickónak tűnt, esküszöm magának, hogy nyugodt fickó volt... Sokféle vendéggel találkoztam már, de hogy tizenhat órán át ülve maradjon egy márványasztal előtt, anélkül, hogy zsibbadást érezzen a lábában!

– Nos, maga...

– A kassza mellett voltam... Beütöttem a tizennyolc frank hetvenötöt... Ugye észrevették, hogy két ajtó van? Egy nagy kétszárnyú ajtó, amely a körútra nyílik, és egy kicsi, amely a Saints Pères utcára... Majdnem azt mondtam neki, hogy eltévedt, amikor láttam, hogy a kis ajtó felé indult el,

aztán vállat vontam, mivel nekem mindegy volt... Utána már csak átöltöztem és bezártam.

– Melyik kezében tartotta a bőröndöt?

– Nem figyeltem meg...

– Arra sem emlékszik, hogy a keze a zsebében volt?

– Nem tudom... Nem volt rajta kabát... A székekkel megrakott asztalok eltakarták előlem... Kiment...

– Maga még mindig ugyanott volt?

– Igen... Pontosan itt. Letéptem a blokkot. A másik kezemmel kivettem az érméket a zsebemből. Dörrenést hallottam. Alig hangosabbat, mint amelyet mindennap hallunk, amikor a motoroknak utógyújtása van... De azonnal rájöttem, hogy ez nem autó volt! Mondtam is magamban, hogy na tessék, mégis lelövete magát! Nagyon hirtelen cselekszünk ilyen esetekben... Sokszor voltam tanúja komoly összetűzéseknek. A foglalkozásommal jár... Mindig meglepődtem, amikor láttam, hogy milyen elhamarkodottan döntenek az emberek... Haragudtam magamra. Hiszen csak egy szerencsétlen fickó volt, aki itt húzódott meg, mert tudta, hogy lelövik, mihelyt kiteszi a lábát. Lelkiismeret-furdalásom volt... Semmit nem evett... Lehet, nem volt pénze, hogy taxit hívjon és beszálljon, mielőtt célba veszi az, aki leselkedett rá...

– Nem sietett el?

– Dehogynem! Az igazat megvallva...

Joseph zavarban volt.

– Azt hiszem, néhány pillanatig haboztam... Feleségem van, három gyerekem. Érti? Először megnyomtam a csengőgombot, amelyik a tulajdonos lakásában szól... Hallottam, hogy odakint az emberek meggyorsítják a lépteiket, hangok jöttek, egy nő szólt: „Ne keveredj bele, Gaston!” Aztán egy járőr a sípjába fűjt... Kiléptem... Már

három ember állt a Saint Pères utcában, néhány méterre az ajtótól.

– Nyolc méterre – pontosította Maigret, belenézve a jelentésbe.

– Lehet... Nem mértem le... Egy férfi guggolt egy elterülő alak mellett. Csak később tudtam meg, hogy egy orvos volt, aki éppen színházból jött haza, és egyben véletlenül a mi vendégünk is... Sok orvos vendégünk van... Felállt, és ezt mondta: „Póruul járt... A golyó a tarkóján ment be, és a bal szeménél jött ki.” Megérkezett a rendőrfőnök. Tudtam jól, hogy ki fognak kérdezni. Ha hiszi, ha nem, de nem mertem a földre nézni... Ez a történet a bal szemmel felforgatta a gyomromat. Nem ragaszkodtam hozzá, hogy ebben az állapotában lássam viszont a vendégemet, a szeme kiesve a fejéből. Azt mondtam magamban, hogy ez kicsit az én hibám is. De mit is tehettem volna valójában? Hallottam még a rendőr hangját, aki kérdezősködött, notesszal a kezében: „Senki nem ismeri?” És gépiesen mondtam: én, azt hiszem... A végén csak lehajoltam, ránéztem, és esküszöm magának, Monsieur Maigret, magának, aki olyan régóta ismer engem, hiszen ezer meg ezer pohár sört és calvadost szolgáltam már fel magának a *Dauphine* sörözőben, esküszöm magának, hogy sosem volt még életemben hasonló érzésem. Nem ő volt! Egy olyan fickó volt, akit nem ismerek, akit sosem láttam, egy magas, vékony, aki egy olyan szép estén, mint akkor volt, egy lány éjszakán, ami kint alvásra csábít, bézs esőkabátot viselt. Megkönnyebbültem! Lehet, hogy marhaság, de örültem neki, hogy tévedtem... Ha a vendégem lett volna az áldozat a gyilkos helyett, egész életemben szemrehányásokat tettem volna magamnak... Reggel óta, láthatják, éreztem, hogy kétes alak... A fejemet tettem volna rá... Nem akármiért

telefonáltam Janvier-nak... Csak hát Janvier, igaz, majdnem a sógorom, csak a szabályokat ismeri... Tegyük fel, hogy amikor hívattam, elkérte volna a vendég iratait... Biztos, hogy nem voltak szabályosak. Nem ő az első becsületes jöttment, aki egy teljes napig a kávézóban marad, hogy a végén lelőjön valakit a járdán éjfélkor. Nem sok időt fordított arra, hogy eltűnjön, jegyezzék meg ezt... Senki nem látta őt a lövés után. Ha nem ő lőtt volna, ott maradt volna... Nem volt ideje, hogy tíz métert megtegyen, amikor a durranást meghallottam... Amin még gondolkodom, az az, hogy a nő, akit Jules szolgált ki, aki portóit ivott, miért jött. Abban nem kételkedem, hogy a fickó miatt jött. Nem gyakran jönnek be hozzánk nők egyedül. Ez nem olyan ház.

– Azt hittem, nem beszéltek – vetette ellen Maigret.

– Mintha szükséges lett volna beszélniük!... Mikor megérkezett, volt nála egy kis csomag, nem igaz? Jules is észrevette, és Jules nem az a hazudós fajta. Az asztalon látta, majd később már nem, és azt feltételezte, hogy az ülés alá tette; és Mademoiselle Berthe látta, amikor a hölgy elment, mert felfigyelt a kezításkájára, amit nagyon megcsodált, mert ő is hasonlót szeretett volna. Márpedig Mademoiselle Berthe csomagot nem vett észre nála. Valljuk be, ezek olyan dolgok, amelyek felett a nők nem siklanak el. Azt mond, amit akar, de én még mindig azt gondolom, hogy egy gyilkossal töltöttem az egész napomat, és kétségkívül szerencsésen megúsztam...

Másnap Párizst az időjárás a kegyeibe fogadta, évente csak három-négy ilyen kellemes tavaszi napot élvezhetnek a párizsiak, ha a tavasz igazán kitesz magáért, amikor semmi mást nem csinálnak, csak élvezik a szép napot, mint egy jó sörbetet, ahogy gyerekkorban is tették. Ritkán volt minden ennyire jó, könnyed, mámorító: az ég kék volt, csak időnként jelentek meg lágy felhőfoszlányok, az utcasarkon befordulva a járókelőket enyhe szellő csapta meg, amely épp annyira bolygatta meg a gesztenyefákat, hogy a fürtös virágaikból cukros illat áradjon, és amelyek felé mindenki önkéntelenül odafordította a fejét. Egy macska ült az ablakpárkányon, egy kutya a járdán terült el, egy bőrkötényes cipész a műhelye ajtajában állt, egy zöld-sárga távolsági busz haladt el, minden olyan szép volt aznap, minden vidámságot adott a léleknek, és minden bizonytalannak köszönhető, hogy Maigret egész életében kellemes élményeket őriz majd a Saint Germain körút és a Saints Pères utca kereszteződéséről, és biztosan ezért tart majd később gyakrabban szünetet kávézók félhomályában felhajtva egy-egy pohár sört, de amelynek sajnos többé már nem lesz ugyanolyan az íze.

Ami pedig az ügyet illeti, minden várakozás ellenére, hamar híre szaladt, nem is igazán a *Ministères* megmagyarázhatatlanul makacs vendége vagy az éjféλι lövés kapcsán, hanem a bűntény indítéka miatt.

Reggel nyolc órakor a főfelügyelő az irodájában volt, amelynek minden ablaka a Szajna kék és arany panorámájára tárult, ő pedig jóízűen, aprókat pöfékelve pipájával a jelentést tanulmányozta. Így került kapcsolatba a *Café des Ministères*-beli fickóval és a Saints Pères utcai halálesettel.

A kerületi főfelügyelő alapos munkát végzett az éjjel. Paul doktor, a törvénytörő orvos végezte a boncolást már reggel hat óta. A golyót, amit a járdán találtak, és a töltényhüvelyt, amit szintén megtaláltak a fal mellett, majdnem a Saint Germain körút sarkán, Gastinne-Renette fegyverszakértőnek küldték el vizsgálatra.

Maigret íróasztalán voltak a halott ruhái, a zsebek tartalma, és néhány fénykép, amelyeket a helyszínelők készítettek a tetthelyen.

– Bejönne a szobámba, Janvier? A jelentésből kiderült, hogy maga már részben érintett az ügyben.

Így lettek aznap, Maigret és Janvier, már megint elválaszthatatlanok.

Az áldozat ruháit vették először szemügyre; jó minőségűek voltak, első ránézésre nem nagyon látszottak használatnak, de meglepően elhanyagolt állapotban voltak. Olyan férfi öltözékei voltak ezek, aki mellett nincs feleség, hogy rendbe tegye azokat, aki mindennap ugyanazt az öltönyt hordja, soha nem keféli le azt, és még azt is mondhatnánk, hogy aki időnként ruhában alszik.

A zsebeiben nem volt semmilyen személyes okmány vagy levél, ami alapján azonosítani lehetett volna, ezzel szemben volt viszont számos szokatlan dolog: többpengés zsebkés, dugóhúzó, használt zsebkendő, a felöltőjéről leszakadt gomb, kulcs, szutykos pipa és dohányzacskó; egy pénztárca, amelyben tízezer-háromszázötven frank volt, és egy afrikai bennszülött kunyhókat ábrázoló fénykép, fél tucat meztelen mellű néger nővel, akik mereven a fényképezőbe néztek; cérnadarabok, valamint egy előző napi harmadosztályú vonatjegy Juvisyból Párizsba.

És végül egy aprócska bélyegzőpárna, mint amilyen a gyerekeknek szánt készletekben található, amelyekhez

gumiból készült betűk is vannak, hogy nyomdázni lehessen velük.

A gumibetűkből ezt lehetett kiolvasni: *Elkaplak!*

A törvényszéki orvos jelentése érdekes részletekkel szolgált. Először is, ami a bűntényt illeti: a lövést hátulról adták le, alig három méterről, és a halál azonnal beállt.

A halotton számos sebhely volt, többek között a lábán, fekélyek nyomai, amiket Közép-Afrikában élő kullancsok okoznak, amelyek a nagylábujjba fúrják magukat, és onnan késsel vágják ki őket. A mája siralmas állapotban volt, egy alkoholista mája, és végül a vizsgálatok kimutatták, hogy a Saints Pères utcában lelőtt férfi maláriában szenvedett.

– Ez az! – intett Maigret, miközben a sapkáját kereste. – Induljunk, Janvier, öregem!

Gyalog mentek a Saint Germain körút kereszteződéséig, a kirakaton keresztül meglátták Josephet, aki a vikszolással volt elfoglalva.

De először a szemközti bárba lépett be a főfelügyelő. A két kávézó, amely egymással átellenben, egy-egy utcasarkon volt található, annyira különbözött egymástól, amennyire csak lehetett. Amennyire régimódi és diszkrét volt Joseph birodalma, annyira kihívóan és közönségesen modern volt a másik, amelynek cégtábláján ez a név állt: *Chez Léon*.

A bárban természetesen egy hosszú pult volt, ahol a két pincér, ingujjban, alig győzte felszolgálni a tejeskávékat, a könnyű fehér-, majd később a vörösborokat és ánizsos aperitifeket.

Croissant-, szendvics- és keménytojás-piramisok sorakoztak... A pult végén volt a dohányos trafik, ahol a tulaj és a felesége váltották egymást, aztán a vörös és arany mozaikos oszlopos „terem” következett a

meghatározhatatlan anyagú, egy lábú kerek asztalkákkal, amelyek a szivárvány minden színében pompáztak, az ülések pedig a legrikítóbb vörös préseltvelúr huzattal voltak bevonva.

Itt minden ablak az utcára nyílt, a reggeltől estig tartó utcai forgatagra. Emberek adták egymásnak a kilincset, kőművesek poros munkásruhában, szállítók, akik egy pillanatra a járda szélén hagyták triciklijüket, hivatali alkalmazottak, gépíróknők, egyesek szomjukat enyhítették, mások telefonálni ugrottak be.

– Tölts egyet!... Két burgundit!... Három pikolót!...

A pénztárgép megállás nélkül dolgozott, a pincérek homlokán pedig izzadságcseppek gyöngyözödték, amit időnként ugyanazzal a ronggyal itattak fel, mint amivel a pultot törölgették. Egy pillanatra belemerítették az ózozott mosogatók zavaros vizébe a poharakat, amelyeknek idejük sem maradt aztán megszáradni, mert újból vörös- vagy fehérbor került beléjük.

– Két száraz fehéret! – rendelt Maigret, aki élvezettel szívta magába a reggeli zsidongást.

És a fehérbornak olyan fanyar mellékíze volt, amelyet csak ezekben a bisztrókban lehet érezni.

– Mondja, pincér! Emlékszik erre a fickóra?...

A laborosok jó munkát végeztek. Igaz, undorító munka, de szükséges és rendkívül kényes. Egy halott fényképét mindig nagyon nehéz felismerni, különösen, ha az arca kissé megrongálódott. Így a laborban a fényképész urak kicsinosítják a holttestet, és eltüntetik a nyomokat olyannyira, hogy az élőnek hasson.

– Ugye ő az, mondd már, Louis!

És a másik pincér, ronggyal a kezében, odament, hogy egy pillantást vessen a képre a kollégája vállán át.

– Ó az! Éppen eléggé felba... bosszantott minket tegnap egész nap ahhoz, hogy megismerjük!

– Tudják, hánykor lépett be ide először?

– Hát ezt nehéz megmondani... Nem igazán figyelünk fel azokra a vendégekre, akik csak kis időre ugranak be... De emlékszem, hogy délelőtt tíz óra körül a fickó rendkívül izgatott volt. Nem tudott megmaradni egy helyben... Bejött a bárba... Rendelt egy pohár fehérbort... Fizetett, miután egy szuszra felhörpintette az egészset... Aztán kiment... Azt hittük, nem látjuk többet, de aztán tíz perc múlva megláttuk, a teremben ült, és a pincért hívta, hogy rendeljen még egy pohárral...

– Így töltötte az egész napot?

– Azt hiszem, igen... Mindenesetre legalább tízszer vagy tizennégyszer láttam... Mindig nagyon feszült volt, olyan furcsán nézett, és az ujjai remegtek, mint egy öregasszonynak, amikor nyújtja az aprópénzt... Nem nálad tört el egy poharat, Louis?

– De igen... És ragaszkodott hozzá, hogy az utolsó darabot is felszedje a fűrészporból. Közben azt hajtogatta nekem, hogy a fehérbor szerencsét hoz, és igazán nagy szüksége van arra, hogy valami szerencsét hozzon neki aznap... Meg azt kérdezte, hogy jártam-e már Gabonban.

– Tőlem is kérdezte – szolt közbe egy másik pincér. – Nekem is beszélt Gabonról, de már nem tudom, minek kapcsán... Ó, igen! Amikor kemény tojást kezdett enni... Megevett belőle vagy tizenkettőt-tizenhármat egymás után... Attól féltem, hogy megfullad, meg egyébként is jócskán ivott már... De azt mondta, hogy ne féljek, mert egyszer Gabonban fogadásból harminchatot evett meg belőle, ugyanannyi pohár sörrel, és ő nyert...

– Gondterheltnek tűnt?

– Az attól függ, hogy maga mit ért rajta. Folyton ki-be mászkált. Először azt hittem, hogy vár valakit. Majd egyszer gúnyosan felnevetett, mint akinek történetek jutnak eszébe. A felöltője hajtókájánál fogva sokáig beleakaszkodott egy öregbe, aki minden délután bejön meginni a maga két-három pohár vörösborát...

– Tudta, hogy fegyver van nála?

– Miből kellett volna kitalálnom?

– Mert ez a fajta képes arra, hogy csak úgy mutogassa mindenkinek a revolverét!

Márpedig volt nála egy nagy forgótáras pisztoly, amit mellette találtak a járdán, de amelyből egy golyót sem lőttek ki.

– Adjon nekünk még két bort!

Maigret-nek annyira jókedve volt, hogy nem tudott ellenállni a kis virágáru slány unszolásának, aki mezítláb lépdelt, egy vékony, szurtos leányzó, de a legszebb szeme neki volt a világon. Vett tőle egy csokor ibolyát, bár azt nem tudta, mit kezdjen vele, így a zakója zsebébe gyömöszölte.

Ez a nap a poharazgatások napja volt. Ugyanis ezután a főfelügyelőnek és Janvier-nak át kellett mennie az utca másik oldalára, és belépni a *Café des Ministères* édes félhomályába, ahol Joseph szaladt eléjük.

Itt aztán nagy csatákat váltott ki a kis bőröndös és kékes bajszú férfi képe, amely egyre inkább elmosódottabbá vált. Vagy talán az elmosódott nem is jó szó erre. Inkább mozgóképpé alakult. Vagy még pontosabban, olyan filmkocka benyomását keltette, amelyre több képet exponáltak.

Senki nem értett egyet a másikkal. Mindenki másképpen látta a vendéget, és most már olyan is volt,

például a tábornok, aki megesküdött volna arra, hogy a férfi valami rosszban sántikált.

Egyesek nyugtalannak látták, mások meglepően békésnek. Maigret hallgatta őket, lehorgasztotta a fejét, mutatoujjával aprólékosan tömködté pipáját, majd rágyújtott, és kis füstfelhőket eregetett, hunyorgott, egy olyan férfi hunyorgásával, aki élvezzi a gyönyörű napot, mert az ég úgy döntött egyetlen vidám nap alatt, hogy megajándékoz minden férfit...

– A nő...

– Nem inkább a fiatal nő?

Mert Joseph számára, aki pedig alig látta őt, egy csinos, jól szituált fiatal nő volt, egy jó családból való fiatal nő.

– Bármibe fogadnék, hogy nem dolgozik.

Joseph inkább úgy látta őt, mint aki otthon süt-főz egy kényelmes polgári házban, míg Mademoiselle Berthe, a kasszírnő, kételyeinek adott hangot.

– Nem tenném érte tűzbe a kezem... Az mégis biztos, hogy ezerszer jobb, mint a férfi...

Voltak pillanatok, amikor Maigret-nek nyújtózkodni támadt kedve, mint a mezőn dolgozóknak, amikor a nap jó mélyen beleivódott már a kapás bőrébe. Azon a reggelen minden elbűvölte, ami a kereszteződés életéhez tartozott: az autóbuszok, amelyek megálltak és továbbindultak, a kalauz, aki megszokott mozdulattal a csengő felé nyújtja a kezét, mihelyt felszálltak az utasok, az autók fékcsikorgása és motorzaja, meg a gesztenyefák leveleinek a járda aszfaltján mozgó árnyéka.

– Fogadok, hogy a nő nem ment messzire! – dörmögte Janvier-nak, aki zavarban volt, mert ő sem tudott pontosabb leírást adni a férfiről, akinek pedig a szeme közé nézett.

Egy jó ideig a járda szélén álldogáltak. Ott volt a két kávézó, mindegyik az utca egy-egy sarkán... Egy férfi az egyikben, és egy férfi a másikban...

Azt mondhatnánk, hogy a véletlen vezette őket a megfelelő hangulatú környezetbe. Itt a kis bajszos úr, aki meg se mozdult egész nap, kivéve, amikor telefonált egyet, és aki megelégedett azzal, hogy igyon három kávé, egy ásványvizet és egy limonádét, és aki még akkor sem reklamált, mikor Joseph közölte vele, hogy nem tud neki semmit enni adni.

Szemben a munkások, a kiszállítók, az alkalmazottak és a többi sietős kisember zajos jövés-menésében a fehérboros poharak és a kemény tojások megszállottja, aki maga is jött-ment, ráakaszkodott bárkire, hogy Gabonról beszéljen nekik.

– Fogadok, hogy van egy harmadik kávézó is – mondta Maigret, miközben a körút másik oldalát nézte.

De ebben tévedett. A túloldali járdán, pont szemben a Saints Pères utcával, azon a helyen, ahonnan látni lehetett az utca mindkét sarkát, nem volt kávézó, sem bár, hanem egy keskeny ablakos étterem, egy alacsony és hosszú helyiség, jó mélyen, ahová két lépcsőfokon lefelé lehetett bejutni.

A *L'Escargot* nevet viselte, és érződött, hogy törzsvendégek járnak oda, a falon világos faszínű rekeszek sorakoztak, ahol a vendégek az asztalkendőjüket tartották. Igazi jó fokhagymás konyhai illat terjengett, és a tulajdonos felesége személyesen jött ki a konyha mélyéből, hogy fogadja Maigret-t és Janvier-t ebben a holtidőben.

– Mi az, uraim?

A főfelügyelő bemutatkozott.

– Szeretném megtudni, hogy tegnap estefelé nem volt-e egy női vendégük, aki tovább maradt, mint ahogy az szokás az éttermükben?

A terem üres volt. Az apró fehér- vagy vörösboros kancsókkal kiegészült terítékek már az asztalokon vártak.

– A férjem van a kasszánál, és most ment el gyümölcsöt venni. Ami Jeant, a pincérünket illeti, néhány perc múlva érkezik, mivel tizenegy órakor kezdődik a műszakja... Hozzak valamit, amíg várakoznak?... Van korzikai borunk, amit a férjem hozatott, és nem is olyan rossz...

Mindenki elbűvölő volt aznap. A korzikai bor is az volt. Pompás volt az alacsony terem, ahol a két férfi várta Jeant, és egyre csak nézték a járdán elhaladó járókelőket, és megpillantották a körút másik oldalán lévő két kávézót!

– Van valami ötlete, főnök?

– Több is van... De csak az egyik jó közülük, nem igaz?

Jean megérkezett. Egy teljesen hófehér hajú öreg volt, akit bárhol éttermi pincérnek tartottak volna. Félig bebújt egy beépített szekrénybe, hogy átöltözzön.

– Mondja, Jean! Emlékszik rá, hogy tegnap este lett volna egy olyan női vendége, aki nem úgy viselkedett, mint a többiek?... Egy barna hajú fiatal nő...

– Egy hölgy – javította ki Jean. – Mindenesetre abban biztos vagyok, hogy egy vörös arany jegygyűrűt viselt. Ezt megjegyeztem, mert a feleségemmel nekünk is vörös arany jegygyűrűnk van. Nézze!

– Fiatal?

– Olyan harmincasnak tippelem... Egy tisztességes nő, nem volt kifestve, vagy csak alig, nagyon udvariasan beszélt az emberekkel...

– Hány órakor érkezett?

– Éppen ez az! Negyed hét körül jött, amikor elkészültem a vacsorához a terítéssel. A vendégek, akik majdnem mind törzsvendégek – és közben dobott egy szempillantást az asztalkendők rekesze felé –, nemigen érkeznek hét óra előtt... Meglepettnek látszott, amikor belépett az üres terembe, és kihátrált. Megkérdeztem tőle, hogy akar-e vacsorázni, mert sokan azt hiszik, hogy kávézóba léptek be. Tovább invitáltam, mondván, hogy egy negyedóra múlva már tudok vacsorával szolgálni. Míg várakozott, rendelt egy portóit.

Maigret és Janvier elégedett pillantást váltottak.

– Az ablak mellett foglalt helyet. Meg kellett kérnem, hogy üljön át, mert az Illetékhivatal munkatársainak asztalához ült, akik tíz éve járnak ide, és ragaszkodnak az asztalukhoz. Valójában közel félórát kellett várnia, mert a csiga nem volt kész... Nem türelmetlenkedett... Vittem neki egy újságot, de nem olvasta el, megelégedett azzal, hogy nyugodtan nézelődött kifelé...

Mint az a kékes bajszú úr is! Egy nyugodt férfi, egy nyugodt hölgy, és az utca másik oldalán egy ideges csavargóféle. Mindeddig a csavargó az, akinél fegyver volt, és az ő zsebében volt egy fenyegető felirat: *Elkaplak!*

És ő halt meg, úgy hogy még csak a pisztolyát sem használta.

– Nagyon kellemes hölgy volt. Azt gondoltam, hogy a környéken lakik, aki elhagyta a kulcsát, és a férjét várja, hogy haza tudjon menni. Gyakrabban megtörténik ez, mint gondolnánk, tudják...

– Jó étvággal evett?

– Várjunk csak... Egy tucatnyi csigát... Aztán borjúmirigyet, sajtot és epret habbal... Azért emlékszem, mert ezek mind pótdíjas fogások... Ivott egy kis kancsó

fehérbort és egy kávét... Sokáig maradt. Ezért gondoltam, hogy várt valakire... Nem teljesen utolsónak ment el, de már csak két vendég maradt, amikor a számlát kérte... Kicsivel tíz után lehetett... Általában fél tizenegykor zárunk...

– Nem tudja, hogy melyik irányba indult el?

– Remélem, semmi rosszat nem akarnak neki! – érdeklődött a jó öreg Jean, aki láthatóan gyengéd érzelmeket táplált az előző esti hölgyvendége iránt. – Nos, azt mondhatom, hogy amikor kiléptem háromnegyed tizenegykor, és átmentem az úttesten, meglepődtem, mert megláttam őt, egy fa mellett állt... Nézze csak, a második fa balra a gázlámpától...

– Még mindig úgy tűnt, hogy vár valakit?

– Úgy vélem... Nem olyan nő, aki az ősi mesterséget úzi, ahogy gondolja... Amikor meglátott engem, elfordította a fejét, mintha zavarba jött volna.

– Mondja, volt nála kézitáska?

– Ó, hogyne! Természetesen...

– Nagy?... Kicsi?... Kinyitotta azt maga előtt?

– Hadd gondolkozzak!... Nem, nem nyitotta ki azt előttem... Az ablakmélyedésbe tette, ugyanis az asztala az ablakhoz ért... Sötét volt, bőrből készült, elég nagy, háromszög alakú... Volt rajta egy betű ezüstből vagy más fémből... Azt hiszem, egy M.

– Nahát, Janvier, öregem!

– Nahát, főnök!

Ha még máshol tovább folytatták volna az ivást, a végén úgy viselkedtek volna ezen a szép tavaszi napon, mint két vakációzó iskolás.

– Gondolja, hogy a nő lőtte le a fickót?

– Azt tudjuk, hogy hátulról lőtték le, körülbelül három méterről.

– De a jóember a *Café des Ministères*-ből megtehetette volna...

– Egy pillanat, Janvier... A két fickó közül, tudomásunk szerint, melyik figyelte a másikat?

– A halott...

– Aki még akkor nem volt halott... Tehát ő volt az, aki figyelt... Ő volt az, akinél biztosan volt fegyver... Ő volt az, aki fenyegetett... Ilyen körülmények között, azt kell feltételeznünk, hogy éjfélkor csak kissé volt részeg, ezért lehetséges, hogy a másik, aki a *Ministères*-ből jött ki, nem tudta meglepni és hátulról lelőni, különösen olyan kis távolságról... Míg a nő...

– Mit fogunk tenni?

Az igazat megvallva, ha Maigret magára hallgatott volna, még csatangolt volna egyet a körzetben, annyira megtetszett neki hirtelen a kereszteződés hangulata. Visszament volna Joseph-hez. Aztán a szemközti bárba. Szaglászni még. Iszogatni. Visszatérni ugyanarra a témára más aspektusban: egy férfi itt, pödrött bajusszal; egy másik szemben, darabokra esve az alkoholemémortól; és végül egy annyira tisztességes nő, hogy még az öreg Jeant is meghódította, aki csigát evett, borjűmirigyét és epret habbal.

– Lefogadom, hogy a nő egyszerű konyhához van szokva, amit polgári konyhának neveznek vagy családinak, és hogy ritkán eszik étteremben.

– Honnan tudja?

– Mert azok az emberek, akik gyakran járnak étterembe, nem esznek egyszerre három pótdíjas fogást is, amelyből kettőt ritkán készítünk magunknak: csigát és borjűmirigyét... Két fogás, amelyek nem illenek egymáshoz, de ingyencségről árulkodnak.

– És azt hiszi, hogy egy nő, aki gyilkosságra készül, megfontolja, hogy mit eszik?

– Először is, Janvier barátom, semmi nem bizonyítja, hogy biztos volt abban, hogy lelő valakit aznap este...

– Ha ő lőtt, akkor volt fegyvere... Megértettem, hogy miért kérdezett rá a táskájára... Vártam, hogy azt kérdezi a pincértől, hogy nem tűnt-e a táska nehéznek.

– Aztán – folytatta Maigret rendületlenül – a legszörnyűbb tragédiák közepette is odafigyelnek az emberek, hogy mit esznek... Ezt neked is tapasztalnod kellett már... Valaki nemrég meghalt... A ház a feje tetejére állt... Sírnak, jajveszékelnak minden sarokban... Azt képzelik, hogy az élet már sosem áll vissza eredeti kerékvágásába... De a szomszédasszony, a nagynéni vagy az öreg szolgáló nem készít kevesebb vacsorát... Az özvegyen maradt nő esküszik, hogy nem tud lenyelni egy falatot sem. Bátorítják őt. Kényszerítik, hogy asztalhoz üljön. Végül az egész család ott ül az asztalnál, és a halottat magára hagyják; majd néhány perc múlva az egész család jó étvággal eszik; az özvegy kéri a sőt és a borsot, mert íztelennek találja a ragut... Induljunk, Janvier barátom!

– Hová megyünk?

– Juvisybe...

Ha jól akarták volna csinálni, akkor vonattal kellett volna menniük a Lyoni pályaudvarról. De átvergődni a tömegben, várakozni a pénztárnál, aztán a peronon, talán állva utazni a folyosón vagy egy nemdohányzó fülkében, nem elfuserálta volna ezt a szép napot?

A fene vigye el a Bűnügyi Rendőrség pénztárosát, majd ha akadékoskodik! Maigret választott egy nyitott taxit, és elhelyezkedett a párnázott ülésen.

– Juvisybe! Az állomással szemben álljon meg!

És egész úton, félig lehunyt szemmel, kéjesen szunyókált, szájából pipa lógott és kis füstcsíkokat eregetett.

3

Különös történet a halott nőről, aki talán nem is a halott

Ha százszor kérték volna Maigret-t, hogy mesélje el ügyeinek egyikét, mindannyiszor alkalma lett volna, hogy olyan nyomozásról számoljon be, amelyben kulcsfontosságú, a szó szoros értelmében kényszerítő szerepet játszott önfejűségével, megérzéseivel, kiváló emberismeretével abban, hogy az igazság napvilágot lásson.

A soron következő történet, amit a legszívesebben elmesélt volna, az a Saint Germain körút két kávézójának története, egyike azon ügyeinek, amelyben ugyan kevés érdeme volt a sikerben, de ez nem zárta ki azt, hogy jóízű és megelégedett mosollyal idézze fel.

Mindig hozzátette, amikor azt kérdezték tőle, hogy mégis mi az igazság:

– Válassza ki mindenki azt, amelyik neki a legjobban tetszik...

Mivel egy bizonyos ponton túl sem ő, sem bárki más nem fejtette fel a teljes igazságot.

Délután fél egy volt, amikor a taxi kitette őket Párizs hatalmas külvárosában, Juvisyben, az állomás épületével szemben, ahol először is Janvier és ő a *Triage* étterembe mentek, ami egy hétköznapi étterem terasszal, amelyet zöldre festett hordókba ültetett babérfák vettek körül.

Illik bemenni úgy egy kávézóba, hogy nem iszunk semmit? Ezt kérdezték egymástól, tekintetükkel fürkészsze a másikat. Gyerünk! Ugyanis reggel óta a fehérbornak szentelték magukat, ahogyan a Saints Pères utcai halott is, és akkor inkább már folytatták.

– Mondja, nem ismeri ezt a pasast?

És a bokszolóféle alak ingujjban, aki a kocsmai pult mögött tevékenykedett, megvizsgálta a halott retusált fényképét, messzire tartva azt a valószínűleg rossz szemétől.

– Julie! Gyere ide egy pillanatra! Ez nem az a fickó a szomszédból?

Felesége megtörölte a kezét kék vászonkötényében, és elővigyázatosan nyúlt a fényképért.

– De bizony, hogy ő az!... De olyan furcsa ezen a képen... Tegnap még – fordult a főfelügyelő felé – tizenegy óráig fenntartott minket az iszogatásával.

– Tegnap?

Maigret-nek görcsbe rándult a gyomra.

– Várjunk csak! Nem... Akarom mondani, tegnapelőtt... Tegnap egyébként mostam, és este moziba mentem.

– Lehet enni maguknál?

– Természetesen... Mit szeretnének? Szalonnával tűzdelt borjúremeket? Sertéssültet lencsével? Van finom falusi pástétomunk előételnek.

A teraszon ebédeltek, a sofőr asztalának szomszédtságában, akit itt tartottak. A tulajdonos időről időre odament hozzájuk, hogy beszélgetést kezdeményezzen velük.

– A kollégámnál több felvilágosítást kaphatnak, akinek kiadó szobái vannak... Mi nem foglalkozunk szállóvendégekkel... Van már egy hónapja, vagy kettő, hogy

a maguk fickója nála vett ki szobát... De ha ivásról van szó, bejárja a környéket... Lássuk csak, például, tegnap reggel...

– Biztos benne, hogy tegnap volt?

– Egészen biztos. Fél hétkor lépett be, amikor az ablaktáblákat nyitottam ki, felhajtott két-három pohár fehérbort éhgyomorra... Majd hirtelen, amikor a párizsi vonat indult, elszaladt az állomás felé.

A tulajdonos nem tudott róla semmit azonkívül, hogy reggeltől estig ivott, hogy szívesen beszélt Gabonról, és lenézte azokat, akik nem jártak Afrikában, meg hogy haragudott valakire.

– Vannak emberek, akik ravasznak hiszik magukat – ismételte az esőkabátos férfi. – De a végén úgyis én kapom el őket. Vannak gazemberek, ez nyilvánvaló. De az aljasságnak is van határa.

Félórával később Maigret, még mindig Janvier-val az oldalán, belépett a *Hôtel de Chemin de fer*-be, amelyben volt egy, az előzőhöz hasonló étterem is, kivéve, hogy a teraszát nem szegélyezték babérfák, és hogy a vasszékek nem zöldre, hanem pirosra voltak festve.

A tulajdonos a pultjánál éppen egy újságcikket olvasott hangosan a feleségének és a pincérének. Maigret azonnal megértette, amikor meglátta a halott fényképét, amely beterítette az újság első oldalát: a déli napilapok most érkeztek meg Juvisybe, a fényképeket pedig maga a főfelügyelő küldte el a sajtónak.

– Ez a maga vendége?

– Igen... Na és aztán? – vetette oda egy megvető pillantás kíséretében.

– Semmi egyéb... Csak azt akartam megtudni, hogy a maga vendége volt-e...

– Hála istennek, hogy megszabadultam tőle!

Valamit megint rendelni kellett, de ebéd után nem illik fehérbort inni.

– Két calvadost!

– A rendőrségtől vannak?

– Igen...

– Jól éreztem... Lesír a képükről... Nos?

– Én kérdezem magától, hogy mit gondol róla...

– Szerintem inkább neki kellett volna kinyírni valakit...

Vagy beveretni a pofáját egy bokszerral... Mert amikor részeg volt, és az volt minden este, elviselhetetlenné vált.

– Megvan a bejelentőlapja?

Nagyon méltóságteljesen, hogy megmutassa, neki nincs rejtegetnivalója, a tulajdonos elment megkeresni a vendéglistát, amit nem kis megvetéssel tartott a felügyelő elé.

Ernest Combarieu, negyvenhét éves, született Marsillyben, La Rochelle menti aggl. (Charente-Maritime), fakitermelő, érkezett Libreville-ből, Gabonból

– Hat hetet maradt maguknál?

– Túl hosszú hat hetet!

– Nem fizetett?

– Rendesen fizetett minden héten... De nagyon izgága természetű volt... Két-három napig ágyban maradt, lázasan, rumot hozatott, azzal gyógyította magát, a rumot üvegből védte, majd lejött, és néhány napos kocsmakörútra indult a környéken, időnként hazajönni is elfelejtett, vagy hajnali háromkor vert fel minket... Néha kénytelenek voltunk levetköztetni... Lehányta a lépcsőházban vagy a szobájában a szőnyeget...

– Van családja errefelé?

A tulajdonos és a felesége egymásra néztek.

– Biztosan ismert itt valakit, de sosem akarta megmondani, hogy kit. Ha az a családjából valaki, garantálhatom magának, hogy nem szerette őt, mivel gyakran mondogatta, hogy egy napon még hallani fogunk róla és egy csalóról, akit mindenki becsületes embernek vél, egy mocskos képmutatóról, aki a tolvajok tolvaja...

– Soha nem tudták meg, kiről beszélt?

– Minden, amit tudok, hogy elviselhetetlen volt, és amikor leitta magát, az volt a mániája, hogy előkapta forgópisztolyát a zsebéből, rászegezte egy képzeletbeli célra, és felkiáltott: „Bumm! Bumm!” Majd nevetésben tört ki, és inni kért.

– Iszik velünk egy pohárával?... Még egy kérdés... Ismer itt Juvisyben egy közepes termetű, elég kövér, de nem elhízott urat, szép fekete pódrótt bajusszal, aki időnként egy kis bőrönddel a kezében sétál?

– Te láttál ilyet, aranyom? – kérdezte a tulajdonos a feleségétől.

Mire ő keresgélni kezdett az emlékezetében.

– Nem... Hacsak... De ő inkább még alacsonyabb, és nem mondanám kövérnek...

– Kiről beszél?

– Monsieur Auger-ről, aki egy kertés házban lakik.

– Nős?

– Természetesen... Madame Auger csinos nő, nagyon tisztességes, kedves, aki mondhatni soha nem jár el Juvisyből... De most jut eszembe...

Mind a három férfi ránézett, és figyelmesen várakozott.

– Szóval, tegnap, amikor a mosással voltam elfoglalva az udvarban, láttam őt, amint az állomás felé tartott... Arra gondoltam, hogy a négy óra harminchetes vonathoz ment.

– Barna hajú, ugye? Fekete bőr kezításkával?

– Nem tudom, milyen volt a táskája, de kék kosztümöt viselt a fehér blúza felett.

– Mi a foglalkozása Monsieur Auger-nak?

A feleség most a férje felé fordult.

– Bélyegeket árul. Benne van a neve az újságokban, az apróhirdetések között... Bélyegeket gyűjtőknek... Ezerbélyeges csomagok tíz frankért... Ötszáz darabosak... Mindez postán keresztül, térítés ellenében...

– Sokat utazik?

– Időnként Párizsba megy, biztosan a bélyegei miatt, és mindig viszi a kis bőröndjét... Egyszer vagy kétszer bejött ide, amikor késett a vonat... Ivott egy tejeskávét vagy ásványvizet...

Túl egyszerűnek bizonyult. Ez már nem is nyomozás volt, hanem egy kellemes séta, amelyet a napsütés és a borospoharak növekvő száma még inkább kellemessé tett. Maigret szeme mégis úgy ragyogott, mintha ő derítette volna fel ennek a banális történetnek a háttérében rejlő emberi titkok egyikét, amelyekkel pályája során találkozott.

Megkapta az Auger-ház címét. Elég messze volt, sík terepen kellett sétálni a Szajna mentén, ahol kis kertekkel körülvett házikók százai, ezrei sorakoztak, egyesek kőből, mások vörös téglából épültek, megint mások kék vagy sárga cementtel vakoltak.

Azt mondták neki, hogy Auger-ék házának *Mon Repos* a neve. Sokáig kellett menniük az egészen új utcákon, a még alig kialakított járdákon, ahová csak nemrégén ültettek gyenge, csontváz-vékony fácskákat, és ahol még a házak között gondozatlan parcellák terültek el.

Kérdezősködtek néha. Sokszor rossz útbaigazítást kaptak. Végül célba értek, és a vérvörös tetővel borított házikó ablakának szegletében egy függöny lebbent meg.

Még meg kellett találni a csengőt.

– Kint maradjak, főnök?

– Az talán elővigyázatosabb lesz... Mégis úgy gondolom, hogy minden magától fog menni... Attól a pillanattól kezdve, hogyha már van valaki a házban...

Nem tévedett. Rátalált az aprócska csengőgombra a teljesen új kapun. Becsengetett. Zajokat hallott, sustorgást. Az ajtó kinyílt, és ott állt előtte, kétségkívül ugyanazt a kék szoknyát és blézert viselve, amit az előző este is, a fiatal nő a *Café des Ministères*-ből és a *L'Escargot*-ból.

– Maigret főfelügyelő vagyok a Bűnügyi Rendőrségtől – mondta.

– Sejtettem, hogy a rendőrség az... Jöjjön be!

Felmentek néhány lépcsőfokon. A lépcsőt mintha most hozták volna el az asztalosműhelyből, ahogy az összes többi faburkolatot, és a vakolat is épphogy megszáradt a falakon.

– Fáradjon be, kérem!

Egy félig nyitott ajtó felé fordult, majd jelzett valakinek, akit Maigret nem láthatott.

A sarokszoba, ahová a főfelügyelőt betessékelte, nappali volt, benne egy dívány, könyvek és csecsebecsék, meg színes selyempárnák. Egy egy lábú kerek asztalkán ott volt a déli újság a halott fényképével.

– Foglалjon helyet! Megkínálhatom valamivel?

– Köszönöm, nem.

– Sejtettem volna, hogy ezt nem illik... A férjem azonnal jön... Ne féljen, nem próbál meg lelépni, és egyébként sincs semmi, amiért lelkiismeret-furdalása lenne. Csak beteg volt ma reggel... Az első vonattal jöttünk haza... Nagyon gyenge

a szíve... Rohama volt, amikor megjöttünk... Éppen borotválkozik és öltözik.

Tényleg lehetett hallani a vízcsobogást a fürdőszobából, mivel a válaszfalak vékonyak voltak.

A fiatal nő szinte teljesen nyugodt volt, és elég csinos is, a kispolgárok illedelmes kedvessége áradt belőle.

– Magának sejtenie kellett, hogy én öltem meg a sógoromat. Már ideje volt, mert ha én nem tettem volna meg, akkor a férjem lenne halott, és Raymond mégiscsak többet ér, mint ő...

– Raymond a férje?

– Nyolc éve... Nincs semmi rejtegetni valónk, főfelügyelő úr... Talán tegnap este el kellett volna mennünk a rendőrségre, hogy mindent elmeséljünk... Raymond meg is akarta tenni, de én tudtam, hogy gyenge a szíve, és szerettem volna neki időt adni, hogy összeszedje magát... Tudom jól, hogy ezért jöttek...

– Az előbb a sógoráról beszélt?

– Combarieu Marthe nővérem férje volt... Azt gondolom, jó gyerek volt, egy kicsit bolond...

– Egy pillanat... Megengedi, hogy rágyújtsak?

– Csak tessék... A férjem nem dohányzik a szíve miatt, de a füst nem zavar engem.

– Ön hol született?

– Melunban... Mi, a két lánytestvér voltunk a családban, ikrek... Marthe és én... Az én keresztnévem Isabelle... Annyira hasonlítottunk egymásra, hogy amikor kicsik voltunk, a szüleink, akik azóta már meghaltak, eltérő színű masnit tettek a hajunkba, hogy meg tudjanak minket különböztetni... És mi időnként azzal szórakoztunk, hogy kicseréltük a szalagokat...

– Melyikőjük ment férjhez hamarabb?

– Mindketten ugyanazon a napon mentünk férjhez... Combarieu a meluni prefektúrán dolgozott... Auger pedig biztosítási ügynök volt... Ismerték egymást még nőtlen korukból, mert ugyanabban az étteremben ettek... Mi, a nővérem és én, együtt találkoztunk velük... Miután férjhez mentünk, még több évig egy utcában laktunk Melunban...

– Combarieu még mindig a prefektúrán dolgozott, és a férje a biztosítási szakmában?

– Igen... De Auger-t akkor már foglalkoztatta a bélyegekkel való kereskedelem gondolata... El is kezdte gyűjteni azokat a maga örömeire... Akkor jött rá, hogy ez sokat hozhat a konyhára.

– És Combarieu?

– Nagyravágyó volt és türelmetlen... Folyton pénzre volt szüksége... Majd találkozott egy emberrel, aki akkor jött vissza a gyarmatokról, és ő tette a bogarat a fülébe, hogy odamenjen... Először azt akarta, hogy a nővérem is vele tartson, de ő nem akart, azért, amit az éghajlatról és annak a nők egészségére való hatásáról meséltek neki...

– Egyedül ment el?

– Igen... Két évig maradt távol, és pénzzel tömött zsebekkel tért vissza... Majd gyorsabban elherdálta, mint ahogy megkereste azt... Már akkor rászokott az ivásra... Azt hajtogatta, hogy a férjem egy lárva és nem férfi, mert egy férfinak más dolga is van az életben, mintsem biztosításokat kössön és bélyegekkel kereskedjen.

– Megint elment?

– De akkor már nem jött be neki annyira. Ezt éreztük leveleiből, akármennyire is dicsekedett... Nővérem, Marthe a két évvel ezelőtti télen tüdőgyulladást kapott, amibe belehalt... Mi ezt megírtuk a férjének... Úgy tűnik, még többet ivott... Ami minket illet, mi itt telepedtünk le aztán,

mert már régen szerettünk volna építkezni, és kicsit közelebb jönni Párizshoz. Férjem felhagyott a biztosításokkal, a bélyegekkel jól keresett...

Lassan beszélt, nyugodtan, szavait átgondolta, és figyelt a fürdőszobából jövő zajokra.

– Már van öt hónapja, hogy sógorom hazatért, minden előzetes bejelentés nélkül... Becsengetett hozzánk egy este, amikor részeg volt... Furcsa tekintettel nézett rám, és a képembe röhögött: „Sejtettem!” Akkor még nem tudtam, mit vett a fejébe. Nem volt olyan kitűnő állapotban, mint mikor először jött haza... Egészsége megromlott... Sokkal többet ivott, és ha voltak is még tartalékai, már nem lehetett gazdag... Összefüggéstelenül szapulni kezdett minket. Ránézett a férjemre, és ilyen mondatokat vetett oda neki: „Valld be, hogy te vagy a csalók királya!” Aztán megint elment, nem tudtuk, hol járt. Majd újból felbukkant, még mindig részegen. Nekem azt mondta köszönésképpen: „Nos, kicsi Marthe-ám?” Mondtam neki, hogy nagyon jól tudja, hogy nem Marthe vagyok, hanem Isabelle... Elővette még gúnyosabb mosolyát, és azt mondta, hogy az majd egy napon kiderül. Meg ami a csaló férjemet illeti... Nem tudom, érti-e, hogy mi történt... Nem lehet azt mondani, hogy bolond volt... Sokat ivott... Volt egy megrögzött gondolata, sok idő telt el, míg rájöttünk... Az elején semmit nem értettünk a fenyegető tekintetéből, gúnyos kacajjal odavetett sértegetéseiből, sem pedig a postán érkező levelekből, amiket a férjem kapott: *Elkaplak!*

– Tehát – vetette közbe nyugodtan Maigret – a sógora, Combarieu ilyen vagy olyan oknál fogva a fejébe vette, hogy nem az ő felesége halt meg, hanem Auger-é.

És Maigret elképedt. Ikerlányok, akik annyira hasonlítottak egymásra, hogy a szülők eltérő ruhákba

öltöztették őket, hogy megkülönböztessék őket. Combarieu pedig a távolban megtudta, hogy a felesége meghalt...

És visszatérve azt képzelte – okkal vagy ok nélkül –, hogy a testvérek helyet cseréltek, hogy Isabelle halt meg, aki a másik felesége volt, és Marthe, míg ő távol volt, átvette testvére helyét Auger mellett.

Még komorabbá vált a tekintete. Még lassabban szippantott bele a pipájába.

– Hónapok óta elviselhetetlen az életünk... A fenyegető levelek egymás után jönnek... Combarieu időnként eljön ide, bármelyik órában, előveszi revolverét, rászzegezi a férjemre, és gúnyosan vigyorog: „Még nem most, az túl szép lenne!” Azért telepedett le a környéken, hogy gyötörjön minket. Ravasz, mint a róka... Még ha részeg is, nagyon jól tudja, hogy mit csinál...

– Tudta... – javította ki Mairget.

– Elnézését kérem – mondta, és kicsit elpirult. – Tudta, igaza van... Nem hiszem, hogy kedve lett volna lecsukatni magát... Ezért itt nem nagyon féltünk, mert ha Juvisyben ölte volna meg Auger-t, mindenki ujjal mutogatott volna rá mint gyilkosra... A férjem már nem mert messzebbre menni... De tegnap mindenképpen Párizsba kellett utaznia üzleti ügyei miatt. El akartam kísérni, de visszautasította... Az első vonattal ment, szándékosan, remélvén, hogy Combarieu még bormámorban alszik, és nem veszi észre, hogy elment. De tévedett, mert délután telefonált nekem, hogy menjek a Saint Germain körút egyik kávézójába, és vigyek neki egy revolvert. Azonnal megértettem, hogy elege lett, és véget akar vetni ennek... Elvittem neki a browningját... A telefonba azt mondta nekem, hogy zárás előtt nem hagyja el a kávézót. Magamnak vettem egy másik pisztolyt... Meg kell, hogy értsen, főfelügyelő úr!

– Szóval elhatározta, hogy lő, mielőtt a férjét megtámadná...

– Esküszöm magának, hogy amikor meghúztam a ravaszt, Combarieu éppen felemelte a pisztolyát. Ez minden, amit el akartam mondani. Válaszolok minden kérdésére, amit szeretne feltenni nekem...

– Miért van a kézitáskáján még mindig M betű?

– Mert ez a nővérem egyik táskája... Ha Combarieu-nek igaza lett volna abban, amiről annyit beszélt, hogy helyet cseréltünk a nővéremmel, úgy vélem, gondom lett volna rá, hogy kicseréljem a kezdőbetűt...

– Szóval, mindent egybevetve, annyira szeret egy férfit, hogy...

– Szeretem a férjemet...

– Akkor úgy mondom, hogy annyira szeret egy férfit, legyen az a férje, vagy sem...

– Ő az én férjem...

– Annyira szereti ezt a férfit, azaz Auger-t, hogy gyilkosságra szánta el magát, hogy megmentse őt, vagy hogy megakadályozza abban, hogy ő lőjön...

– Igen.

És akkor zajt hallottak az ajtóban.

– Gyere be! – mondta a nő.

Maigret végre meglátta azt a férfit, akiről annyira különböző leírásokat adtak, a kékes bajuszú vendéget a maga valójában, és a szerelmi vallomás után, amit az imént tett felülmúlhatatlan egyszerűséggel a fiatal nő.

Nyugtalanul nézett körül. A nő rámosolygott.

– Ülj le! – mondta. – Mindent elmondtam a főfelügyelőnek... Hogy van a szíved?

Az bizonytalanul megtapogatta a mellkasát.

– Jól van... – dűnnyögte.

A Szajna megyei esküdtek felmentették Madame Auger-t, mondván, hogy jogos önvédelemből cselekedett.

Minden alkalommal, amikor Maigret elmesélte ezt a történetet, egy ironikus „Ez minden?”-nel zárta.

– Ez azt jelenti, hogy van valamilyen hátsó gondolata?

– Ez nem jelent semmit... Hacsak azt nem, hogy a lehető leghétköznapibb férfi is táplálhat nagy szerelmet, hősies szenvedélyt... Még akkor is, ha bélyegkereskedő és beteg a szíve...

– Na és Combarieu?

– Mit na és?

– Órült volt, amikor azt képzelte, hogy nem a felesége a halott, hanem, aki Isabelle-nek adta ki magát?

Maigret vállat vont, és paródiába illő hangsúllyal ismételte:

– Nagy szerelem!... Nagy szenvedély!...

Időnként, amikor jókedvében megivott egy tenyerében melengetett jó öreg calvadost, még hozzátette:

– Nagy szerelem!... Nagy szenvedély!... Nem mindig a férj táplálja, nincs igazam?... És a családok többségében a lánytestvéreknek megvan az a kellemetlen szokásuk, hogy ugyanazért a férfiéért lobbannak lángra... Combarieu pedig jó messze volt...

Pipájából kövér felhőket eregetve, így fejezte be:

– Próbálják csak meg kiismerni magukat ikerlányok között, akiket maguk a szüleik sem képesek megkülönböztetni, szülők, akiket már meg sem kérdezhetünk, mert már meghaltak... De azért az biztos, hogy sosem volt olyan szép idő, mint azon a napon... És azt hiszem, hogy sosem ittam még annyit... Janvier, ha tapintatlan lenne, elmondaná, hogy azon kaptuk magunkat, hogy kórusban énekelünk a taxiban, amely visszahozott minket Párizsba, és Madame

Maigret tanakodhatott azon, hogy miért volt egy csokor ibolya a zsebemben, amikor hazaértem... Átkozott Marthe!... Ó, bocsánat... Akarom mondani: átkozott Isabelle!

1946. május 2.

Nem szokás megölni a szegény fickókat

1

Az inget viselő férfi meggyilkolása

– Nem szokás megölni a szegény fickókat...

Két óra leforgása alatt ez a bugyuta mondat már vagy hússzor is eszébe jutott Maigret-nek, mint aki mindig azt a nőtát fújja, amit hallott valahol, de nem tudja, hogy hol, és ami minden különösebb ok nélkül folyton előbújik. Már-már megszállottsággá alakult, és félhangosan mormolta, de egy kicsi változtatást vitt bele:

– Nem szokás megölni egy férfit ingben...

Reggel kilenc óta meleg volt. Az augusztusi Párizson a vakáció érződött. A Bűnügyi Rendőrség majdnem üresen kongott, minden ablaka a rakpartra kitérve, és Maigret már ingujjra vetkőzött, amikor befutott hozzá Comélieau bíró hívása.

– El kellene ugrania a Dames utcába. Történt ott egy bűntény ma éjjel. A körzeti rendőrőrs főfelügyelője elmesélt nekem egy hosszú és bonyolult történetet. Ő még a helyszínen van. Az ügyészség és a helyszínelők nemigen tudnak kimenni tizenegy előtt.

A csapás mindig váratlanul érkezik. Eltervezzük, hogy egy békés napot töltünk az árnyékban, és akkor beüt a krach.

– Jössz, Lucas?

És mint mindig, a bűnügyi csoport kis autója most is foglalt volt. A két férfi metróra szállt, ahol hipó szaga áradt, és ahol Maigret kénytelen volt eloltani a pipáját.

A Batignolle utca felé, a Dames utca aljában nagy nyüzsgés volt a napsütésben. Zöldségek, gyümölcsök és haltermékek roskadoztak az utca egész hosszában a fal tövéhez pakolt kis kocsikon, amelyeket háziasszonyok ostromoltak. Természetesen apró gyerekekkel körülvéve, akik kihasználták a lehetőséget arra, hogy a lehangosabb játékuknak adják át magukat.

Egyszerű, hatemeletes házhoz értek, ahol teljesen átlagos bérleti díjakat kértek, a földszinten mosodával és egy szénkereskedő üzlettel. A kapuban egy rendőr állt.

– A kerületi főfelügyelő fent várja magukat, Monsieur Maigret. A harmadikon van... Gyerünk, haladjanak tovább... Semmi látnivaló nincs itt... Legalább az átjárót tegyék szabaddá...

A házmesternőnél ott ült, mint mindig, a sok pletykás szomszédasszony. Minden emeleten ajtók nyíltak ki hangtalanul, és az ajtórésben kíváncsi arcok villantak meg.

Milyen bűntényt követhettek el egy ilyen házban, amelyet kisemberek laknak, akik általában derék emberek? Szerelmi és féltékenységi dráma? Még ahhoz sem illett a környék.

A harmadikon egy ajtó szélesre nyílt egy konyhára. Három vagy négy gyerek csapott ott zajt, már nagy gyerekek, tizenkettő és tizenhat év közöttiek.

– Gérard, ha nem hagyod békén a húgodat... – hallatszódott egy női hang egy másik helyiségből. Olyan nők egyikének egyszerre éles és unott hangja volt ez, akik életüket az apró gondokkal való küzdelemben töltik el. Az áldozat felesége volt. Kinyílt egy ajtó, és Maigret szembe

találta magát vele meg a körzeti rendőrség főfelügyelőjével, akivel kezét fogott.

A nő felsóhajtott, miközben ránézett Maigret-re, mintha azt mondaná: „Na, még egy!”

– Ő Maigret főfelügyelő – magyarázta a körzeti főfelügyelő ő fogja vezetni a nyomozást.

A helyiség, amelyben tartózkodtak, egyszerre szolgált ebédlőként és nappaliként is, varrógéppel az egyik, rádiókészülékkel a másik sarokban. A nyitott ablakon át beszűrődött az utca zaja. A konyhaajtó is nyitva állt, onnan a gyerekek nyafogása hallatszott, de a nő ment és bezárta azt, és a hangok megszűntek, mint amikor kikapcsoljuk a rádiót.

– Ezek a dolgok is csak velem történnek meg... – sóhajtott az asszony. – Foglaljanak helyet, uraim!

– Mesélje el nekem a lehető legegyszerűbben, hogy mi történt...

– Hogy gondolja ezt, hiszen nem láttam semmit?! Egy kicsit olyan, mintha semmi sem történt volna... Fél hétkor ért haza a férjem, ahogy más napokon is... Mindig pontos volt... Egy kicsit mindig noszogatnom kellett a gyerekeket, hogy asztalhoz üljünk, mihelyt megjött, mert ehhez ragaszkodott...

Beszélt a férjéről, akinek kinagyított képe a falon lógott, és amely egyben az ő portróját is ábrázolta. De nem a tragédia miatt volt meggyötört arca az asszonynak. Már a fényképen is elcsigázott, ugyanakkor beletörődő ábrázattal nézett, mint aki a világ összes gondját a vállán hordja.

A férfi, aki a képen bajuszt és keményített gallért viselt, maga volt a megtestesült derű; annyira semleges és egyszerű volt, hogy akár százszor is találkozhattunk volna vele anélkül, hogy felfigyeljünk rá.

– Fél hétkor jött meg, levette a zakóját, amit felakasztott a ruhásszekrénybe, mert azt el kell ismerni, hogy mindig gondos volt a dolgaiban... Megvacsoráztunk... A két kisebbet kiküldtem játszani... Francine, ő már dolgozik, nyolc órakor ért haza, az ő vacsoráját az asztal sarkán hagytam...

Mindezt már el kellett mondania a körzeti felügyelőnek is, de lehetett érezni, hogy mindig ugyanilyen panaszkodó hangon mesélné el, ahányszor csak kellene, ezzel az aggodalmas tekintettel, mint aki attól tart, hogy valamit elfelejt.

Negyvenöt éves lehetett, és kétségtől csinos volt; de mennyi éven keresztül küzdött reggeltől estig a háztartás gondjaival!...

– Maurice leült a sarokba, az ablak mellé, ahová szokott... Lám csak! Maga éppen a foteljében ül... Egy könyvet olvasott, időnként felállt, hogy a rádió gombjait csavargassa...

Abban az időszakban a Dames utcában bizonyára sok férfi ezt csinálta, akik egész nap egy irodában vagy boltban dolgoztak, és nyitott ablak mellett könyvet vagy az esti újságot olvasva kikapcsolódtak.

– Soha nem járt el, tudják. Egyedül soha. Egyszer egy héten mindnyájan elmegyünk moziba együtt... Vasárnaponként...

Időről időre elvesztette a fonalat, mert a konyhából jövő halk zajokra figyelt, nyugtalanzkodott, hogy a gyerekek nem verekszenek-e éppen, vagy valami nem ég-e a tűzön.

– Hol is jártam? Ó, igen! Francine, aki tizenhét éves, elment este, és fél tizenegy körül jött haza... A többiek már ágyban voltak... Én levest készítettem mára, előre megcsináltam, mert reggel a varrónőhöz kellett mennem...

Ó, istenem! Még csak nem is értesítettem, hogy nem megyek... Biztosan vár engem.

Ez még egy csapást jelentett számára.

– Lefeküdtünk... Azaz bementünk a hálóba, és én ágyba bújtam... Maurice mindig több időt töltött a vetkőzéssel... Az ablak nyitva volt... A zsalukat sem zártuk be a hőség miatt... Senki nem lakik szemben, aki beláthatna... Egy hotel van szemközt... Ott az emberek hazaérnek, és máris lefekszenek... Ritka az, ha az ablakukból nézelődnek...

Lucas azon töprengett, hogy a főnöke nem szunyókált-e el éppen, mert annyira mélyen és nyugodtan lélegzett. De időnként füstfelhő szökött fel a pipaszárat szorító ajkai közül.

– Mit akar, mit mondjak magának? Csak velem történhetett ez meg... A férjem beszélt... Már nem tudom miről beszélt, miközben összehajtotta a nadrágot, amit akkor vett le. Ingben volt... Az ágy szélén ült... Lehúzta a zokniját, és éppen megdörzsölgette fájós lábait... Zajt hallottam odakint... Mint... mint amikor az autók kipufogója dörren egyet... de mégsem... Valami ilyen volt, hogy *psuitt*... Igen, *psuitt!*... Mint amikor a csapban sok a levegő... Nem is értettem, hogy Maurice miért pont a mondat kellős közepén hallgatott el. El kell mondanom, hogy már kezdtem elaludni, mivel fárasztó napom volt... Csend lett, aztán azt mondta halkán, különös hangon: „A fenébe!” Ez nagyon meglepett, mert nem használt csúnya szavakat... Nem az ő stílusa volt... Meg is kérdeztem tőle, hogy mi baja van... És akkor nyitottam ki a szememet, amit addig csukva tartottam, és megláttam, hogy előredőlt. „Maurice!” – kiáltottam. Egy férfi, aki soha életében nem ájult el, értik? Talán nem volt a legfényesebb az egészsége, de soha nem volt beteg... Felkeltem... Még mindig beszéltem

hozzá... Arccal a szőnyegre esett... Megpróbáltam felegyenesíteni, és megláttam a vért az ingén... Szóltam Francine-nak, ő a legidősebb. És tudják, hogy Francine mit kérdezett tőlem, miután megnézte az apját? Hogy mit tettem. Majd lement telefonálni... Fel kellett ébresztenie a szénkereskedőt...

– Hol van most Francine? – kérdezte Maigret.

– A szobájában... Öltözik... Mert egész éjjel még arra sem gondoltunk, hogy felöltözzünk... Látják, hogy vagyok... Jött az orvos, aztán a rendőrök és az úr...

– Szeretne itt hagyni minket?

– Itt hagyni? Miért? – ismételte, mivel azonnal fel sem fogta.

Aztán eltűnt a konyhában, ahonnan hallani lehetett, hogy monoton hangon leszidja a gyerekeket.

– Még egy negyedóra, és megbolondulok... – sóhajtott Maigret, miközben az ablakhoz ment, hogy jó nagy levegőt vegyen.

Igazából nem tudták volna megmondani, hogy miért. Lehet, hogy egy derék asszony, de valami elcsüggesztő áradt belőle, aminek sikerült elkomorítani, majdnem gyászossá tenni még az ablakon behatoló napsugarakat is. Az élet körülötte annyira komorrá, haszontalanná és egyhangúvá vált, hogy már-már kétségbe vonták, hogy az élettől nyüzsgő, fényekkel, színekkel, hangokkal és illatokkal teli utca valóban ott volt-e, úgymond, egy karnyújtásnyira.

– Szegény fickó...

Azért, mert meghalt, de azért is, mert élt!

– Tényleg! Hogy is hívták?

– Tremblet... Maurice Tremblet... Harmincnyolc éves... Ahogy azt a felesége elmondta, pénztáros volt a Sentier

utcában az egyik cégnél... Várjon! Feljegyeztem a címet: Couvreur és Bellechasse, szalag- és zsinórkereskedés.

Ráadásul szalag- és zsinórkereskedésben!

– Tudja – magyarázta a kerületi főfelügyelő –, először azt hittem, hogy a felesége ölte meg... A legszebb álmomból ébresztettek fel... A rendetlenség miatt, ami itt uralkodott, a gyerekekkel együtt, akik mind egyszerre beszéltek, és maga a nő, aki kiabált rájuk, hogy hallgassanak el, aztán elismételte nekem százszor ugyanazt, körülbelül azt, amit maga is hallott, először bolondnak tartottam, vagy legalábbis félbolondnak... Különösen, mivel az őrmesterem ellenségesen kezdte el kikérdezni...

„Nem ezt kérdeztem magától – mondta neki. – Azt kérdeztem, hogy miért ölte meg őt?”

„Miért és mivel tettem volna?” – válaszolta a nő.

– Szomszédok gyűltek össze a lépcsőházban – folytatta a kerületi főfelügyelő. – Majd a körzeti orvos elküldi nekem a jelentését, amely megerősíti, hogy a lövést messziről adták le, minden bizonnyal valamelyik szemközti ablakból... Nos, elküldtem az embereimet a *Hôtel Excelsior*ba...

Még mindig az a rövid mondat tért vissza Maigret fejébe:

– Nem szokás megölni a szegény fickókat...

Az igazság kedvéért: egy szegény fickót ingben, aki a hitvesi ágy szélén ült, és éppen a talpát dörzsölgette.

– Találtak valamit szemben?

Maigret szemügyre vette a hotel ablakait, ami inkább egy bérháznak tűnt. Fekete márványtábla hirdette: „Szobák egy hónapra, egy hétre, egy napra; hideg és meleg víz”.

Szegényes volt az is. De ahogy a ház, úgy a lakás sem tartozott a szegénység azon fokához, amelyhez illett volna ez a tragédia. Tisztességes szegénység volt, középszerűségnek megfelelő.

– A harmadik emelettel kezdtem, ott a rendőrök az ágyukban találták a bérlőket. Eléggé zúgolódtak, gondolhatja. A tulajdonos dühös volt, és azzal fenyegetőzött, hogy panaszt tesz. Majd az az ötletem támadt, hogy felmenjek a negyedekre. És ott, pont a megfelelő ablakkal szemben, ha mondhatom így, üresen találtam egy szobát, amelyben bérlőnek kellett volna lennie; bizonyos Jules Dartoin bérelte azt egy hete. Kikérdeztem az éjszakai portást. Emlékezett, hogy valakit kiengedett a házból, aki egy kicsivel éjfél előtt ment el, de nem tudta kit...

Maigret végül úgy döntött, hogy kinyitja a hálószoa ajtaját, ahol még mindig ott volt az áldozat holtteste, félig a szőnyegen, félig a padlón az ágy lábánál.

– Úgy tűnik, hogy a szívet érte a golyó, és a halál szinte azonnal beállt... Jobbnak láttam, ha megvárom a törvényszéki orvost a golyó eltávolításával... Azonnal meg kell érkeznie a helyszínelőkkel együtt...

– Tizenegy körül... – mondta Maigret szórakozottan.

Negyed tizenegy volt. Lent az utcában a háziasszonyok folytatták a bevásárlást a kis kocsik körül, és finom zöldség- meg gyümölcsillat szállt a meleg levegőben.

„Nem szokás megölni a...”

– Átvizsgálták a zsebeit?

Kétségtelenül, hiszen a holmijai egy kupacban álltak az asztalon, míg Tremblet, a felesége szerint, gondosan elrendezte azokat, mielőtt lefeküdt.

– Minden itt van... Pénztárca... Cigaretta... Gyújtó... Kulcsok... Irattárca, amelyben körülbelül száz frank volt, és a gyerekei fényképei...

– A szomszédok?

– Az embereim kikérdeztek mindenkit a házban... Húsz éve bérlik Tremblet-ék a lakást... Kaptak még két

helyiséget, amikor megnőtt a családjuk... Semmi különöset nem mondtak róluk... Rendes életük volt... Semmi előre nem látható... Két hét nyaralás Cantalban, ahonnan Tremblet származott... Senki nem járt hozzájuk, hacsak nem időnként Madame Tremblet egy nővére, aki maga is a cantalbeli Lapointe-ben született... A férje mindig a megszokott időben indult munkába, a Villiers állomáson szállt metróra... Fél egykor hazajárt, majd egy órával később ismét elment, és végül fél hétkor ért haza...

– Ez örület... – mondta Maigret, szinte úgy, hogy maga se vette észre.

Mivel tényleg örület volt. Mert nem volt ok egy ilyen bűntényre...

Száz oka van az emberölésnek, de azok az okok bizonyos módon sémákba vannak rendezve. Amikor már harminc éve vagy rendőr, azonnal rájössz, hogy milyen bűnténnyel van dolgod.

Megölnek egy öregasszonyt, egy rövidárusnőt, egy kocsmárosnőt, hogy kirabolják a kasszáját vagy elvigyék a matracban tartott pénzecskéjét. Ölnek féltékenységből...

– Nem politizált a férfi?

Maigret ment, hogy megkeresse a könyvet, amit a férfi előző este olvasott. Kalandos lovagregény volt, színes borítóval.

Semmit nem loptak el. Semmit nem is próbáltak meg ellopni. És nem is véletlen bűntény volt. Ellenkezőleg! Aprólékosan ki kellett dolgozni, hiszen bérelni kellett egy szobát a szemközti hotelban, szerezni kellett egy karabélyt, valószínűleg egy légpuskát.

Ezt nem akárki tette. És nem akárkiért. Márpedig Tremblet-t hívhatták volna Monsieur Akárkinek!

– Nem várja meg a helyszínelőket?

– Majd visszajövök, azok az urak még biztosan itt lesznek. Legyen szíves, maradjon itt, hogy tájékoztassa őket!

Valami zaj hallatszott hirtelen a szomszéd szobából; kitalálták, hogy Lapointe-ben született Madame Tremblet viaskodott a gyerekeivel.

– Hány gyereke is van?

– Öt... Három fiú és két lány... Az egyik fiú, akinek mellhártyagyulladásra volt a télen, a nagyszüleinél van vidéken... Tizenhárom és fél éves...

– Jössz, Lucas?

Maigret-nek nem volt kedve viszontlátni Madame Tremblet-t, sem pedig hallgatni az „*Ezek a dolgok is csak velem történhetnek meg...*” sopánkodását.

Nehézkes léptekkel baktatott le a lépcsőházban, ahol ismét kinyíltak az ajtók, amelyek mögül sugdolózás hallatszott. Már majdnem bement a szénkereskedő üzletébe, hogy igyon egy pohár fehérbort, de az üzlet tele volt kíváncsiskodókkal, akik a helyszínelők érkezését várták, és jobbnak látta a Batignolle utcába menni, ahol nem tudtak semmit a tragédiáról.

– Mit iszol?

– Ugyanazt, mint maga, főnök...

Maigret elkalandozott, miközben gépiesen magát nézte az üvegpohárban.

– Te mit gondolsz az egészeiről?

– Ha ilyen feleségem lett volna, mint ez...

Lucas elhallgatott.

– Foglalkozz a *Hôtel Excelsior*-beli fickóval... Biztosan nem sok mindent találsz majd, mert egy ilyen ember, aki így készül hozzá, ahogy ő készült... Hé! Taxi!

A fenébe a költségekkel! Túlságosan meleg volt ahhoz, hogy a metróban főjön meg, vagy hogy buszra várjon a sarkon.

– Majd találkozunk a Dames utcában... Ha mégsem, akkor a rakparton, délután...

Nem szokás megölni a szegény fickókat, a teringettét! Vagy sorozatban ölik őket, háborúk meg forradalmak idején. Ha megesik, hogy a szerencsétlenek magukat ölik meg, mégiscsak nehézkes egy légpuskával pont akkor, amikor a talpukat dörzsölgetik.

Vagy még ha Tremblet-nak idegen hangzású neve lett volna, ahelyett, hogy ostoba módon Cantalból származik! Gondolhatnánk akkor arra, hogy országának isten tudja milyen titkos szervezetéhez tartozik.

Nem volt gyilkosságra hívó kinézete. Habár pont ez vált aggasztóvá. A bérelt lakás, a feleség, a kölykök, a férj ingben, és a golyó, ami így csinált: psuitt...

Maigret, a nyitott taxiban, a pipáját szívta és a vállát vonogatta. Egy pillanatra Madame Maigret-re gondolt, aki nem hagyja majd ki, hogy ne sóhajtozzon:

– Szegény nő!

Mert ha egy férj meghal, akkor a nők mindig a nőket sajnálják.

– Nem, nem tudom a házszámot... Sentier utca, igen... Couvreur és Bellechasse... Ismertnek kell lennie... Egy ezernyolcszázvalahányban alapított cég...

Dühöngött. Dühöngött, mert a taxis nem értette meg, és borzadt attól, amikor nem értik. A Sentier utca le volt zárva. A sofőr megállt, hogy érdeklődjön, amikor éppen egy járókelőt szólított meg, Maigret ezeket a szavakat olvasta: Couvreur és Bellechasse, aranyozott betűkkel egy homlokzaton.

– Várjon meg! Nem leszek sokáig.

Észre sem vette, de a hőség eltompította. Különösen, amikor a munkatársainak többsége nyaralt. Különösen, amikor egy semmittevő napot ígért magának az irodában.

Első emelet balra. Egyforma sötét helyiségek sorakoztak egymás mellett, ami sekrestyére emlékeztetett.

– Monsieur Couvreur!

– Személyes ügyben?

– A lehető legszemélyesebben.

– Sajnálom, de Monsieur Couvreur öt évvel ezelőtt meghalt.

– Na és Monsieur Bellechasse?

– Monsieur Bellechasse Normandiában van. Kérem, keresse Monsieur Mauvre-ot.

– Ó ki?

– A meghatalmazott. Jelenleg a bankban van, de nemsokára visszaér...

– Monsieur Tremblet nincs itt?

– Bocsánat! Milyen nevet mondott? – gondolkodott el.

– Monsieur Tremblet... Maurice Tremblet...

– Nem ismerem.

– A pénztárosuk...

– A pénztárosunkat Magine-nak hívják, Gaston Magine-nak...

Maigret-nek úgy tűnt, hogy aznap kimondottan az előre gyártott kifejezések kerítik hatalmukba, hiszen ekkor ez jutott eszébe: *„Ez már nem gyerekjáték!”*

– Megvárja Monsieur Mauvre-ot?

– Megvárom, igen.

A szalag- és zsinórgyár, illetve a csomagoló fanyar illata terjengett. Szerencsére nem várt sokáig. Monsieur Mauvre hatvanas férfi volt, tetőtől talpig szigorúan feketébe öltözött.

– Ön óhajt velem beszélni?

– Maigret főfelügyelő, a Bűnügyi Rendőrségtől...

Ha arra számított volna, hogy ez meglepi Monsieur Mauvre-ot, tévedett volna.

– Minek köszönhetem ezt a megtiszteltetést?

– Van maguknál egy pénztáros, akit Tremblet-nak hívnak, azt hiszem.

– Volt... Már nagyon régen... Egy pillanat! Abban az évben volt, amikor a cambrai leányvállalatunkat modernizáltuk... Hét éve... Igen... Egy kicsivel kevesebb, mivel tavasz közepén hagyott itt minket.

És miközben megigazgatta monokliját, hozzáfűzte:

– Monsieur Tremblet hét éve nem áll a szolgálatunkban.

– Soha nem látta viszont?

– Személyesen nem.

– Nem volt vele semmilyen összetűzése?

– Semmilyen. Nagyon jól ismertem őt, hiszen csak néhány évvel utánam került a céghez... Lelkiismeretes, pontos alkalmazott volt. A lemondását is a lehető legszabályosabban nyújtotta be nekünk, családi okokból, azt hiszem... Igen, azt mondta nekünk, hogy a saját vidékén telepszik le, Auvergne-ban vagy Cantalban, már nem tudom...

– Sosem találtak szabálytalanságot a számláiban?

Monsieur Mauvre úgy meghökkent, mintha őt magát vádolták volna.

– Nem, uram. *Ilyen dolgok nem fordulnak elő nálunk.*

– Soha nem hallott olyat, hogy Monsieur Tremblet-nak viszonya lett volna, vagy akármilyen kicsapongása?

– Nem, uram. Soha. És biztos vagyok benne, hogy nem is volt neki – mondta olyan szárazon, hogy Maigret is

megértse, túl messzire ment, még ha a Bűnügyi Rendőrség főfelügyelője is.

De ő mégis folytatta:

– Ez különös, mert hét éve egészen tegnapig Monsieur Tremblet mindennap ebbe az irodába távozott otthonról, és minden hónapban odaadta a feleségének a fizetését...

– Elnézést kérek, de ez lehetetlen!

Értésére adták, hogy az ajtó mögötte van.

– Szóval mindent egybevetve, mintalkalmazott volt?

– Kiváló alkalmazott.

– És a viselkedésében semmi...

– Nem, uram, semmi. Bocsásson meg, de két nagybani ügyfél vár vidékről, és...

Phú! Ez majdnem olyan fullasztó volt, mint a Dames utcai bérelt lakásban. Maigret-nek örömet szerzett, hogy újra az utcán lehetett, hogy viszontlátta a taxit, a sofőrt, akinek volt ideje elmenni egy pohár fröccsöt inni a közeli talponállóba, és aki jóízűen törölgette a bajszát.

– Hová megyünk most, Monsieur Maigret? – kérdezte a sofőr, mivel minden sofőr ismerte őt, és még ez is örömet szerzett neki.

– A Dames utcába, öregem...

Hét éven át, így járt el otthonról az irodájába az úgynevezett Maurice Tremblet mindig ugyanabban az időben, hét éven át...

– Álljunk meg útközben valahol, hogy igyak egyet a pultnál.

Még mielőtt összetalálkozik Madame Tremblet-val és az ügyészség dolgozóival, akik már biztosan összesereglettek a Dames utcai bérelt lakásban.

„Nem szokás megölni a...”

Csak hát ez az, hogy valóban olyan szegény fickó volt?

A beteg májú gyilkos és a kanárik kedvelője

– Mi bajod van Maigret? Nem alszol?

Hajnal fél három körül lehetett, és a Richard Lenoir körútra szélesre tárt ablak ellenére Maigret csuromvizesen megpróbált visszabújni a hitvesi ágyba. De mihelyt a felesége szuszogása egyenletessé vált mellette, egyből gondolkodni kezdett, még ha nem is akarta, és természetesen a szegény fickóján járt az esze, ahogyan magában nevezte őt.

Homályos volt az egész, elmosódott. Rémálom is volt benne. Mindig ugyanahhoz a kiindulóponthoz tért vissza. A Dames utcába. Reggel fél kilenc volt. Maurice Tremblet végzett az öltözködéssel a lakásban, ahol a szomorú Madame Tremblet – most már tudta, hogy Juliette-nek hívják, és hogy a keresztnéve a lehető legkevésbé illett hozzá –, szóval a lakásban, ahol Juliette hajcsavaróval, meggyötört tekintettel úgy látott neki, hogy elhallgattassa a gyerekeket, hogy végül még nagyobb lármát váltott ki.

„A férjem irtózott a zajtól, felügyelő úr.”

Vajon az egész elmesélt történetből miért pont ez a részlet ütötte meg leginkább Maigret-t, amely félálmban is visszatért? Irtózott a zajtól, és a Dames utcában lakott? Egy keskeny utcában, amely mindig zsúfolt, mert közkedvelt meg egyben kereskedőutca is, öt gyerekkel, akik folyton perlekednek, és Juliette-tel, aki képtelen őket nyugalomra inteni...

– *Rendben felöltözik... Kétnaponként megborotválkozik... (Juliette vallomása) Megissza a tejeskávét, és megeszik két*

croissant-t... Lemegy az utcára, majd a Batignolle körút felé indul el, hogy a Villiers állomáson metróra szálljon...

Maigret a délután nagyobb részét az irodájában töltötte, hogy a folyamatban lévő ügyekkel foglalkozzon. Ez idő alatt az esti újságok az első oldalon több képet közöltek Maurice Tremblet-ről a rendőrség kérésére.

Lucas őrmester a *Hôtel Excelsior*ba ment egy halom fényképpel, egy csomó rovott múltú fickó és rosszfiú képével, akiknek a személyleírása többé-kevésbé ráillett az állítólagos Jules Dartoinra, azaz a gyilkosra.

A hotel tulajdonosa, egy auvergne-i, alaposan átnézte a képeket, és a fejét rázta.

– Nem láttam őt sokszor, de nem is *ilyen alak* volt...

Sok türelem kellett Lucas-nak, hogy megértse, mit akar mondani a tulaj: a légpuskás bérlő nem nézett ki kemény legénynek, akitől óvakodni kellene.

– Nézze, amikor megjelent, hogy a szobát heti bérletre kivegye, én inkább azt hittem, hogy éjszakai portás. Idős jellegtelen férfi volt, akit nagyon ritkán láttunk, a szobájába csak aludni járt haza, és jókor reggel el is ment.

– Volt csomagja?

– Egy kis utazóláda, amilyen a focistáknak is van, hogy abba tegyék a felszerelésüket.

És bajszos volt. A tulajdonos azt mondta, hogy vörös, az éjszakai portás pedig, hogy ősz. Az igaz, hogy más fényben látták.

– Nyúzott volt. Nem koszos, hanem nyúzott. Kifizettettem vele előre a hetet. Egy nagyon régi tárcából húzta ki a bankjegyeket, nem volt sok nála...

A szobalány így vallott róla:

– Soha nem volt alkalmam, hogy találkozzak veled, mivel a délelőtt közepén raktam rendbe a szobáját, a 42-es és 43-as után, de *éreződött rajta, hogy egyedülálló.*

A szobát aprólékos gondossággal kutatta át Lucas, centiméterről centiméterre. A párnán talált két hajszálat és bajuszszőrt. A zománcozott mosakodóasztalon teljesen elhasznált kölniillatú szappan volt, és egy öreg fésű, aminek több foga is hiányzott.

Ez volt minden. Nem volt gazdag zsákmány. De a labor ezekből is tudott következtetéseket levonni. A hajszálon és a fésűn több órán át dolgozó szakértők szerint a férfi negyvenhat és negyvennyolc év közötti lehetett. Vörös volt, de őszült. Kopaszodni kezdett, beteges természetű volt, és a mája rosszul működött.

De nem ez volt minden, amire Maigret gondolt az ágyában. A meggyilkolton gondolkodott.

– Felöltözik, eszik, felveszi a kalapját, és elmegy... A Batignolles körúti metró felé veszi az irányt...

Persze nyilvánvalóan nem azért, hogy a Sentier utcai irodájába menjen, Couvreur és Bellechasse urakhoz, ahová hét éve már be sem tette a lábát, hanem, hogy isten tudja, hová menjen.

Miért gondolta Maigret, hogy abban az időben, amikor Tremblet még pénztáros volt a Sentier utcában, a metró nagyon praktikus volt számára? A Porte de Champerret-t és Porté des Lilas-t összekötő vonal közvetlen. Tremblet-nak csak le kellett szállnia a Sentier megállóban.

És tessék! Eszébe jutott, hogy Francine, a lánya, akit csak futólag látott, egy éve a *Prisunic*-ban dolgozott, a Réaumur utcában. A Réaumur utca pedig a Sentier utca mellett található. Ugyanazon a metróvonalon.

– Nem alszol? – kérdezte Madame Maigret.

– Talán tudsz nekem egy kis felvilágosítást adni. Feltételezem, hogy minden *Prisunic* ugyanahhoz a társasághoz tartozik, és ugyanazokat a rendszabályokat alkalmazzák. Már jártál a République térben...

– Hová akarsz kilyukadni?

– Tudod, hogy hánykor nyitnak ezek a boltok?

– Kilenc óraker...

– Biztos vagy benne?

És úgy tűnt, hogy ez akkora örömet szerzett neki, hogy dudorászott is, mielőtt végre elaludt.

Maigret negyed tízkor az irodájában volt Lucas társaságában, aki akkor ért vissza, és a szalmakalap még a fején volt.

– Az anyja nem mondott semmit?

– Elmagyaráztam neki, hogy még néhány információt szeretnénk megtudni, de nem akarjuk a fájdalomban zavarni, inkább a lányát kérdeznénk ki.

– És a kisasszony?

– Autóbuszszal jöttünk, ahogy azt mondta nekem. Azt hiszem, kicsit ideges. Megpróbálta megtudni tőlem, maga mit akar tőle.

– Küldje be!

– Van itt egy idős úr, aki látni óhajtja magát.

– Később... Hadd várjon! Miről van szó?

– Egy kereskedő a Louvre rakpartról... Ragaszkodik hozzá, hogy személyesen beszéljen magával...

Ugyanolyan meleg volt, mint előző nap, és enyhén párás volt az idő, a Szajna felett csillogó ködben haladtak el a hajórajok.

Francine belépett, hibátlan tengerkék kosztüm volt rajta, amely alatt fehér vászonblúzt viselt. Összességében nagyon üde, fiatal lány göndör szőke hajjal, amit előnyösen

kiemelt egy furcsa piros sapka, kerek, domborodó mellek. Nyilvánvalóan tegnap óta még nem volt ideje, hogy gyászruhát vásároljon magának.

– Foglaljon helyet, kisasszony! Ha melege van, szívesen megengedem, hogy levegye a kosztümkabátját – mondta neki Maigret, mivel már izzadságcseppek gyöngyözödték a felső ajkán. – Az anyja mondta nekem tegnap, hogy eladóként dolgozik a *Prisunic*-ban a Réaumur utcában... Ha jól emlékszem, egyből a Sébastopol körút előtt van balra, ugye?

– Igen, uram...

Az ajka remegett, és Maigret-nek az volt a benyomása, hogy valamit szeretne vele megosztani, csak még habozott.

– Mivel a bolt kilenc órakor nyit, és mivel kétlépésnyire van a Sentier utcától, ahová apjának minden reggel mennie kellett, gondolom, előfordult, hogy együtt tették meg az utat.

– Néha.

– Biztos benne?

– Előfordult...

– És az irodája közelében váltak el?

– Nem messze onnan... Az utcasarkon...

– Soha nem gyanított semmit?

Kicsiket szippantott a pipájába, és tanulmányozta ezt az ifjú arcot, amelyet nyugtalanság kavart fel.

– Biztos vagyok benne, hogy egy fiatal teremtés, mint maga, nem engedi meg magának, hogy hazudjon a rendőrségnek... Tisztában van vele, hogy ez veszélyes lenne, főleg most, amikor minden erőfeszítést megteszünk azért, hogy elkapjuk az apja gyilkosát.

– Igen, uram.

Táskájából elővett egy zsebkendőt, felitatta a szemeit, szipogott, és majdnem igazából elsírta magát.

– Szép fülbevalója van.

– Ó, uram.

– De tényleg! Nagyon szép. Megengedi? Arra is gondolhatnék ebből, hogy már szeretője van.

– Ó, nem, uram.

– Aranyból van? És a két gránát valódi?

– Nem, uram... Anya is azt hitte, de...

– De?

– ...mondtam neki, hogy nem az...

– Azért, mert maga vette a fülbevalót?

– Igen, uram.

– Szóval nem adja oda a fizetését a szüleinek?

– De igen, uram. Csak megállapodtunk arról, hogy a túlóradíjat megtartom magamnak.

– A kézitáskát is maga vette?

– Igen, uram.

– Mondja, kedves...

A lány izgatottan felszegte a fejét, Maigret pedig nevetni kezdett.

– Befejezte?

– Mit, uram?

– Hogy átveri a fejem.

– Esküszöm magának...

– Egy pillanat, kérem!... Halló!... Telefonközpont?... Kapcsolja nekem a *Prisunicot* a Réaumur utcából... Igen...

– Hallgasson meg, uram...

De Maigret intett neki, hogy hallgasson, és ő könnyekben tört ki.

– Halló! *Prisunic*? Kapcsolná nekem az ügyvezetőt?... Maga az?... A Bűnügyi Rendőrségtől keresem, egy

felvilágosításra lenne szükségem... Az egyik eladónőjünkkel kapcsolatban... Mademoiselle Francine Tremblet... Igen... Hogyan?... Három hónapja?... Nagyon köszönöm!... Napközben talán még meglátogatom...

– Na, tessék, kisasszony! – fordult a fiatal lányhoz.

– Bevallottam volna magának...

– Mikor?

– Vártam, hogy összeszedjem a bátorságomat...

– Hogy is van ez?

– Nem mondja el az anyámnak?... Miatta nem beszéltem erről azonnal... Még lesznek könnyes drámák, siránkozások... Ó, ha ismerné anyámat! Előfordult, ahogy mondtam magának, hogy apámmal tettem meg metrón az utat... Először is, ő nem akarta, hogy dolgozzak, azt meg különösen nem, hogy elfogadjam ezt az állást... Érti? De anya azzal vágott vissza, hogy nem vagyunk gazdagok, és eleget szenvedett már azzal, hogy egyik hónapról a másikra hogyan ossza be a pénzt, és ez egyébként is egy nem remélt szerencse... Ő mutatott be az ügyvezetőnek... Míg egyszer egy reggel, körülbelül három hónapja, amikor apával elváltunk a Sentier utca sarkánál, észbe kaptam, hogy pénz nélkül indultam el otthonról... Anya rám bízott sok mindent, hogy vásároljak be a negyedben... Szaladtam apa után. És megláttam, hogy nem áll meg a Couvreur és Bellechasse-nál, hanem megy tovább a tömegben... Arra gondoltam, talán cigarettát vagy valami egyebet akar venni magának... Nem volt több időm... Visszamentem a boltba... Majd, mikor napközben lett egy szabad pillanatom, elmentem apa irodájába, ahol azt mondták nekem, hogy már régen nem dolgozik ott.

– Beszélte vele erről este?

– Nem... Másnap követtem őt... A rakpart felé tartott, de egy adott pillanatban megfordult, meglátott engem, s így szólt: „*Annál jobb!*”

– Miért annál jobb?

– Mert nem szerette, hogy a boltban dolgozom. Elmondta, hogy már régen szeretett volna engem onnan elhozni... Azt is elmesélte, hogy munkahelyet váltott, hogy most sokkal jobb van neki, ahol nem kell egész nap bezárva lenni. Aznap bevitt egy áruházba, és akkor vette nekem a fülbevalót. Ő mondta azt is, hogyha anya megkérdezi, honnan van, mondjam azt, hogy hamis.

– És azóta?

– Nem dolgoztam többet. Nem mondtam meg anyának. Apa ideadta a pénzt az ellátásomra. Időnként találkoztunk a városban, és elmentünk együtt moziba vagy a botanikus kertbe.

– Nem tudja, hogy az apja mit csinált napközben?

– Nem... De nagyon jól megértettem, hogy miért nem mond semmit anyának... Ha több pénzt adott volna neki, akkor sem változott volna semmi... Mindig ugyanolyan rendetlenség lett volna a házban... Nehéz ezt elmagyarázni valakinek, aki nem lakott nálunk... Anya derék asszony, de...

– Köszönöm, kisasszony!

– Beszél majd erről?

– Még nem tudom... Mondja, soha nem látta az apját mások társaságában?

– Sosem.

– Soha nem adott magának egy címfélét?

– Minden találkozásunk a Szajna-parton volt, a Pont Neuf vagy a Pont des Arts közelében...

– Utolsó kérdés: amikor találkoztak ily módon, mindig úgy volt öltözve, ahogy azt megszokták, azaz azokat a ruhákat hordta, amiket a Dames utcában is?

– Egyszer, egyetlenegy alkalommal, két hete egy szürke öltöny volt rajta, amit én nem ismertem, és amit sosem vett fel otthon.

– Köszönöm magának... Természetesen erről nem beszélt senkinek.

– Senkinek.

– Sem barátnak, aki képből lenne?

– Esküszöm magának, nem.

Maigret-nek jókedve volt, igaz, nem volt rá oka, hiszen a probléma csak bonyolódott, ahelyett hogy egyszerűbbé vált volna. Talán elégedett volt, hogy az éjszakai meglátásai beigazolódtak? Talán lelkesedni kezdett a szegény Tremblet figurája iránt, aki életének sok-sok évét azzal töltötte, hogy titkolózzon, és megcsalja a komor Juliette-et?

– Küldje be az urat, Lucas!

– Théodore Jussiaume, madárkereskedő Párizsban a Louvre rakparton. A fénykép miatt...

– Felismerte az áldozatot?

– Úgy vélem, uram! Az egyik legjobb ügyfelem volt...

És ekkor lelepleződött Maurice Tremblet egy újabb arca. Legalább egyszer egy héten eltöltött egy kis időt Théodore Jussiaume madárdallal teli üzletében. Rajongott a kanárikért. Sokat vásárolt belőlük.

– Eladtam neki legalább három nagyméretű madárröptetőt.

– Amiket kiszállított a címére?

– Nem, uram. Maga vitte el taxival azokat...

– Nem tudja a címét?

– Még a nevét sem. Egy napon azt mondta nekem, hogy Monsieur Charles-nak hívják, és a feleségem meg én, ahogy a kereskedősegeim is, így hívtuk. Értett a kanárikhoz. Gyakran töprengtem azon, hogy miért nem énekelteti versenyeken a kanárikat, mert volt neki olyan, amelyik díjat hozott volna, és valószínűleg első díjat.

– Gazdagnak látszott?

– Nem, uram... Jómódban élt... Nem volt zsugori, de odafigyelt a pénzre.

– Összességében tehát egy derék ember?

– Kiváló ember, és olyan ügyfél, akiből kevés van.

– Soha nem ment magukhoz mások társaságában?

– Soha...

– Köszönöm, Monsieur Jussiaume.

De Monsieur Jussiaume még nem akart indulni.

– Van valami, ami kíváncsivá tesz, és egy kicsit nyugtalanít is... Már amennyire az újságok igazat mondanak, nem volt madár a Dames utcai lakásban... Ha az összes kanári, amit nálam vett, ott lett volna, arról bizonyára említést tettek volna... Ugye érti? Mert kellett abból lennie vagy kétszáznak, és nem mindennapos, hogy...

– Azaz azon gondolkodik, hogy ezek a madarak...

– Csak nem egyedül vannak valahol, ahol senki nem gondolja őket, most, hogy Monsieur Charles meghalt...

– Jól van, Monsieur Jussiaume! Megígérem magának, ha megtaláljuk a kanárikat, értesítjük majd, hogy a megfelelő ellátást megkapják, már amennyire lesz még elég idő.

– Köszönöm! A feleségem aggódik különösen.

– Nos, akkor jó napot, Monsieur Jussiaume!

– Mit gondolsz az egésztől, jó öreg Lucas? – kérdezte Maigret, mikor már az ajtó bezárult. – Megvannak a jelentések?

– Az imént küldték le azokat.

Először a törvényszéki orvos jelentése. Paul doktor az összegzésben hangot adott annak a véleményének, hogy Maurice Tremblet egy szerencsétlen véletlen miatt halt meg.

Negyvensornyi szakszöveg, amiből a főfelügyelő nem értett semmit.

– Halló! Paul doktor? Lenne olyan kedves elmagyarázni nekem, hogy mit akart mondani?

Hogy a golyónak be se kellett volna hatolni Maurice Tremblet mellkasába, hogy elég gyenge ereje volt, és hogyha valami csoda folytán nem ért volna érzékeny helyet a két pont között, soha nem érte volna el a szívet, és csupán egy komoly sérülés nélküli kisebb sebesülést okozott volna.

– Micsoda szerencsétlen! – foglalta össze a selyemszakállas doktor. – Egy bizonyos lövésszög kellett hozzá... És hogy ő pont abban a testtartásban legyen...

– Úgy gondolja, hogy a gyilkos tudta ezt, és ezért lőtt így?

– Azt gondolom, hogy a gyilkos egy idióta... Egy bolond, aki nem lő rosszul, mert eltalált egy embert, de képtelen lett volna úgy célozni, hogy a golyó pontosan a szívet találja el... Szerintem csak keveset tud a lőfegyverekről.

Márpedig ezt megerősítette Gastinne-Rennette fegyverszakértő jelentése is. A lövedék, az ő jelentése szerint, egy tizenkét milliméteres ólomgolyó, amit egy olyanfajta légpuskából lőttek ki, amiket a vásárokon használnak.

Különös részlet: a gyilkos gondosan lereszelte a golyó végét, hogy még hegyesebb legyen.

Maigret egyik kérdésére a szakértő így válaszolt:

– Dehogyan! Ettől az átalakítástól semmivel sem lett halálosabb a lövedék, sőt, ellenkezőleg! Mivel egy lekerekített lövedék több kárt okoz a testben, mint egy hegyes. Aki ezt csinálta, biztosan nagyon ügyesnek hitte magát, de semmit nem tud a lőfegyverekről.

– Mindent egybevetve, egy amatőr?

– Egy amatőr, aki olvasott valahol valamit, talán krimiben, és nem jól értelmezte.

Tessék, itt tartottak délelőtt tizenegykor Maurice Tremblet halálának másnapján.

A Dames utcában Juliette harcolt a mindennapi gondokkal, amelyek most megnőttek a családfő halálával, különösen, hogy a halál bünténnyel társult. Ráadásul az újságírók reggeltől estig zaklatták, és lesben álltak a fotósok a lépcsőházban.

– Mit akart tudni a főfelügyelő?

– Semmit, anya.

– Nem mondasz igazat... Soha senki nem mond nekem igazat. Még apád is hazudott nekem, hazudott éveken át.

És csorgott a könnye; szipogott beszéd közben, amikor takarított, vagy a gyerekeit noszogatóván, akiket tetőtől talpig feketébe kellett öltöztetni másnapra, a temetés napjára.

Valahol kétszáz kanári várta, hogy valaki menjen, és megkapják a mindennapi betevőjüket.

– Nem tehetünk mást, csak várunk! – sóhajtott a Maigret Lucas-nak.

Hogy a fényképek nyilvánossá tétele meg hozza az eredményt, hogy az emberek felismerjék Maurice Tremblet-t vagy Monsieur Charles-t.

Hét éven keresztül valahol biztosan megmutatta magát! Ha öltönyt cserélt a lakásán kívül, ha madarakat és

nagyméretű röptetőket vett, valahol biztosan volt egy hajléka, egy szoba, egy lakás, egy ház. Bizonyára volt főbérelője, házmestere, bejárónője... Talán barátai is... Talán még egy viszonya is...

Egy kicsit hóbertos történet volt, viszont Maigret nem mindennapi érzelmekkel követte nyomon ezt az ügyet, amit még magának sem szeretett volna bevallani.

„Nem szokás megölni a szegény fickókat.”

És mennyire kötődött ehhez a férfihoz, aki annyira jellegtelen volt az elején, ahhoz a férfihoz, akit előtte sosem látott, aki senkit nem ismert, aki olyan esetlenül halt meg az ágya szélén, a szomorú Juliette mellett, egy golyótól, aminek talán meg sem kellett volna ölnie.

Vásári puska! Amivel a pipákat lövik, vagy a vízesés tetején táncoló gömböket.

És a gyilkosnak is szegény fickó kinézete volt, aki türelmesen megreszelte az ólomgolyót, mert azt hitte, hogy így halálosabb lesz, és aki nem hagyott hátra maga után csak egy hiányos fogú koszos fésűt a *Hôtel Excelsior* szobájában.

A gyilkosnak májbetegsége volt. Körülbelül ez volt minden, amit tudtak róla.

Lucas megint vadászatra indult. Egyszerű munka, minden dicsőség nélkül. Körbejárta Párizs összes fegyverkereskedőjét. Aztán a vásári puszkák tulajdonosait, mivel a férfi akár tőlük is vehetett egyet. Janvier nyomozó pedig a Mégisserie és a Louvre rakpart kereskedőit kérdezte ki, majd a Pont Neuf és a Pont des Arts környéki vendéglőket, ahol Tremblet találkozott a lányával, és ahol esetleg kedve támadt inni egyet.

Végül Torrence, a kövér Torrence a taxisofőrökkel foglalkozott, mivel nem mindennap szállítanak olyan ügyfelet, akinél nagyméretű madárröptető van.

Maigret kényelmesen elhelyezkedett a *Dauphine* söröző teraszán a piros-sárga csíkos napernyő alatt, egy fél liter lőrre előtt. Önfeledten szívta a pipáját, és várta, hogy eljöjjön az ebéd ideje, homlokát időről időre összeráncolta egy pillanatra.

Volt valami, ami nyugtalanította, de nem tudta, hogy mi az. Mit is mondtak neki reggel vagy előző nap, ami mellbe vágta, aminek biztosan jelentősége van, de amit elfelejtett?

Egy semmi kis mondat. Pedig megjegyezte, biztos volt benne. Már azt gondolta, hogy ez a mondat tartalmazza a rejtély kulcsát.

Lássuk csak! Vajon a domborodó mellű, piros sapkás fiatal lány kihallgatása során volt?... Átfutotta gyorsan, amit a lány mondott neki... Felidézte a Sentier utcai jelenetet, amikor az apja után szaladt, aki nem az irodájába ment...

A fülbevaló? Nem... Előfordult, hogy apa és lánya titokban moziba jártak... Mindent egybevetve, Francine volt a kedvence Tremblet-nak. Biztosan nagyon büszke volt arra, hogy eljár vele, hogy drága holmikat vásárol neki titokban...

Mégsem ez volt... Az a mondat máshol volt... Na, nézzük! Maigret egy áttetsző napsugárban ült, amiben finom arany-sárga porszemek játszottak, amilyenek sokáig repkednek egy olyan szobában, ahol nemrég ágyaztak.

A Dames utca volt az... A konyhába nyíló ajtó nyitva volt... Juliette beszélt... Mit is mondhatott neki, ami egy pillanatra azt a benyomást keltette benne, hogy mindent megértett?

– Joseph! Mennyivel tartozom?

– Négy frank, főfelügyelő úr.

Egész úton a mondaton gondolkodott. Még akkor is azt kereste, amikor ingujjban könyökölve evett az asztalnál, Madame Maigret pedig látta, hogy a gondolataiba merült, és végül elhallgatott.

De azért nem tudta megállni, hogy ne mormogjon valamit, míg a gyümölcsöt tálalta fel.

– Nem talárod felháborítónak, te, egy férfi, aki...

Na tessék! De Madame Maigret nem ismerte Juliette-et. Nem ismerte a Dames utcai bérlakást.

Már a nyelve hegyén volt az a kis mondat. A felesége volt az, aki az imént segített neki, anélkül, hogy szándékában állt volna.

– Te nem talárod felháborítónak...

Még egy kis erőfeszítés. Nem kellett már csak egy kis erőfeszítés, de nem jött a megvilágosodás, így a kendőt az asztalra dobta, rágyújtott a pipájára, töltött magának egy pohár calvadost, és kikönyökölt az ablakba, várván, hogy eljőjön az az idő, amikor majd visszaindul az Orfèvres rakpartra.

3

A horgász nyomában

Aznap este hatkor Maigret és Lucas kiszálltak egy taxiból a Gare rakparton, az Austerlitz hídon túl egy csavargó kinézetű, kócos, bicegő kis ember társaságában.

És ekkor Maigret-nek egy hirtelen sugallatra eszébe jutott, hogy a mondat, amit annyira keresett, így szól: „*Irtózott a zajtól...*”

Tremblet, a szegény fickó ingben, akit megöltek, amikor a talpát dörzsölgette az ágya szélén, Tremblet, aki a Dames utcában lakott öt gyerekkel, akik közül az egyik égetni valóbb, mint a másik, és egy feleséggel, aki siránkozással töltötte napjait, *Tremblet irtózott a zajtól.*

Vannak emberek, akik szagoktól borzonganak, mások a hidegtől vagy a melegtől félnek. Maigret-nek eszébe jutott egy bontóper története, amiben a férj huszonhat vagy huszonhét év házasság után a következő indokot hozta fel a válásra:

– Soha nem tudtam megszokni a feleségem illatát.

Tremblet irtózott a zajtól. És amikor Tremblet ott tudta hagyni eddig még ismeretlen körülmények miatt a Couvreur és Bellechasse irodát – *a zajos Sentier utcában* –, erre a rakpartra menekült, Párizs egyik legkihaltabb rakpartjára.

Egy széles rakpart, amelynek partján bárkák ringatóztak lustán, több sorban. Egy rakpart, ahol még érződött a vidéki levegő a Szajna mentén a bérházak közötti egyemeletes házakkal, kis vendéglőkkel, ahová, úgy tűnt, hogy soha senki nem lép be, az udvarokkal, ahol meglepődünk, amikor tyúkokat látunk a trágyadombon kapirgálni.

Balfék atya volt az, a bicegő toprongyos figura, aki felfedezte ezt. Balfék atya, akinek a lakóhelye a legközelebbi híd lába, ahogyan ő maga jelentette ki ezt fellengző pátozzsal, és aki elsőként futott be a Bűnügyi Rendőrségre.

Míg várakozott, még három másik érkezett, különféle kaliberű jöttmentek, de mind ahhoz a faunához tartozott, amivel már csak Párizs rakpartjain találkozunk.

– Én vagyok az első, igaz, főfelügyelő?... Már félórája várok... A többiek még nem voltak itt akkor... Nos, a jutalom...

– Miféle jutalom?

– Nincsen jutalom?

Ez nagyon igazságtalan lehetett. A jöember emiatt előre méltatlankodott.

– Mindig van jutalom, még egy elveszett rühes dögért is... Én meg azért jöttem, hogy elmondjam magának, hol lakott a szegény fickó, akit megöltek...

– Majd meglátjuk, hogy mit kaphatsz, ha az információd ér valamit.

És alkudozni kezdtek: száz frank, ötven frank, húsz frank, ez lett a végső ára. Aztán elindultak. Most pedig ott voltak szemközt egy kis kétszintes mészfehér színű házzal, amelynek az ablaktáblái zárva voltak.

– Majdnem minden reggel láttam horgászni, itt, nézzék, ahol az a vontatóhajó van... így ismerkedtünk meg... Az elején nem nagyon találta fel magát, de én adtam neki tanácsokat... Aztán sikerült neki kendermaggal sütni való keszegeket fogni, hála nekem... Mikor aztán a tizenegyet elütötték, feltekerte a zsinórjait, fogta a botokat, és hazament... így tudtam meg, hogy hol lakott...

Maigret becsengetett, teljesen találomra, és egy öreg csengő furcsa zaja visszhangzott az üres lakásban. Lucas megpróbálkozott az álkulcsaival, és a végén kijátszotta a zárat.

– A környéken maradok – mondta Balfék –, ha még szükségük lenne rám.

Egészen lenyűgöző volt a ház, amely a szó szoros értelmében kongott az ürességtől, de ahol mégis zajok is

hallatszottak. Eltelt egy kis idő, míg felfogták, hogy a madarak repkedése okozta azt.

Ugyanis madárröptetők voltak a földszinti két helyiségben, amelyek csak úgy felerősítették a zajokat, mivel a kalitkákon kívül alig volt bennük bútor.

Visszhangzott minden. Maigret és Lucas jöttek-mentek a lakásban, kinyitották az ajtókat, akaratlanul is huzatot csináltak, amely meglegezte az első szoba függönyét, az egyetlen helyiségét, amelynek ablakaiban függöny volt.

Vajon mióta nem volt már a tapéta lecserélve? Meghatározhatatlan színe volt, és minden bútornak őrizte a nyomát, minden egymást követő bérlőnek, akik valaha megfordultak itt.

Lucas meglepődött, hogy a főfelügyelőnek az első dolga az volt, hogy kicserélje a vizet a kalitkáokban, és feltöltse az etetőket apró sárga, csillogó magvakkal.

– Érted ezt, öregem? Itt legalább a zaj menedékében élt...

Az egyik ablak mellett állt egy régi fűzfa fotel, egy asztal, két vagy három szék, amelyek egy garnitúrából maradhattak meg, a polcokon pedig történelmi és lovagregények gyűjteménye sorakozott.

Az emeleten volt egy ágy, egy pehellyel töltött szép piros szaténpaplannal borított, de a rávetődő fény sugaraitól a szivárvány ezer színében játszó bőrággy, amely boldoggá tett volna egy takaros gazdasszonyt.

A konyhában tányérok voltak, és egy serpenyő. Maigret-t, aki beleszimatolt a serpenyőbe, a hal erős illata csapta meg.

Egyébként halszálkák és pikkelyek voltak a szemetesben, amelyet már néhány napja nem ürítettek ki.

Gondosan elrendezett horgászbotok sorakoztak egy lomtárban.

– Maga nem úgy gondolja, hogy ez furcsa ötlet?

Nyilvánvaló volt, hogy Tremblet a boldogságot sajátosan értelmezte. Egy olyan ház nyugalma jelentette azt számára, ahová csak ő lépett be. Meg a horgászás a Szajna rakpartjain. Két összecsukható széke volt, amelyből az egyik kiváló minőségű, biztosan drága típus. Aztán ott voltak a madarak a kalitkákban. No és a könyvek, egy halom színes borítójú könyv, amelyeket élvezettel olvashatott a nyugodt környezetben.

Legkülönösebb mégis a némely hivalkodó tárgy és a dekoráció szegénysége közti éles kontraszt volt. Többek között például volt egy angol importból származó horgászbotja, amely bizonyára több ezer frankba került. A ház egyetlen komódjának egyik fiókjában pedig egy arany öngyújtóra bukkantak „M. T.” monogrammal, meg egy luxus cigarettatárcára.

– Maga érti ezt, főnök?

Igen, Maigret-nek az volt az érzése, hogy érti. Főleg akkor, amikor teljesen hasznavehetetlen holmikat talált, mint például egy fényűző villanyvonat.

– Látod? Annyi éven át kedvet kapott ezekre a dolgokra...

– Gondolja, hogy villanyvonattal játszott?

– Nem fogadnék az ellenkezőjére... Még soha nem fordult elő veled, hogy olyan dolgokat vettél magadnak, amelyekről egész gyerekkorodban álmodoztál?

Szóval, Tremblet idejött reggelenként, ahogy mások a munkahelyükre járnak. Eljárt horgászni a házzal szembe. Hazament ebédelni a Dames utcába, időnként talán azután, hogy megette a kifogott halakat.

Gondozta a madarait. Olvasgatott. Órákon át olvashatott a fűzfa foteljében az ablak mellett, nem volt, aki megzavarja, nem zajongtak körülötte.

– Gondolja, hogy örökölt? Vagy pénzt lopott, amit aztán így szórt el?

Maigret nem válaszolt. Még mindig le-fel járkált a házban, amely előtt Balfék atya felvigyázott.

– Menj vissza az Orfèvres rakpartra! Küldj körlevelet minden párizsi banknak, és kérdezd meg, hogy Trembletnek volt-e valamelyikben számlája! Forduljanak csak nyugodtan közjegyzőkhöz, ügyvédekhez...

Maga sem hitt benne. A férfi nagyon óvatos volt, a józan paraszti ész elővigyázatossága diktálta neki, hogy oda ne tegye a pénzt, ahol egyszerűen megtalálható.

– Maga itt marad?

– Azt hiszem, itt töltöm az éjszakát... Figyelj! Hozz nekem szendvicseket és néhány üveg sört! Hívd fel a feleségemet, és mondd meg neki, hogy valószínűleg nem megyek haza! Figyelj arra, hogy az újságok még ne közöljenek semmit erről a házról!

– Nem akarja, hogy visszajöjjek, vagy hogy küldjek egy nyomozót?

– Nem érdemes.

Még fegyver sem volt nála. Miért jó ez így?

Az elkövetkezendő órák nagyon hasonlítottak ahhoz, amelyeket Tremblet töltött a házban. Maigret átlapozta a különös könyvtár néhány könyvét, többségüket már sokszor olvasták.

Sokáig tapogatta a horgászbotokat, és azon töprengett, hogy egy olyan férfinak, mint Tremblet, nem ezek jelentették-e az ideális rejtekhelyet.

– Kétezer frankért havonta, hét éven át.

Hatalmas vagyont jelentett. Nem is beszélve az egyéb költségekről, amit az ember a háztartásán kívül költ el. Valamerre lennie kellett dugipénznek.

Nyolc órakor egy taxi állt meg a kapu előtt, amikor Maigret éppen a kalitkákat vizsgálta, hogy nem azokban van-e a rejtekhely.

Lucas volt az, egy fiatal lány társaságában, aki nagyon rosszkedvűnek tűnt.

– Mivel nem tudtam magának telefonálni, nem tudtam, hogy mit tegyek – mondta a zavarban lévő őrmester. – Végül azt gondoltam, hogy legjobb lesz, ha elhozom őt magához. A szeretője...

Magas, barna nő, sápadt arccal, kemény vonásokkal, aki gyanakodva nézte a főfelügyelőt, és hanyagul odavetette:

– Remélem, nem azzal vádolnak, hogy megöltem?

– Jöjjön be! – dűnnyögte Maigret. – Maga biztosan jobban ismeri a házat, mint én.

– Én?... Soha nem tettem be a lábam ebbe a koszos viskóba... Öt perccel ezelőtt még azt sem tudtam, hogy létezik... Nem is beszélve arról, hogy milyen rossz szag van itt...

Az biztos, hogy nem a dobhártyája volt érzékeny, hanem az orra. Majd úgy kezdte, hogy letörölte a széket, amelyre megkérték, hogy üljön le.

Maurice Tremblet negyedik élete

– Olga-Jeanne-Marie Poissonneau, huszonkilenc éves, született Saint Joris sur Isère-ben, foglalkozás nélküli, tartózkodási helye *Hotel Beauséjour*, Lepic utca, Párizs (XVIII. kerület).

És a holdképű magas lány sietett hozzátenni:

– Vegye észre, főfelügyelő úr, hogy jószántamból jelentkeztem. Mihelyt megláttam a fényképét az újságokban, és a kellemetlenségek ellenére, amiket ez okozhat nekem, azt gondoltam magamban...

– Tremblet a hotelban látogatta magát?

– Hetente kétszer...

– Úgy, hogy a tulajdonos és a személyzet látták őt ott?

– Ó! Nagyon jól ismerték őt. Öt éve tart...

– És ők is látták a fényképet...

– Mit akar ezzel mondani?

Elharapta az ajkát, mert végül megértette.

– Csak a tulajdonos volt az, aki megkérdezte, hogy a fényképen nem Monsieur Charles van-e. Mégis eljöttem...

– Nem kételkedtem benne. Szóval Monsieur Charles néven ismerte őt?

– Véletlenül találkoztam vele egy mozi kijáratánál, a Roche-chouart körúton... Abban az időben felszolgáló voltam egy étteremben a Clichy téren, fix bérért... Követett engem... Azt mondta nekem, hogy csak időnként jár Párizsba.

– Kétszer egy héten...

– Igen... Második vagy harmadik alkalommal, amikor találkoztunk, visszakísért engem a hotelba, és feljött velem... Nos, így kezdődött. .. Ő erősködött aztán, hogy hagyjam ott a munkám...

Miért őt választotta Tremblet? Kétségkívül azért, mert Juliette kicsi volt, vékony és szökés, míg a másik nagy, barna és gyengéd. És főleg lágy. Valószínűleg azt hitte, hogy a holdszerű arca a gyengédség jele; talán az érzelmességé?

– Hamar ráeszméltem, hogy bogaras.

– Bogaras?

– Mániákus, mindenesetre... Csak arról beszélt, hogy elvisz engem vidékre... Ez volt az álma... Amikor hozzám jött, akkor folyton egy parkban sétáltunk és padon üldögéltünk... Hónapokon át untatott a híres vidékével, ahol el akart velem tölteni két napot legalább, és végül idejutott... Esküszöm magának, hogy aminek vidámnak kellett volna lennie, az sem volt vidám...

– Eltartotta magát?

– Épp annyit adott, hogy meg tudjak élni... Hagynom kellett, hogy azt higgye, hogy magam készítem a ruháimat... Azt szerette volna, ha varrogatok és foltozgatok naphosszat... Tiszta komikum! Százszor megpróbáltam kidobni és jól megmondtam neki a magamét, de visszakapaszkodott, ajándékokkal jött, hosszú leveleket írt nekem... Mi mulattatja ennyire?

– Semmi...

Szegény Tremblet! Ki akarta pihenni Juliette-et, és Olgára talált rá!

– Összességében akkor egy jó részét a kapcsolatuknak veszekedéssel töltötték...

– Egy részét, igen...

– És maga soha nem lett annyira kíváncsi, hogy kövesse őt, hogy megtudja, hol lakik?

– Azt mondta nekem, hogy Orléans környékén, és én ezt elhittem... Különben is ingadoztam...

– Volt egy másik barátja, nyilvánvalóan.

– Voltak barátaim innen-onnan... De semmi komoly...

– És elmesélte nekik?

– Ha azt gondolja, hogy büszke voltam rá! Egy szegény parókia sekrestyésére hasonlított.

– Soha nem látta őt mások társaságában?

– Soha... Megismétlem, hogy a legnagyobb öröme az volt, hogy terek padjain üldögéljen velem... Igaz, hogy nagyon gazdag volt?

– Ki mondta ezt magának?

– Az újságban olvastam, hogy biztosan nagy vagyont örökölt... Én meg itt maradtam egy fillér nélkül... *Vallják be, hogy ez az én szerencsém...*

Nocsak! Ugyanaz a szó, amit Juliette is mondott!

– Nem gondolják, hogy kellemetlenségem lesz belőle?

– Dehogyan. Egyszerűen csak ellenőrizzük a vallomását. Rendben, Lucas?

És a vallomás pontosnak bizonyult, még azok a jelenetek is, amelyeket Olga rendezett a kedvesének minden látogatásakor, mivel nagyon harapós természete van.

Maigret azzal töltötte az éjszakát, és a másnap egy részét is, hogy átkutatta a Gare utcai ház minden zegét-zugát, de nem talált semmit.

Sajnálkozva hagyta el a házat, ahol az ott eltöltött idő alatt maga is átélte a szegény fickó legbensőbb világát, és kerülve a feltűnést, de éjjel-nappal figyeltetni kezdte a házat a környékre küldött nyomozókkal.

– Majd meglátjuk, mire jutunk – mondta a Bűnügyi Rendőrség vezetőjének. – Kockázatos, hogy sok időbe kerülhet, de úgy gondolom, eredményes lesz.

Francine vonalán is keresgélni kezdtek, akiről azt feltételezték, hogy szeretője lehet. Olga ilyen-olyan barátait is megfigyelték, és szemmel tartották a Gare rakpart csavargóit is.

A bankoktól nem kaptak semmilyen adatot, a közjegyzőktől még annyit sem. Táviratoztak Cantalba, és bizonyosnak tűnt, hogy Tremblet nem jutott örökséghez.

Még mindig meleg volt. Tremblet-t eltemették. Felesége és gyermekei vidékre készülődtek, mivel a forrásaik nem engedték meg nekik, hogy továbbra is Párizsban éljenek.

Megismerték már Tremblet életét a Dames utcában, a Gare rakparton és Olgával... Megismerték mint a horgászat, a kanárik és lovagregények kedvelőjét.

Egy kávéházi pincér elbeszélése alapján felfejtődött a halott, úgymond, negyedik élete. A pincér beállított az Orfèvres rakpartra, és Maigret-vei akart beszélni.

– Elnézést kérek azért, mert nem jöttem korábban, de időszakosan Sables-d'Olonne-ban dolgoztam... Láttam a fényképet az újságban, akartam írni maguknak, de aztán kiment a fejemből... Majdnem biztos vagyok benne, hogy ez az a fickó, aki évekig járt biliárdozni abba a sörözőbe, ahol dolgoztam, a Saint Germain körút és a Seine utca sarkán.

– Nem egyedül biliárdozott?

– Természetesen nem... Egy magas, vékony, vörös, bajuszos volt vele... A másik, akit megöltek, Théodore-nak szólította őt, tegeződtek... Mindennap ugyanabban az időpontban érkeztek, négy óra körül, és hat óra előtt pár perccel mentek el... Théodore aperitifeket ivott, de a másik soha nem fogyasztott alkoholt.

Egy nagyvárosban így járnak-kelnek az emberek, akiknek aztán így vagy úgy a nyomukra bukkanunk. Tremblet nyomára is rábukkantak a Louvre rakparti madárkereskedőnél, és a Lepic utca egy kétes hoteljében.

És most, tessék! Éveken átjárt egy csendes sörözőbe a Saint Germain körúton egy vörös hajú, magas cimborája társaságában.

– Régen látta őket?

– Én már egy éve eljöttem arról a helyről.

Torrence, Janvier, Lucas és a többi nyomozó körbeszaladták Párizs összes kávézóját és sörözőjét, ahol biliárdozni lehet, és a Pont Neuf-tól nem messze meg is találták a két férfi játékasztalát, ahol több hónapon át tartottak biliárdpartikat.

Senki nem tudott többet Théodore-ról, csak azt, hogy erősen ivott, és minden korty után kézfejével kényszeresen megigazgatta a bajuszát.

– Szerény körülmények között élő embernek tűnt, inkább roz-szul öltözött volt...

Mindig ugyanúgy Tremblet fizetett.

A rendőrség heteken át kereste Théodore-t, de nem került elő, míg egy napon Maudit-nek véletlenül az az ötlete támadt, hogy beugorjon Couvreur és Bellechasse-ékhoz.

Monsieur Mauvre fogadta őt.

– Théodore? De bizony volt egy ilyen nevű alkalmazottunk régebben... Várjon csak! Több mint tizenkét éve lépett ki a cégtől... Persze hogy ismerte Monsieur Tremblet-t... Ez a Théodore volt megbízva a bevásárlásokkal – meg tudom keresni a vezetéknevét a nyilvántartásunkban –, de ki kellett rúgni, mert egyfolytában részeg volt, és elviselhetetlen bizalmaskodást engedett meg magának.

Meg is találták a vezetéknevét: Ballard. De hiába is keresték Párizs vagy a külvárosok kiadó szobáiban Théodore Ballard-t.

Volt egy homályos nyom: egy bizonyos Théodore Ballard dolgozott öt évvel később néhány hétig a montmartre-i vásárban egy falovacskás körhintán. Eltörte az egyik karját egy este, amikor részeg volt, és többet nem látták.

Kézenfekvő volt eljutni a *Hotel Excelsior-beh* férfitől a légpuskás férfig.

De minek folytán kapcsolta őt össze a véletlen a cég pénztárosával, ahol ő is a bevásárlásokat végezte? Mindenesetre a két férfinak megvolt az a szokása, hogy együtt eljárjanak biliárdozni.

Théodore rájött a barátja titkára? Kiszagolta a Gare rakparti lakásban elrejtett pénzt? Vagy a két barát összeveszett?

– Folytassák a rakpart megfigyelését!

És folytatták. A Bűnügyi Rendőrségen pedig szállóigévé vált:

– Mit csinálsz ma este?

– Kanárik szolgálatában leszek...

De a végén pozitív eredményt hozott, mivel egy éjjel egy magas, vékony fickó, vörös bajusszal, aki úgy tartotta a mancsát, mint egy koldus, szépen besétált a házba.

A kövér Torrence rávetette magát, amaz meg esdekelt, hogy ne bántsa őt.

Nyomorult áldozatnak nyomorult gyilkosa. Théodore szánalmas volt, már több napja is lehetett, hogy nem evett, hogy kóborolt az utcákon, a rakpartokon.

Biztosan sejtette, hogy a házat figyelik, hiszen azért várt ilyen sokáig, hogy belopózzon. De a végén már nem bírta tovább.

– Annál jobb! – sóhajtotta. – Még így is jobb... Nagyon éhes vagyok.

Hajnal két órakor még Maigret irodájában volt szendvicsek és sör mellett, és mindenre válaszolt, amit csak meg akartak tudni.

– Tudom jól, hogy mocskos alak vagyok, de azt meg maguk nem tudják, hogy Maurice alattomos volt... Annyira, hogy nem is mondta nekem, hogy van egy háza a rakparton... Bizalmatlan volt, gyanakvó... Biliárdozni jó

voltam neki, de a többitől távol tartott engem... Érti?... Időnként kölcsönkértem tőle kisebb összegeket, de nagyon szűkmarkúan adott... Lehet, hogy én is túlzásba vittem... Egy fillérem nem volt. Tartoztam a szállásadónőnek, és ő akkor kijelentette, hogy az volt az utolsó alkalom, meg elege van abból, hogy ő a balek, egyébként sem szórakoztatja már a biliárd... Szóval kidobott, mint egy szolgálot... így követtem, akkor jöttem rá, hogy milyen életet él, és azt gondoltam magamban, hogy biztosan van pénz is a házban...

– De előbb megölte... – dűnnyögte Maigret, miközben beleszippantott a pipájába.

– A megalázás miatti megbántottság hajtott, ami azt is bizonyítja, hogy nem állt érdekemben megölni... Mert különben először a Gare rakparti házba mentem volna, amikor tudom, hogy nincs ott...

A házat még tízszer átkutatták a legtapasztaltabb szakértők, de csak egy évvel később, amikor eladták a házat, és már senki nem is gondolt többet az ügyre, akkor került elő az eldugott pénz.

Nem a falakban volt, nem is a parketta alatt, hanem az első emelet egyik használaton kívüli helyiségében volt jól elrejtve.

Egy viszonylag nagy viaszosvászon csomag volt, amely kétmilliót és még néhány százezer franknyi bakjegyet tartalmazott.

Amikor Maigret meghallotta az összeget, gyors számítást végzett, rájött valamire, beugrott egy taxiba, és a Flóra pavilonnál szállt ki.

– Megvan az összes lottónyertesről a teljes lista?

– A teljes lista? Nincsen, mivel némelyik nyertes névtelen akar maradni, és a törvény lehetővé is teszi számukra. Fogja, hét évvel ezelőtt...

Tremblet volt az, aki nyert hárommilliót, és a kezében vitte el a bankjegyeket. Tremblet volt az, aki aztán nem szólt róla egy szót sem soha senkinek, Tremblet, aki irtózott a zajtól, és aki onnantól kezdve meglepte magát kis örömeikkel, amikre annyira vágyott.

„Nem szokás megölni a szegény fickókat.”

De valójában mégis egy szegény fickó volt, aki egy ingben halt meg, az ágya szélén ülve, és a lábait dörzsölgetve, mielőtt ágyba bújt volna.

Saint Andrews (N. B.), Kanada, 1946. április 15.